

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
MBA TOURISM MANAGEMENT

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2014

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει την δυναμική του κλάδου του Τουρισμού και την επίδραση των τουριστικών επιχειρήσεων σε τομείς της οικονομίας και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Η διπλωματική αποτελείται από πέντε κεφάλαια:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται η εννοιολογική οριοθέτηση της «Τουριστικής Βιομηχανίας» και του «τουρισμού» και μία σύντομη ιστορική εξέλιξη του τουρισμού στη χώρα μας . Εν συνεχεία παρατίθεται η κατάσταση του Ελληνικού τουρισμού και οι τάσεις που παρατηρούνται σε επίπεδο Παγκόσμιου Τουρισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η πορεία του Ελληνικού τουρισμού για το 2014 και επιχειρείται μία ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος μέσω των αφίξεων, των τουριστικών εισπράξεων, της εποχικότητας που παρατηρείται και το είδος διακοπών που προσελκύει τους επισκέπτες. Στη συνέχεια γίνεται μια SWOT ανάλυση όπου παρουσιάζονται οι δυνάμεις και οι αδυναμίες αλλά και οι ευκαιρίες και απειλές του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Στην πορεία παρουσιάζονται οι κυριότερες ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας στον τουριστικό κλάδο και στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζονται τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η πορεία της Ελληνικής οικονομίας από το 2000 και μετά η πορεία της μέσα στο 2014 ενώ εξετάζεται το οικονομικό περιβάλλον μέσα από τους βασικούς οικονομικούς δείκτες και τις προσδοκίες που υπάρχουν για τους κλάδους. Εξετάζονται ακόμα οι τάσεις στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον ενώ γίνεται αναφορά στους στόχους και στις προσδοκίες που υπάρχουν για την Ελληνική οικονομία στο επόμενο διάστημα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η συνδρομή του τουρισμού στην Ελληνική οικονομία. Ορίζεται η τουριστική δαπάνη και η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη επίδραση στην οικονομία. Αναλύονται περαιτέρω η επίδραση στο πρωτογενή τομέα, στον ξενοδοχειακό κλάδο, στην απασχόληση και στα φορολογικά έσοδα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο προβάλλονται οι δυνατότητες της Ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας μέσω της ανάπτυξης των ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και την επίδραση του διαδικτύου στην ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων και τις θετικές παρενέργειες που θα έχει στο σύνολο της η οικονομία. Τέλος κατατίθενται προτάσεις για τη βελτίωση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, που θα συνεισφέρουν στον κλάδο και στην οικονομία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με στήριξαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Αρτίκη Παναγιώτη, για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Ταξιδιωτικών Υπηρεσιών 2003-2013 (σε εκατ. ευρώ).....σελ.24
Πίνακας 2.2 Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών κατά χώρα προέλευσης.....σελ.25
Πίνακας 2.3 Οι κορυφαίες 20 χώρες-πηγές για τα Ελληνικά αεροδρόμια 2014σελ.27
Πίνακας 2.4 Τουριστικές εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης 2005-2013 σελ.29
Πίνακας 2.5 Ταξιδιωτικές εισπράξεις ανά λόγω ταξιδιού 2005-2013.....σελ.30
Πίνακας 2.6 Διεθνείς αφίξεις σε Ελλάδα και ανταγωνιστές 2012.....σελ.31
Πίνακας 2.7 Διεθνείς αφίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες 2005-2012.....σελ.38
Πίνακας 2.8 Κατάταξη ανταγωνιστικότητας Ελλάδας και ανταγωνιστών 2011.....σελ.39
Πίνακας 2.9 Κατάταξη ανταγωνιστικότητας Ελλάδας και ανταγωνιστών 2013.....σελ.39
Πίνακας 2.10 Κατάταξη ανταγωνιστικότητας Ελλάδας και ανταγωνιστών σε τομείς το 2013.....σελ.41
Πίνακας 2.11 Παγκόσμιος δείκτης τουριστικής ανταγ/τας 2013.....σελ.43
Πίνακας 3.1 Πορεία χρέους-ΑΕΠ την περίοδο 2000-2011.....σελ.45
Πίνακας 3.2 Ποσοστό ανεργίας Β΄ τρίμηνο 2014.....σελ. 50
Πίνακας 3.3 Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών 2001-2014...σελ.53
Πίνακας 3.4 Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη,ΕΕ-28,Ευρωζώνη.....σελ.60
Πίνακας 3.5 Δείκτης οικονομικού κλίματος ΕΕ-28,Ευρωζώνη.....σελ.61
Πίνακας 3.6 Διεθνές περιβάλλον.....σελ.62
Πίνακας 3.7 Εκτιμήσεις για την Παγκόσμια οικονομία.....σελ.62
Πίνακας 3.8 Δείκτης οικονομικού κλίματος στις οικονομικές ζώνες.....σελ.63
Πίνακας 3.9 Εγχώρια δαπάνη και ΑΕΠ 2012-2015.....σελ.66
Πίνακας 3.10 Σύγκριση προβλέψεων για επιλεγμένους οικονομικούς δέκτες 2013-2015.....σελ.66

Πίνακας 4.1 Αξία επενδύσεων (εκατ. Ευρώ) στον κλάδο υπηρεσιών καταλύματος με βάση τον επενδυτικό νόμο 3299/04 (2010).....σελ.72
Πίνακας 4.2 Πίνακας εισροών-εκροών.....σελ.73
Πίνακας 4.3 Ημερήσια κατά κεφαλήν και συνολική κατανάλωση τουριστών δήμου Χερσονήσου (2013).....σελ.74
Πίνακας 4.4 Ημερήσια κατά κεφαλήν και συνολική κατανάλωση τουριστών δήμου Χερσονήσου (2013).....σελ.75
Πίνακας 4.5 Κατανομή απασχολούμενων στα ελληνικά ξενοδοχεία 2008.....σελ.84

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1 Εποχικότητα διεθνών τουριστικών αφίξεων 2012.....σελ.26	σελ.26
Διάγραμμα 2.2 Μηνιαία κατανομή της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα 2010-2012.....σελ.26	σελ.26
Διάγραμμα 2.3 Τα 10 Ελληνικά αεροδρόμια με τις περισσότερες διεθνείς αφίξεις.....σελ.28	σελ.28
Διάγραμμα 2.4 Τουριστικοί δείκτες ανταγωνιστικότητας 2013.....σελ.42	σελ.42
Διάγραμμα 3.1 Χρέος κυβέρνησης-επιχ/σεων-νοικοκυριών 2000-2009...σελ.46	σελ.46
Διάγραμμα 3.2 Χρέος κυβέρνησης-επιχ/σεων-νοικοκυριών 2000-2009...σελ.47	σελ.47
Διάγραμμα 3.3 Χρέος νοικοκυριών ως προς το εισόδημα τους.....σελ.47	σελ.47
Διάγραμμα 3.4 Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού 2000-2009.....σελ.48	σελ.48
Διάγραμμα 3.5 Πορεία Ελληνικού χρέους 2000-2009.....σελ.49	σελ.49
Διάγραμμα 3.6 Ανεργία (%) κατά ομάδες ηλικιών, Β΄ τρίμηνο 2014.....σελ.50	σελ.50
Διάγραμμα 3.7 Ποσοστιαία κατανομή απασχολούμενων κατά τομείς της οικονομίας, Β΄ τρίμηνο 2014.....σελ. 51	σελ. 51
Διάγραμμα 3.8 Πορεία Ελληνικού χρέους σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μ.ο.....σελ.52	σελ.52
Διάγραμμα 3.9 Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη.....σελ.55	σελ.55
Διάγραμμα 3.10 Δείκτης όγκου Λιανικού εμπορίου και δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών Λιανικού εμπορίου.....σελ.56	σελ.56
Διάγραμμα 3.11 Δείκτης παραγωγής στις κατασκευές σε Ελλάδα και Ευρωζώνη.....σελ.57	σελ.57
Διάγραμμα 3.12 Εξέλιξη δείκτη κύκλου εργασιών στον τομέα υπηρεσιών Πληροφορικής.....σελ.58	σελ.58
Διάγραμμα 3.13 Εξέλιξη δείκτη κύκλου εργασιών στον τομέα του Τουρισμού.....σελ.58	σελ.58
Διάγραμμα 3.14 Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών.....σελ.59	σελ.59
Διάγραμμα 4.1 Άμεση επίδραση στους συναφείς με τον τουρισμό κλάδους οικονομικής δραστηριότητας(2010).....σελ.72	σελ.72

Διάγραμμα 4.2 Έμμεση επίδραση τουρισμού σε εγχώριους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (2010).....σελ.70	σελ.70
Διάγραμμα 4.3 Η επίδραση του τουρισμού στο ΑΕΠ (2010).....σελ.71	σελ.71
Διάγραμμα 4.4 Μερίδιο αγοράς ξενοδοχείων και κλινών ανά κατηγορία αστέρων (2010).....σελ.76	σελ.76
Διάγραμμα 4.5 Επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες (2014).....σελ.77	σελ.77
Διάγραμμα 4.6 Κύριες εισροές από τον Πρωτογενή και Δευτερογενή τομέα στην παραγωγική διαδικασία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.....σελ.78	σελ.78
Διάγραμμα 4.7 Κύριες εισροές από τον τομέα των Υπηρεσιών στην παραγωγική διαδικασία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.....σελ.78	σελ.78
Διάγραμμα 4.8 Επίδραση τουρισμού στην απασχόληση,2010.....σελ.79	σελ.79
Διάγραμμα 4.9 Εκτίμηση της τουριστικής απασχόλησης στην Ελλάδα ως προς την κύρια θέση εργασίας, 2011.....σελ. 80	σελ. 80
Διάγραμμα 4.10 Τουριστική απασχόληση (κύρια θέση εργασίας) ανά τρίμηνο, 2011.....σελ.81	σελ.81
Διάγραμμα 4.11 Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή ΠΜ(%) σε συναφή με τον τουριστικό τομέα μεγέθη, 2007-2011.....σελ.81	σελ.81
Διάγραμμα 4.12 Απασχολούμενοι στα Ξενοδοχεία-παρόμοια καταλύματα και στο σύνολο των κλάδων στην Ελλάδα, 2006-2011.....σελ.83	σελ.83
Διάγραμμα 4.13 Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες καταλύματος.....σελ.83	σελ.83
Διάγραμμα 4.14 Κατανομή της επίδρασης (% του συνόλου) στα έσοδα έμμεσης φορολογίας από την τουριστική δαπάνη, 2010.....σελ.86	σελ.86
Διάγραμμα 5.1 Κατηγορίες ταξιδιών στην Ευρώπη-Μερίδια αγοράς της Ελλάδας.....σελ.88	σελ.88
Διάγραμμα 5.2 Νοικοκυριά με πρόσβαση στο διαδίκτυο 2004-2012.....σελ.90	σελ.90
Διάγραμμα 5.3 Πηγές ταξιδιωτικών πληροφοριών.....σελ.91	σελ.91
Διάγραμμα 5.4 Δείκτες διαδικτυακών πωλήσεων, ζήτησης και προσφοράς.....σελ.92	σελ.92
Διάγραμμα 5.5 Αυξητική ευκαιρία διαδικτυακού τουρισμού.....σελ.92	σελ.92

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Κεφάλαιο 1: Ορισμοί -Η Σημασία του Τουρισμού για την οικονομία

- 1.1 Ορισμοί της έννοιας Ανταγωνιστικότητα και Τουριστική Βιομηχανία
- 1.2 Εννοιολογική οριοθέτηση Τουρισμού
- 1.3 Ο τουρισμός στην Ελλάδα
- 1.4 Οι τάσεις στον Παγκόσμιο Τουρισμό

Κεφάλαιο 2 : Χαρακτηριστικά Ελληνικού τουρισμού

- 2.1 Πορεία του Ελληνικού Τουρισμού το 2014
- 2.2 Ανάλυση εσωτερικού περιβάλλοντος
- 2.3 Ανάλυση S.W.O.T
- 2.4 Ανταγωνίστριες χώρες
- 2.5 Ανταγωνιστικότητα Ελληνικού τουριστικού προϊόντος

Κεφάλαιο 3: Χαρακτηριστικά Ελληνικής Οικονομίας

- 3.1 Η πορεία της Ελληνικής οικονομίας μετά το 2000
- 3.2 Η πορεία της Ελληνικής οικονομίας το 2014
- 3.3 Το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα
- 3.4 Τάσεις στη Διεθνή Οικονομία
- 3.5 Προοπτικές για την Ελληνική οικονομία

Κεφάλαιο 4: Επίδραση των τουριστικών επιχειρήσεων στους κλάδους της ελληνικής οικονομίας

- 4.1 Επίδραση των τουριστικών επιχειρήσεων στην Ελληνική οικονομία

4.2 Η επίδραση του ξενοδοχειακού κλάδου στην οικονομία

4.3 Η συμβολή τουριστικών επιχειρήσεων στην απασχόληση

4.4 Η επίδραση στα φορολογικά έσοδα

Κεφάλαιο 5 Προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη-Συμπεράσματα

5.1 Ειδικές μορφές τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην Ελλάδα

5.2 Η συμβολή του διαδικτύου στην τουριστική ανάπτυξη

5.3 Συμπεράσματα-Προτάσεις

Βιβλιογραφία

Πηγές

Εισαγωγή

Η Τουριστική βιομηχανία αποτελεί το βασικό τομέα τόσο οικονομικής ανάπτυξης όσο και της απασχόλησης. Τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί σε παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Η ταχεία ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας έχει κάνει εμφανή τη σπουδαιότητα της για τις οικονομίες των χωρών. Ο 20^{ος} αιώνας χαρακτηρίστηκε από πολλούς ως ο «αιώνας του τουρισμού» αφού κατά τη διάρκεια του συντελέστηκαν σημαντικές αλλαγές που συνέβαλαν στην αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού. Η σημασία του τουρισμού για την Ελληνική οικονομία, ιδίως στις μέρες μας, είναι μεγαλύτερη αν σκεφτεί κανείς τη συνεισφορά του σε αριθμούς και επιδόσεις.

Η παγκοσμιοποίηση δεν έχει συντελέσει μόνο στις διασυνοριακές κινήσεις αγαθών και κεφαλαίων αλλά και στις μετακινήσεις ανθρώπων είτε για επαγγελματικούς λόγους είτε για λόγους αναψυχής.

Ο τουρισμός είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, ιδιαίτερα στον Δυτικό Κόσμο ενώ παράλληλα αποτελεί μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για παραδοσιακά τουριστικές χώρες όπως την Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία και την Ελλάδα. Σήμερα ο τουρισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις σε πολλές περιφέρειες του πλανήτη μας.

Ποιοι παράγοντες όμως συνετέλεσαν σε αυτήν την αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού παγκοσμίως; Ο «κυρίως Υπαίτιος» αυτής της ραγδαίας ανάπτυξης είναι η τεχνολογική εξέλιξη που υπήρξε εντυπωσιακή, εκμηδενίζοντας τις αποστάσεις και δίνοντας στο σύγχρονο άνθρωπο τη δυνατότητα της εύκολης πρόσβασης σε κάθε σημείο της Γης. Σημαντική επίσης παράμετρος αποτελεί και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής απόρροια και αυτή βέβαια της τεχνολογικής εξέλιξης.

Ειδικότερα, στα του οίκου μας, ο Τουρισμός αποτελεί για την Ελλάδα την ατμομηχανή της Ελληνικής οικονομίας και την κινητήριου δύναμη που θα μπορέσει, κατά την εκτίμηση πολλών, να μας βγάλει από το οικονομικό αδιέξοδο στο οποίο έχουμε περιέλθει. Με μικρές ή μεγάλες διακυμάνσεις ο Τουρισμός συνεισφέρει τα μέγιστα στην ευημερία της Ελλάδας αποτελώντας ουσιαστικά μαζί με τη ναυτιλία τη μεγαλύτερη εθνική βιομηχανία.

Ο Ελληνικός Τουρισμός αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες το σημαντικότερο πυλώνα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα τα τελευταία χρόνια που η ελληνική οικονομία βρίσκεται εν μέσω μιας πρωτοφανούς κρίσης, οι 19.5 εκατομμύρια αφίξεις τουριστών που προβλέπονται για φέτος, δείχνουν

θετικά στοιχεία για την ανταγωνιστικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων όσο και για τη προοπτική ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας.

Κεφάλαιο 1:Ορισμοί-Η Σημασία του Τουρισμού για την οικονομία

1.1 Ορισμοί της έννοιας Ανταγωνιστικότητα και Τουριστική Βιομηχανία

Η ανταγωνιστικότητα των χωρών είναι το πεδίο εκείνο της οικονομικής θεωρίας, που αναλύει τα στοιχεία και τις πολιτικές εκείνες που διαμορφώνουν την ικανότητα μιας χώρας να δημιουργεί και να διατηρεί ένα περιβάλλον που υποστηρίζει μεγαλύτερη παραγωγή αξίας για τις επιχειρήσεις και μεγαλύτερη ευημερία για τους πολίτες. (Institute for management and development 2006).

Τουριστική βιομηχανία ορίζεται ως το σύνθετο των οργανισμών εκείνων, δημοσίων και ιδιωτικών, που συμμετέχουν στην ανάπτυξη, την παραγωγή και την προώθηση των προϊόντων και υπηρεσιών εκείνων που εξυπηρετούν τις ανάγκες των ταξιδιωτών. (Μαυροδόντης,2001)

1.2 Εννοιολογική οριοθέτηση Τουρισμού

Τόσο στην Ελληνική όσο και στην ξένη βιβλιογραφία υπάρχουν πολλοί ορισμοί της έννοιας του τουρισμού. Το κοινό χαρακτηριστικό της πλειοψηφίας των ορισμών είναι ότι οριοθετούν τον τουρισμό ως μία δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με την τάση του ανθρώπου για επικοινωνία, ψυχαγωγία και δημιουργία νέων εμπειριών μέσα από κάποιον ταξιδιωτικό προορισμό.

Από τα κύρια χαρακτηριστικά του, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα τα εξής¹⁰:

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών.
- Οι διάφορες μορφές του τουρισμού περιλαμβάνουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία: Το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν, συμπεριλαμβανομένου της διατροφής.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους μέσα σε λίγες, μέρες βδομάδες ή μήνες.

- Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

Το 1941 οι καθηγητές Hunziker και Krapf του Πανεπιστημίου της Βέρνης υποστήριξαν την άποψη πως ο τουρισμός πρέπει να οριστεί σαν το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σε έναν προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν μη μόνιμων κατοίκων του.

Το 1937 η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών σύστησε στις χώρες-μέλη της να υιοθετήσουν έναν ορισμό που χαρακτήριζε τον τουρίστα σαν ένα άτομο που ταξιδεύει για ένα χρονικό διάστημα 24 ωρών ή περισσότερο σε μια χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα.

Δυόμιση δεκαετίες αργότερα, το 1963 η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό, που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη συμφώνησε ο όρος επισκέπτης να περιγράφει κάθε άτομο που επισκέπτεται μία χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα, για οποιοδήποτε λόγο εκτός από εκείνο της άσκησης ενός επαγγέλματος για το οποίο να αμείβεται με χρηματικούς πόρους της χώρας την οποία επισκέπτεται. Ο ορισμός αυτό καλύπτει δύο κατηγορίες επισκεπτών:

- Τους *τουρίστες*: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτήν τουλάχιστον επί ένα 24ωρο, και των οποίων οι λόγοι επίσκεψης είναι τις περισσότερες φορές διακοπές, επαγγελματικοί, υγείας, σπουδές, συμμετοχή σε αποστολή ή σύσκεψη ή συνέδριο, επίσκεψη φίλων ή συγγενών, θρησκευτικοί και άθληση.
- Τους *εκδρομείς*: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτή λιγότερο από ένα 24ωρο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, οι επισκέπτες που έρχονται και φεύγουν την ίδια μέρα χωρίς να διανυκτερεύσουν, καθώς επίσης και τα πληρώματα πλοίων, αεροπλάνων κλπ.

Από τους παραπάνω ορισμούς κανένας τους δεν λαμβάνει υπόψη τον εσωτερικό τουρισμό. Τελευταία φορά, το θέμα της υιοθέτησης ενός ορισμού για τον εσωτερικό τουρισμό τέθηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τον Τουρισμό που συγκλήθηκε το 1980 στην Μανίλα των Φιλιππίνων από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, χωρίς όμως θετικό αποτέλεσμα. Σήμερα, κάποιες χώρες έχουν δώσει έναν ορισμό για τον ντόπιο τουρίστα. Οι ΗΠΑ π.χ. ορίζουν σαν τουρίστα που κάνει εσωτερικό τουρισμό οποιοδήποτε άτομο φεύγει από το σπίτι του με σκοπό να επισκεφτεί κάποιο μέρος που απέχει τουλάχιστον 50 μίλια (80,48 χιλιόμετρα) από αυτό για οποιοδήποτε λόγο, εκτός της καθημερινής του μετάβασης στην εργασία.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (Π.Ο.Τ), ο Τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε μέρη διαφορετικά από το σύνηθες περιβάλλον τους, για λόγους αναψυχής, αποφυγής των προβλημάτων της καθημερινότητας, για άσκηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός έτους. Γενικά ο τουρισμός είναι ένας συνδυασμός δραστηριοτήτων, υπηρεσιών και βιομηχανιών, όπως μεταφορικών μέσων, χώροι διαμονής, χώροι ψυχαγωγίας, χώροι αθλητισμού, εστιατόρια, εμπορικά μαγαζιά και πολλών άλλων δραστηριοτήτων που προσφέρουν μία ταξιδιωτική εμπειρία, συμβάλλοντας παράλληλα στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην αύξηση των επενδύσεων και εν τέλει στη μεγέθυνση της οικονομίας.

1.3 Ο τουρισμός στην Ελλάδα

Όπως προαναφέρθηκε και στην εισαγωγή ο τουριστικός τομέας αποτελεί την κινητήριο δύναμη της Ελληνικής οικονομίας και το μεγάλο στοίχημα που θα πρέπει να κερδηθεί προκειμένου να βγει από την οικονομική κρίση η χώρα. Αυτή τη στιγμή ο τουριστικός τομέας αποτελεί τον σημαντικότερο πυλώνα ανάπτυξης και εισροής εσόδων για τη χώρα.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ακολουθώντας, έναν εντυπωσιακό ρυθμό ανάπτυξης κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970 και μία σταθερή ανοδική πορεία τις δεκαετίες του 1980 και 1990 και 2000, ο Ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα μία από τις βασικότερες πηγές εσόδων για την Ελληνική οικονομία.

Το πρώτο μεγάλο ρεύμα τουριστών ήρθε στη χώρα τις δεκαετίες του 70 και του 80 και προερχόταν κυρίως από χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Ανακάλυπταν τον Ελληνικό ήλιο και θάλασσα που για τα δικά τους δεδομένα ήταν κάτι μοναδικό. Όταν η Ευρώπη άρχισε να συνέρχεται από τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και οι πολίτες της είχαν την οικονομική δυνατότητα των διακοπών, άρχισαν να ανακαλύπτουν τις χώρες της Νότιας Ευρώπης με τη χαμηλή οικονομική ανάπτυξη και τις σχεδόν ανύπαρκτες υποδομές. Η φιλοξενία, η ζεστασιά και η παράδοση ήταν αυτά που συνδυαζόντουσαν με τις χαμηλές τιμές λόγω των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων τους. Στη χώρα μας εκείνη την περίοδο δόθηκε

έμφαση στην επανακατασκευή του εθνικού δικτύου και στον εκμοντερνισμό των υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων. Οι οικονομικές εξελίξεις του 1953 με την νομισματική υποτίμηση μετέτρεψαν την Ελλάδα σε φθηνό οικονομικά τουριστικό προορισμό. Την ίδια περίοδο το κράτος επανιδρύει τον ΕΟΤ και τον προσδιόρισε σαν παράγοντα εξελίξεων για την Τουριστική βιομηχανία της χώρας.

Ο σημερινός τουρίστας έχει έντονη την επιθυμία να συμμετέχει ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψης σε ένα προορισμό, αναζητεί νέους προορισμούς και νέες μορφές τουρισμού, δεν περιορίζεται σε ένα μόνο ταξίδι το χρόνο, πραγματοποιεί περισσότερα, αλλά μικρότερης διάρκειας μέσα στο χρόνο, είναι πιο ενημερωμένος, περιβαλλοντικά πιο ευαίσθητος και έχει περισσότερες απαιτήσεις.

Από το 1950 ο τουρισμός συγκαταλέγεται στους τομείς εκείνους της οικονομίας με την ταχύτερη ανάπτυξη. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Π.Ο.Τ), το 2020 οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις θα είναι 40 φορές μεγαλύτερες σε σχέση με αυτές του 1950, ενώ και οι διεθνείς αφίξεις τουριστών αναμένεται να φθάσουν στις 1,56 δισεκατομμύρια.

Σήμερα ο τουρισμός είναι η πιο σημαντική βιομηχανία για την ελληνική οικονομία και αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από τους οικονομικούς δείκτες. Το μερίδιό του στο ΑΕΠ είναι υψηλότερο από 16%, η συμμετοχή του στη συνολική απασχόληση ανέρχεται στο 20% περίπου και είναι ο πλέον συναλλαγματοφόρος κλάδος της ελληνικής οικονομίας(έτος 2012).

Τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύουν με το πλέον περίτρανο τρόπο ότι ο Ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της Ελληνικής οικονομίας ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού αλλά και του Σ.Ε.Τ.Ε η Ελλάδα την χρονιά που μας πέρασε κατέλαβε την 17^η θέση στις Διεθνείς αφίξεις παγκοσμίως και την 23^η θέση στις εισπράξεις. Τέλος βρίσκεται στην 32^η θέση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας.

ΠΗΓΗ: Σ.Ε.Τ.Ε

1.4 Οι τάσεις στον Παγκόσμιο Τουρισμό

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί παγκοσμίως σε μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες, αποτελώντας σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και πηγή απασχόλησης. Αποτελώντας κυρίαρχη δραστηριότητα σε πολλές χώρες, έχει σημαντικές επιδράσεις στους άλλους τομείς της οικονομίας και συμβάλλει στη συνολική οικονομική ανάπτυξη των χωρών.

Η Ελλάδα δεν ανταγωνίζεται πλέον μόνο προορισμούς, όπως η Ιταλία, η Κύπρος, η Πορτογαλία και η Ισπανία. Τα τελευταία χρόνια νέοι τουριστικοί προορισμοί, όπως η Τουρκία, η Κροατία, και η Μάλτα προσφέρουν το ίδιο προϊόν με την Ελλάδα (beach&sun), διεκδικώντας κατά κύριο λόγο μερίδιο από τις ίδιες τουριστικές αγορές που απευθύνεται και το ελληνικό τουριστικό προϊόν.

Στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών ο τουρισμός σημείωσε αξιοσημείωτη πρόοδο, συνδεδεμένος άμεσα με την κοινωνικοοικονομική αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς συμβάλλει σημαντικά στην άνοδο του επιπέδου διαβίωσης των τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών και συνεπώς στην ευημερία των πολιτών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, οι διεθνείς τουριστικές εισπράξεις ανήλθαν σε περίπου 1.159 δισ. USD (873 δισ. Ευρώ) κατά το 2013, παρουσιάζοντας αύξηση 5% σε πραγματικούς όρους (ύστερα από προσαρμογή για τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών και του πληθωρισμού) σε σχέση με το 2012. Κατά περιοχή, η Ασία και ο Ειρηνικός παρουσίασαν την μεγαλύτερη αύξηση (+8%), και ακολουθούν η Αμερική (+6%) και η Ευρώπη (+4%). Η Μέση Ανατολή παρουσίασε πτώση κατά 2% εξαιτίας της συνεχιζόμενης πολιτικής αναταραχής που επικρατεί στην περιοχή και στην Αφρική δεν υπήρξε καμία μεταβολή σε σχέση με το 2012 (0%). Σε απόλυτους όρους, οι τουριστικές εισπράξεις στην περιοχή της Ευρώπης ανήλθαν σε 489 δισ. USD, που ισοδυναμεί με το 42% των συνολικών τουριστικών εισπράξεων παγκοσμίως, καταλαμβάνοντας έτσι και το μεγαλύτερο μερίδιο. Οι προορισμοί στην Ασία και τον Ειρηνικό (359 δισ. USD) αντιπροσωπεύουν το 31% των συνολικών διεθνών τουριστικών εισπράξεων και η Αμερική (229 δισ. USD) το 20%. Στη Μέση Ανατολή (μερίδιο 4%) οι τουριστικές εισπράξεις άγγιξαν τα 47 δισ. USD και στην Αφρική (μερίδιο 3%) οι εισπράξεις έφθασαν τα 34 δισ. USD.²

Σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία, οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις αυξήθηκαν κατά 5% κατά το 2013, φθάνοντας το επίπεδο των 1.087 δισ. παγκοσμίως, με 52 εκατ. περισσότερους τουρίστες σε σχέση με το 2012. Το γεγονός ότι τόσο οι τουριστικές αφίξεις όσο και οι τουριστικές εισπράξεις αυξήθηκαν με τον ίδιο ρυθμό (5%) φανερώνει την ισχυρή συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών δεικτών. Οι δύο πρώτοι μήνες του 2014

παρουσίασαν αύξηση κατά περίπου 5% στις αφίξεις σε σχέση με το ίδιο διάστημα το 2013. Η Ασία και ο Ειρηνικός παρουσίασαν την μεγαλύτερη αύξηση (+7%) και ακολουθούν η Αμερική και η Ευρώπη με το ίδιο ποσοστό αύξησης (+6%). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΠΟΤ, οι διεθνείς αφίξεις αναμένεται να αυξηθούν κατά 4%-4,5% κατά το 2014.

Ο επιχειρηματικός όγκος του τουρισμού σε παγκόσμια κλίμακα ενδεχομένως ξεπερνά αυτό των εξαγωγών πετρελαίου, ειδών διατροφής και αυτοκινήτων, ενώ παράλληλα παραμένει η βασική πηγή εσόδων για πολλές χώρες. Ο τουρισμός ως οικονομικός τομέας συνδέεται άμεσα και με τους άλλους τομείς της οικονομίας και της παραγωγής συμβάλλοντας στην μείωση της ανεργίας.

Αναφορικά με τη συμβολή του τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία, σύμφωνα με το ΣΕΤΕ, σημειώνονται τα κάτωθι:

- Από το 1952 ως το 2007 ο αριθμός των διεθνών τουριστικών αφίξεων αυξήθηκε με ρυθμό 6,5% κατ' έτος, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των ταξιδιωτών να εκτιναχθεί από τα 25 στα 807 εκατομμύρια.
- Ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος που προέκυψε από αυτές τις αφίξεις ήταν ιδιαίτερα μεγάλος, αγγίζοντας το 11,3% για την προαναφερθείσα περίοδο, γιγαντώνοντας την παγκόσμια οικονομία και αγγίζοντας τα 685 δις δολάρια το 2007.
- Ως το 1950, οι 15 κορυφαίοι προορισμοί απορροφούσαν το 88% των παγκόσμιων αφίξεων, με το ποσοστό να μειώνεται στο 75% για το 1970 και στο 57% για το 2007, με αποτέλεσμα την πιο ομοιόμορφη κατανομή των οφελών του παγκόσμιου τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων πλέον και νέων προορισμών, πολλοί εκ των οποίων βρίσκονται στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Το 2006 χαρακτηρίστηκε ως χρονιά ρεκόρ για την παγκόσμια τουριστική αγορά από την πλευρά τουλάχιστον του μεγέθους των παγκόσμιων τουριστικών αφίξεων (842 εκ. αφίξεις). Παρ' όλες τις απειλές που είχαν επισημανθεί από αναλυτές παγκοσμίως, όπως οι τρομοκρατικές επιθέσεις, τα ζητήματα υγείας και οι αυξανόμενες τιμές του πετρελαίου, η οικονομική σταθερότητα και οι σταθεροί ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας σε συνδυασμό με την δυνατότητα των φορέων του τουριστικού κυκλώματος, να αντιδρούν πιο αποτελεσματικά στις κρίσεις, οδήγησαν τον τουρισμό σε μια εξαιρετική χρονιά. Επιπλέον, η ισχυροποίηση της οικονομίας αρκετών ασιατικών χωρών, φαίνεται να συντέλεσε σε αυτό σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών αναλυτών.

- Το 2007 παρουσιάζεται ως το τέταρτο συνεχόμενο έτος σταθερής μεγέθυνσης της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας, η οποία παρουσιάζεται συνολικά ευπροσάρμοστη στις ποικίλες κρίσεις που ενδεχομένως προκύπτουν.
- Το 2008 ήταν το έτος που ο παγκόσμιος τουρισμός επλήγει σημαντικά από την παγκόσμια οικονομική κρίση και άρχισε μια αντίστροφη πορεία που συνεχίστηκε και το πρώτο μισό του 2009.
- Το 2009 οι παγκόσμιες αφίξεις μειώθηκαν κατά 4,2% σε σχέση με το 2008, φτάνοντας τα 880 εκατομμύρια.
- Το 2010 οι παγκόσμιες αφίξεις άγγιξαν τα 940 εκατομμύρια, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 6,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Το 2011 οι παγκόσμιες αφίξεις σημείωσαν άνοδο κατά 4,6% σε σχέση με το 2010, φθάνοντας τα 983 εκατομμύρια.
- Το 2012 ο τουρισμός συνέχισε την ανάκαμψή του, ξεπερνώντας για πρώτη φορά το φράγμα του 1 δισ. στις διεθνείς αφίξεις.
- Το 2013 ο τουρισμός συνέχισε την ανάπτυξή του και παρουσίασε αύξηση των διεθνών αφίξεων μεταξύ 3-4%.
- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προβλέπει μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης των διεθνών τουριστικών αφίξεων της τάξης του 4,1% με ορίζοντα το 2020. Συνεπώς, οι διεθνείς αφίξεις αναμένεται ως τότε να ξεπεράσουν το 1,5 δισ ταξιδιωτών.

Ο παγκόσμιος τουρισμός αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις, οι οποίες σχετίζονται με τη βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη, την αντιμετώπιση των ανισοτήτων σε ζητήματα πλούτου και ευκαιριών αλλά και την ορθή κατανομή και διαχείριση των υπαρχόντων φυσικών πόρων, όπως ακριβώς συμβαίνει με κάθε ζωντανό κομμάτι της παγκόσμιας οικονομίας που έρχεται αντιμέτωπο με τη διαρκώς εξελισσόμενη διεθνή πραγματικότητα.

Με βάση τις τελευταίες τάσεις στην παγκόσμια αγορά των τουριστικών υπηρεσιών από πλευράς ζήτησης παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές όπως:

- Λόγω της οικονομικής κρίσης τα τελευταία χρόνια, δεν μειώθηκε η συχνότητα των ταξιδιών αλλά περιορίστηκαν οι διανυκτερεύσεις.
- Νέοι προορισμοί μπαίνουν στον τουριστικό χάρτη και αναπτύσσονται.
- Το διαδίκτυο και τα social media δίνουν την ικανότητα στον πελάτη να επιλέξουν πακέτο διακοπών ανάλογα με τις ανάγκες τους και τις επιθυμίες τους.

- Η οικονομική κρίση και ο μεγάλος ανταγωνισμός μεταξύ των αεροπορικών εταιριών έχει οδηγήσει στα πακέτα προσφορών και σε μειώσεις τιμών.
- Ανάπτυξη του φαινομένου για τα ξενοδοχειακά προϊόντα «all-inclusive» ως μία σύγχρονη τάση στην τουριστική βιομηχανία.

Από την πλευρά της προσφοράς και με δεδομένο πλέον το στοιχείο ότι ο τουρισμός προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να αναπτύσσεται με σημαντικούς ρυθμούς και τα επόμενα χρόνια προβλέπεται ότι:

- Οι τουριστικοί οργανισμοί θα συνεχίσουν να συγκεντρώνονται λόγω των συγχωνεύσεων, των εξαγορών και των συνεργασιών
- Η αύξηση των διεθνών ταξιδιών θα συνεχιστεί καθώς η παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων και η αυξανόμενη μετανάστευση θα τροφοδοτούν την ανάγκη για ταξίδια. Η τάση για περισσότερα ταξίδια επίσης θα ενισχυθεί από την αύξηση την ευημερίας των καταναλωτών και από την συνεχή μείωση του ταξιδιωτικού κόστους.
- Θα εξαπλωθούν οι μεγάλες Τουριστικές αλυσίδες που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας
- Θα δημιουργηθούν εταιρίες που στόχο θα έχουν να προβάλουν τουριστικούς προορισμούς και τα πλεονεκτήματά τους.
- Θα αναπτυχθούν περαιτέρω τα εμπορικά brands που στόχο έχουν να δώσουν τουριστική ταυτότητα σε ένα προορισμό.
- Η ανάπτυξη του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα δώσει ώθηση σε νέα συστήματα πωλήσεων και θα διαφοροποίηση τον τρόπο λειτουργίας των ταξιδιωτικών οργανισμών.
- Σύμφωνα με τις μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις του ΠΟΤ, οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις παγκοσμίως αναμένεται να παρουσιάσουν ετήσια αύξηση κατά 3,3% από το 2010 έως και το 2030, φθάνοντας τις 1,4 δισ. αφίξεις έως το 2020 και τις 1,8 δισ. αφίξεις έως το 2030.¹
- Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις στους αναδυόμενους προορισμούς (της Ασίας, Λατινικής Αμερικής, Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, Ανατολικής Μεσογείου, Μέσης Ανατολής και Αφρικής) αναμένεται να παρουσιάσουν το διπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης (+4,4% ετησίως) σε σχέση με τους τουριστικούς προορισμούς των ανεπτυγμένων οικονομιών (+2,2% ετησίως).¹

- Ως προς τα μερίδια της παγκόσμιας αγοράς, θα αυξηθούν της Ασίας και του Ειρηνικού (στο 30% το 2030 από 22% το 2010), της Μέσης Ανατολής (στο 8% από 6%) και της Αφρικής (στο 7% από 5%). Το μερίδιο της Ευρώπης θα μειωθεί (στο 41% από 51%) όπως επίσης και της Αμερικής (στο 14% από 16%).¹

Κεφάλαιο 2 : Χαρακτηριστικά Ελληνικού τουρισμού

2.1 Πορεία του Ελληνικού Τουρισμού το 2014

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις η τουριστική κίνηση του 2014 είναι πολύ καλύτερη σε σχέση αυτήν του 2013. Οι τελευταίες ενδείξεις του ΣΕΤΕ κάνουν λόγο για νέο ρεκόρ 19,5 εκ διεθνών αφίξεων, συνολικά 21,5 εκατ. διεθνών αφίξεων μαζί με τους επισκέπτες κρουαζιέρας. Αυτό θα συμβάλλει σε αύξηση των εσόδων που θα φτάσουν στο ύψος των 13.5 δις ευρώ¹⁵.

Σύμφωνα με έρευνα της Alpha Bank, από τα προσωρινά στοιχεία της έρευνας συνόρων, που πραγματοποιεί η Τράπεζα της Ελλάδος, προκύπτει ότι η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση (σε κάθε είδους τουριστικό κατάλυμα και με κάθε μεταφορικό μέσο) αυξήθηκε κατά +15,6%, σε ετήσια βάση, φτάνοντας ήδη στα 6,26 εκατ. τουρίστες στο πρώτο εξάμηνο του 2014, έναντι αύξησής της κατά +12,3% στο πρώτο εξάμηνο του 2013.

Η σημαντική άνοδος της τουριστικής κίνησης στο πρώτο εξάμηνο του 2014 συνοδεύεται και με ανάλογη αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά +13,4%, έναντι αύξησής τους κατά +17,5% στο πρώτο εξάμηνο του 2013. Παράλληλα, το ισοζύγιο ταξιδιωτικών υπηρεσιών παρουσίασε σημαντικό πλεόνασμα 2.916,5 εκατ. ευρώ στο πρώτο εξάμηνο του 2014 (πρώτο εξάμηνο 2013: 2.589,4 εκατ. ευρώ), σημειώνοντας αύξηση κατά +12,6%, έναντι της πολύ μεγάλης αύξησής του κατά +26,8%, που είχε σημειωθεί στο πρώτο εξάμηνο 2013.

Αυτό συνέβη παρά το ότι οι πληρωμές των εγχώριων κατοίκων για τουρισμό στο εξωτερικό ήταν σημαντικά αυξημένες κατά 15,5% στο πρώτο εξάμηνο του 2014. Η δαπάνη ανά ταξίδι στην Ελλάδα υποχώρησε στα 605,1 ευρώ στο πρώτο εξάμηνο του 2014, έναντι 615,6 ευρώ στο πρώτο εξάμηνο του 2013.

Σχετικά με τις εισπράξεις από τις κύριες πηγές του Ελληνικού τουρισμού, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά +2,9%, σε ετήσια βάση, στο πρώτο εξάμηνο του 2014, έναντι +24,3% στο πρώτο εξάμηνο του 2013, αυτές από το Ην. Βασίλειο κατέγραψαν εντυπωσιακή αύξηση κατά +40,2%, έναντι μείωσης κατά -10,5% στο πρώτο εξάμηνο του 2013 και αυτές από την Γαλλία αυξήθηκαν κατά +21,3%, έναντι μεγάλης επίσης αύξησής τους κατά 20,9% στο πρώτο 6μηνο 2013.

Αναφορικά με τη σύνθεση της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης ανά περιοχή και χώρα προέλευσης σημειώθηκαν στο 1ο 6μηνο του 2014, σε ετήσια βάση, τα εξής:

Αξιόλογη ήταν η αύξηση των ταξιδιωτών από τις χώρες της Ζώνης του Ευρώ και της ΕΕ-28 κατά +11,4% και +17,6% αντίστοιχα, έναντι +7,2% και +4,5% αντίστοιχα στο 1ο 6μηνο.2013. Ειδικότερα, επισημαίνεται η σημαντική αύξηση του αριθμού των τουριστών από την Γαλλία (1ο 6μηνο.2014: +15,1%, 1ο 6μηνο.2013: +17,4%), ενώ η τουριστική ροή από την Γερμανία παρουσίασε μικρή άνοδο (1ο 6μηνο.2014: +1,9%, 1ο 6μηνο.2013: +13,6%). Σημαντική αύξηση παρουσίασε ο αριθμός των τουριστών από χώρες της ΕΕ-28 εκτός της Ζώνης του Ευρώ (1ο 6μηνο.2014: +26,7%, 1ο 6μηνο.2013: +0,8%), λόγω κυρίως της εντυπωσιακής ανόδου των επισκεπτών από το Ην. Βασίλειο (1ο 6μηνο.2014: +33,8%, 1ο 6μηνο.2013: -15,1%). Αισθητή ήταν και η άνοδος των αφίξεων από τις λοιπές Χώρες, οι οποίες σταδιακά εντάσσονται στις σημαντικές πηγές του Ελληνικού Τουρισμού. Από αυτές διακρίνεται η συνεχιζόμενη αύξηση των τουριστικών αφίξεων από την Ρωσία (1ο 6μηνο.2014: +13,5%, 1ο 6μηνο. '13: +47,0%).

Το ενδιαφέρον των τουριστών από τη Ρωσία προς την Ελλάδα αποδεικνύεται ότι είναι σταθερό και ισχυρό. Το 2013 επισκέφθηκαν τη χώρα μας 1,4 εκατ. Ρώσοι από 0,9 εκατ. το 2012, με αποτέλεσμα να αυξήσουν τη συμβολή τους στις συνολικές αφίξεις στο 7,5% το 2013 (μερίδιο που αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2014), από 5,6% το 2012.

Επισημαίνεται επίσης η σημαντική αύξηση των αφίξεων από τις ΗΠΑ (1ο 6μηνο.2014: +22,0%, 1ο 6μηνο.2013: +27,0%). Το 2013 ήλθαν στην Ελλάδα 745,5 χιλ. Αμερικανοί τουρίστες, έναντι 373,8 χιλ. το 2012, σημειώνοντας δυναμική άνοδο κατά +24,5% και αυξάνοντας το μερίδιο τους στον Ελληνικό τουρισμό σε 2,6%, ποσοστό που θα αυξηθεί στο τρέχον έτος, έναντι 2,4% το 2012.

Τέλος ιδιαίτερα σημαντική σύμφωνα με την ίδια έρευνα είναι η αύξηση του κύκλου εργασιών στον τουριστικό κλάδο (για πρώτη φορά μετά από χρόνια) στο +4,8% το 2013 (2012: -17,2%, 2011: -7,4%, 2012: -8,2%) ενώ το πρώτο τρίμηνο του 2014 παρουσίασε άνοδο κατά 44.9%. Αυτό αποτελεί ένδειξη σε επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και στη βελτιωμένη εικόνα της χώρας μας τα τελευταία χρόνια στις χώρες προέλευσης των τουριστών. Αποδίδεται επίσης στις προσπάθειες που διεξάγονται για ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού, στις νέες υπερσύγχρονες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις που εγκαινιάζονται και στις ελκυστικές τιμές πακέτων που προσφέρουν οι προμηθευτές.

Θετική επίδραση στην τουριστική κίνηση του 2014 ασκεί, ενδεχομένως, και η παρατεταμένη αστάθεια στην Αίγυπτο και τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, η οποία όμως επιδρά αρνητικά στον κλάδο της κρουαζιέρας. Η κίνηση, πάντως, επιβατών κρουαζιέρας εκτιμάται ότι θα παραμείνει στο επίπεδο του 2013, υπερβαίνοντας τα 2 εκατ. ταξιδιώτες.

2.2 Ανάλυση εσωτερικού περιβάλλοντος

Η συμβολή της τουριστικής οικονομίας το 2012 στο ΑΕΠ της Ελλάδας φτάνει το 16,4%, ενώ η συνολική απασχόληση στην τουριστική οικονομία (688.800 θέσεις εργασίας) αντιστοιχεί στο 18,3% των απασχολουμένων.

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), η Ελλάδα το 2012 ήταν 17η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 23η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2013, η χώρα μας καταλαμβάνει την 32η θέση μεταξύ 140 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 81^η για το 2014.

Οι αφίξεις των τουριστών στην Ελλάδα σημειώνουν μακροχρόνια αυξητική τάση ενώ αύξηση παρουσιάζουν και οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από το 2012 και μετά (πίνακας 2.1). Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2013 από το Ξ.Ε.Ε, οι διεθνείς Τουριστικές αφίξεις έφτασαν τις 17,9 εκατ., με μέση κατά κεφαλήν δαπάνη τα 657 ευρώ. Από τις χώρες της ΕΕ το 2013 τη μεγαλύτερη ταξιδιωτική δαπάνη την είχαν οι Αυστριακοί τουρίστες με 898 ευρώ κατά ταξίδι και ακολουθούν οι Γερμανοί με 838 ευρώ κατά ταξίδι. Τη μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής όμως την είχαν οι Γερμανοί τουρίστες με 12,8 διανυκτερεύσεις και ακολούθησαν οι Βρετανοί με 10,2 διανυκτερεύσεις. Η κυριότερη πηγή άντλησης τουριστών από την χώρα μας είναι η Ευρώπη ,ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία διαρκώς αυξανόμενη αγορά εξ ‘ ανατολής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Ισοζύγιο Ταξιδιωτικών Υπηρεσιών 2003-2013 (σε εκατ. ευρώ)

Balance of Travel Services 2003-2013 (in mi. euros)

Έτος	Ταξιδιωτικές εισπράξεις	Ταξιδιωτικές πληρωμές
Year	Travel receipts	Travel payments
2003	9.495,3	2.136,0
2004	10.347,8	2.310,4
2005	10.729,5	2.445,7
2006	11.356,7	2.382,8
2007	11.319,2	2.485,7
2008	11.635,9	2.679,2
2009	10.400,2	2.424,6
2010	9.611,3	2.156,0
2011	10.504,7	2.266,5
2012	10.442,5*	1.843,9
2013	12.152,2*	1.835,2

* Προσμετρούνται και οι εισπράξεις κρουαζιέρας
ΠΗΓΗ:ΣΕΤΕ, στοιχεία Τράπεζας Ελλάδος, Απρίλιος 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2

Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών κατά χώρα προέλευσης 2012⁴

ΧΩΡΕΣ	2010	2011	2012	Δ% 2011/10	Δ% 2012/11
I. ΕΥΡΩΠΗ	13.275.962	14.651.513	13.866.306	10,4	-5,4
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	10.199.904	10.698.013	9.791.900	4,9	-8,5
Γαλλία	868.346	1.149.388	977.376	32,4	-15,0
Γερμανία	2.038.871	2.240.481	2.108.787	9,9	-5,9
Ην. Βασίλειο	1.802.203	1.758.093	1.920.794	-2,4	9,3
Ισπανία	155.302	154.774	155.722	-0,3	0,6
Ιταλία	843.613	938.232	848.073	11,2	-9,6
Ολλανδία	528.157	560.723	478.483	6,2	-14,7
Ουγγαρία	109.160	69.756	69.789	-36,1	0,0
Πολωνία	402.170	450.618	254.682	12,0	-43,5
Πορτογαλία	19.497	34.642	20.483	77,7	-40,9
Ρουμανία	257.939	223.699	230.396	-13,3	3,0
Σουηδία	281.069	333.906	319.756	18,8	-4,2
Τσεχία	294.936	309.062	289.034	4,8	-6,5
Φινλανδία	205.282	167.632	154.134	-18,3	-8,1
Ελβετία	274.418	361.405	299.619	31,7	-17,1
Νορβηγία	187.319	226.627	294.114	21,0	29,8
Ρωσία	451.239	738.927	874.787	63,8	18,4
III. ΑΣΙΑ	869.737	882.643	921.808	1,5	4,4
Ιαπωνία	10.021	10.125	8.841	1,0	-12,7
Κίνα	13.620	15.838	12.203	16,3	-23,0
Ισραήλ	197.159	226.110	207.711	14,7	-8,1
Τουρκία	561.198	552.090	602.306	-1,6	9,1
IV. ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	44.239	38.450	37.411	-13,1	-2,7
Αίγυπτος - Σουδάν	15.925	4.675	4.724	-70,6	1,0
Νοτιοαφρ. Ένωση	19.985	21.981	19.686	10,0	-10,4
II. ΑΜΕΡΙΚΗ	691.379	719.661	558.728	4,1	-22,4
Βραζιλία	34.015	52.118	31.125	53,2	-40,3
Η.Π.Α.	498.301	484.708	373.831	-2,7	-22,9
Καναδάς	113.358	142.287	102.694	25,5	-27,8
V. ΩΚΕΑΝΙΑ	126.173	134.979	133.368	7,0	-1,2
Αυστραλία	108.088	115.902	117.852	7,2	1,7
VI. ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	15.007.490	16.427.247	15.517.622	9,5	-5,5

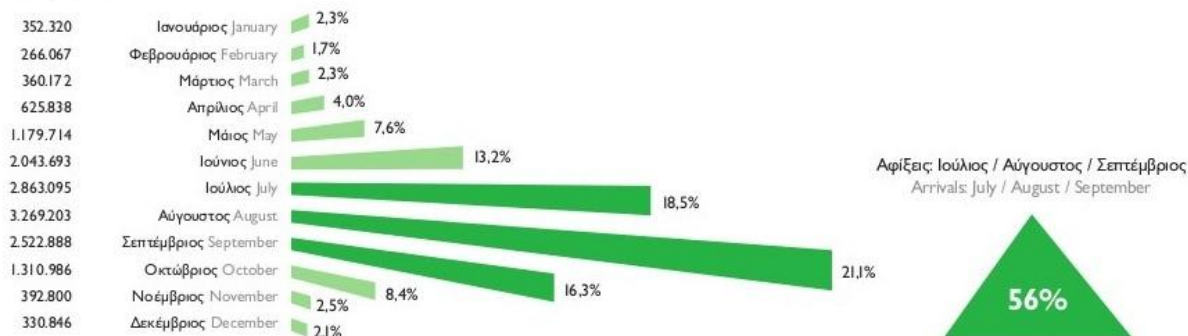
Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος.

Από τις εκτός ΕΕ χώρες, οι Καναδοί είχαν την υψηλότερη δαπάνη ανά ταξίδι (1.388 ευρώ), με τους τουρίστες από τη Βραζιλία (1.387 ευρώ) και την Αυστραλία (1.370 ευρώ) να βρίσκονται στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα. Οι Καναδοί έμειναν τις περισσότερες μέρες στην Ελλάδα, με 14,6 διανυκτερεύσεις, και ακολούθησαν οι Αυστραλοί με 12,2, γεγονός που ερμηνεύεται και από τη μεγάλη απόσταση που τους χωρίζει από την Ελλάδα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1

08 Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων, 2012 Seasonality of International Tourist Arrivals, 2012

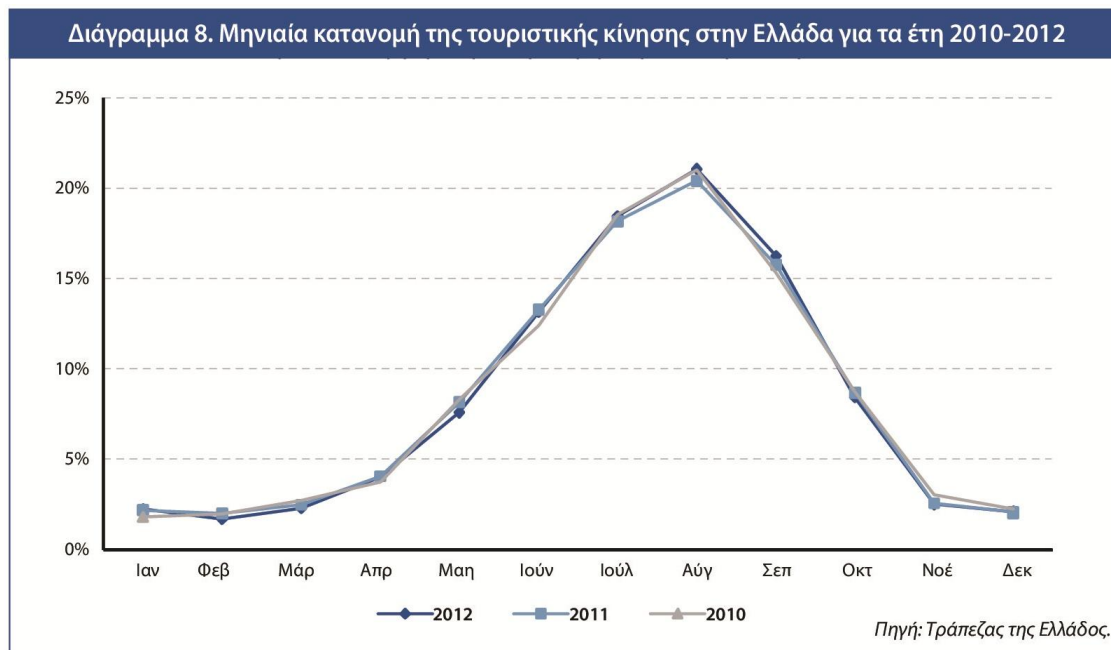
Αφίξεις Arrivals

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής Source: SETE, based on data provided by the Hellenic Statistical Authority

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το 2012 το Ελληνικό τουριστικό προϊόν παρουσιάζει μεγάλο βαθμό εποχικότητας (Διάγραμμα 2.1 κι 2.2), καθώς στο σύνολο των αφίξεων το 56% αφορούν τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Το πρότυπο αυτό του τουρισμού οφείλεται στα χαρακτηριστικά του προσφερόμενου προϊόντος (ήλιος – Θάλασσα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3

Οι κορυφαίες 20 χώρες-πηγές για τα Ελληνικά αεροδρόμια 2014

	Seats	Share(%)
UK	2.755.358	17%
Russia	2.438.314	15%
Germany	2.183.467	14%
Italy	1.558.484	10%
France	699.711	4%
Holland	623.138	4%
Poland	571.158	4%
Sweden	517.747	3%
Norway	453.125	3%
Austria	413.233	3%
Czech Republic	412.945	3%
Israel	394.758	2%
Belgium	366.765	2%
Denmark	348.002	2%
Ukraine	347.397	2%
Switzerland	330.915	2%
Finland	219.899	1%
Cyprus	203.613	1%
Romania	150.586	1%
Hungary	114.723	1%

Πηγή: ΣΕΤΕ, στοιχεία Τράπεζα της Ελλάδος(Ιαν-Οκτ 2014)

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της χώρας μας το κύριο μέσο αφίξεων των τουριστών είναι το αεροπλάνο. Το κύριο όγκο των αφίξεων τον επιφορτίζεται το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» και ακολουθούν τα αεροδρόμια του Ηρακλείου, της Θεσσαλονίκης και της Ρόδου(διάγραμμα 2.3).Για τους πρώτους μήνες του 2014 οι κύριες χώρες-πηγές που προμηθεύουν τα ελληνικά αεροδρόμια με ταξιδιώτες είναι κατά κύριο λόγο η Μεγάλη Βρετανία, η Ρωσία και η Γερμανία(πίνακας 2.3).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3

09 Τα 10 Ελληνικά Αεροδρόμια με τις Περισσότερες Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις, 2012
Top 10 Greek Airports in International Tourist Arrivals, 2012

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας
Source: SETE, based on data provided by the Athens International Airport and the Civil Aviation Authority

Μία ένδειξη της ποιότητας του τουρισμού αποτελεί και η σύνθεση των αφίξεων των ξένων τουριστών κατά εθνικότητα, με βάση τη διαπίστωση ότι η προέλευση προσδιορίζει, κατά κάποιον τρόπο το εισοδηματικό επίπεδο. Τις υψηλότερες εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης, η ελληνική αγορά τις έχει κυρίως από τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Από τις χώρες εκτός ΕΕ η Ρωσία είναι η κύρια πηγή εισπράξεων με θεαματική αύξηση τα τελευταία χρόνια(πίνακας 2.4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ 2005-2013

INTERNATIONAL TOURISM RECEIPTS BY COUNTRY OF ORIGIN 2005-2013

Τουριστικές Εισπράξεις ανά Χώρα Προέλευσης 2005-2013 (εκατ.€)										
International Tourism Receipts by Country of Origin 2005-2013 (mi. €)										
Χώρα Προέλευσης	Country of Origin	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Χώρες ΕΕ (27)	EU - 27 countries	8.451,2	8.921,0	8.718,4	8.590,8	7.712,3	6.704,1	7.093,6	6.561,4	7.180,3
Χώρες Ζώνης Ευρώ	Euro area countries	5.576,3	5.900,0	5.520,2	5.599,1	5.066,1	4.534,2	4.962,0	4.316,8	4.831,9
εκ των οποίων	of which									
Αυστρία	Austria	335,7	345,9	230,7	275,1	285,6	276,3	255,4	194,5	212,4
Βέλγιο	Belgium	281,2	315,5	314,4	359,5	313,7	247,4	316,3	259,9	283,2
Γαλλία	France	617,3	573,9	718,2	778,3	732,3	641,2	839,6	763,9	905,5
Γερμανία	Germany	2.235,3	2.452,8	2.039,9	1.915,8	1.836,3	1.623,9	1.838,3	1.654,3	1.900,4
Ισπανία	Spain	121,5	134,3	110,7	115,7	109,5	100,1	134,9	111,2	69,5
Ιταλία	Italy	846,0	867,6	872,7	823,8	629,4	541,5	626,9	543,1	600,4
Κύπρος	Cyprus	400,9	429,8	439,2	394,2	380,2	483,2	330,1	315,0	246,5
Ολλανδία	Netherlands	463,8	497,7	491,3	581,9	482,9	344,9	385,2	277,4	410,3
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	EU countries excl. euro area	2.874,9	3.021,0	3.198,1	2.991,7	2.646,2	2.169,9	2.131,6	2.244,6	2.348,4
εκ των οποίων	of which									
Δανία	Denmark	174,4	186,8	185,2	158,6	185,9	137,6	144,1	130,7	116,4
Ηνωμένο Βασίλειο	United Kingdom	1.932,9	2.011,1	2.160,5	1.869,3	1.624,5	1.244,3	1.205,4	1.419,5	1.354,7
Ρουμανία	Romania	201,6	183,2	177,5	163,9	168,0	107,6	71,4	190,5	121,3
Σουηδία	Sweden	178,9	202,7	175,4	225,3	224,0	151,1	188,3	95,8	226,9
Τσεχία	Czech Republic	110,4	154,9	142,6	182,0	156,4	160,3	165,3	148,6	152,7
Λοιπές Χώρες	Other countries	2.278,3	2.435,7	2.600,9	3.045,1	2.688,0	2.907,2	3.411,1	3.463,5	4.526,7
εκ των οποίων	of which									
Αλβανία	Albania	60,3	58,7	68,1	89,2	90,1	78,2	122,3	147,3	166,9
Αυστραλία	Australia	132,8	188,0	128,2	160,4	180,4	146,7	164,6	156,4	176,8
Ελβετία	Switzerland	213,7	183,8	258,7	282,6	303,7	265,0	349,3	296,9	333,1
ΗΠΑ	U.S.A.	674,3	674,3	757,4	726,1	568,3	599,0	532,5	425,9	568,6
Καναδάς	Canada	138,9	158,8	200,2	186,8	144,4	134,3	171,8	131,6	259,2
Ρωσία	Russia	130,0	233,1	237,8	400,5	301,3	495,9	743,0	943,9	1.338,6
Κρουαζιέρες**	Cruises**								417,6	445,2
ΣΥΝΟΛΟ	TOTAL	10.729,5	11.356,7	11.319,2	11.635,9	10.400,2	9.611,3	10.504,7	10.442,5	12.152,2
Μειμονομένοι ταξιδιώτες	Independent Travelers	7.391,5	7.872,3	7.289,6	7.299,5	6.611,5	6.422,5	6.956,8	6.597,3	7.654,4
Οργανωμένα ταξίδια*	Package Tours*	3.338,0	3.484,4	4.029,7	4.336,4	3.788,7	3.188,8	3.547,9	3.845,1	4.497,8

* Από τον Ιανουάριο 2010 η κατηγορία 'οργανωμένα ταξίδια' περιλαμβάνει οιοδήποτε συνδυασμό των ταξιδιωτικών υπηρεσιών για εισιτήρια, διαμονή και λοιπές υπηρεσίες, που αγοράζονται μέσω ταξιδιωτικών πρακτορείων. Περιλαμβάνει επίσης και τα πακέτα κρουαζιέρας.

* As from January 2010, the category 'package tours' includes any combination of travel services for tickets, accommodation and other services, provided by travel agencies. Cruise packages are also included.

** Συμπεριλαμβάνονται τα ποσά εκτός της Έρευνας Συνόρων για τα οποία η διάκριση ανά εθνικότητα δεν είναι ακόμα διαθέσιμη.

** Cruise data include amounts except Frontier Survey for which distribution by nationality is not available yet.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος, Απρίλιος 2014

Source: SETE, based on data provided by the Bank of Greece, April 2014

Από όλα τα παραπάνω εξάγουμε το συμπέρασμα πως τα βασικά τουριστικά προϊόντα που προσφέρει η χώρα μας είναι ο ήλιος και η θάλασσα σε συνδυασμό με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και την ιστορία της. Επιπλέον η Ελλάδα είναι γνωστή για την φιλοξενία της. Ο τρόπος ζωής του Έλληνα σε συνδυασμό με τις χιλιάδες οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις προσφέρουν αμεσότητα με τον τουρίστα. Τέλος το μεσογειακό κλίμα σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό νησιών και τις απέραντες παραλίες προσφέρουν την δυνατότητα στον επισκέπτη να απολαύσει άνετες και ευχάριστες διακοπές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΝΑ ΛΟΓΟ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, 2005-2013

INTERNATIONAL TOURISM RECEIPTS BY PURPOSE OF TRAVEL, 2005-2013

Εισπράξεις ανά λόγο ταξιδιού (εκατ. ευρώ)		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Receipts by purpose of travel (million euro)										
Προσωπικοί λόγοι	Personal purposes	9.786,5	10.438,7	10.338,6	10.731,8	9.701,8	8.865,7	9.791,3	9.859,9	11.517,9
Αναψυχή	Leisure	8.345,0	8.877,8	8.765,8	9.301,2	8.336,1	7.461,8	8.446,7	8.605,3	10.258,5
Σπουδές	Studies	286,5	245,6	280,6	272,2	306,4	282,1	223,9	193,3	190,4
Λόγοι υγείας	Health	47,8	36,1	41,7	50,4	40,3	29,8	35,2	27,4	20,3
Επίσκεψη σε οικογένεια	Visit to family	728,8	782,3	715,5	646,0	546,6	471,6	489,5	431,7	409,1
Λοιποί λόγοι	Other reasons	378,5	496,9	534,9	462,0	472,3	620,4	596,1	602,2	639,5
Επαγγελματικοί λόγοι	Business purposes	943,0	918,0	980,7	904,1	698,4	745,6	713,4	582,6	634,4
ΣΥΝΟΛΟ	TOTAL	10.729,5	11.356,7	11.319,2	11.635,9	10.400,2	9.611,3	10.504,7	10.442,5	12.152,2

* Προσμετρούνται και οι εισπράξεις κρουαζιέρας.
* Cruise data have also been counted.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος

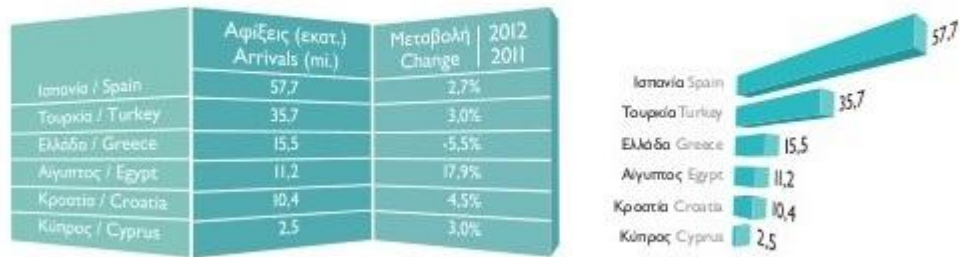
Source: SETE, based on data provided by the Bank of Greece

Οι κυριότεροι ανταγωνιστικοί προορισμοί της χώρας μας , που προσφέρουν όμοια τουριστικά προϊόντα με εμάς (ήλιο – θάλασσα) είναι η Ισπανία , η Ιταλία η Γαλλία και η Τουρκία. Οι τρεις πρώτες πλεονεκτούν στο ότι βρίσκονται γεωγραφικά πιο κοντά στις αγορές της Ευρώπης και στο ότι έχουν οργανώσει την προσφορά του τουριστικού τους προϊόντος σε καλύτερη βάση. Από την άλλη η Τουρκία προσπαθεί να διεκδικήσει μερίδιο στην τουριστική αγορά προσφέροντας πακέτα με χαμηλότερες τιμές. Σε επόμενο κεφάλαιο γίνεται

σύγκριση διαφόρων μεγεθών μεταξύ της χώρας μας και των κύριων ανταγωνιστών της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6

04 Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις σε Ελλάδα και Ανταγωνιστές, 2012
International Tourist Arrivals in Greece and Competitors, 2012

Πηγή: ΣΕΤΕ, επιχειρησιαία στοιχεία Τράπεζας της Ελλάδος και Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού. Source: SETE, based on data provided by the Bank of Greece and the UNWTO.

2.3 Ανάλυση S.W.O.T

Ισχυρά σημεία Ελληνικού Τουρισμού (Strengths)

- Το θερμό μεσογειακό κλίμα με τις ήπιες κλιματολογικές συνθήκες.
- Η ελληνική φιλοξενία, η ελληνική παιδεία και ο ελληνικός τρόπος ζωής.
- Η ακτογραμμή 15000 χμ και τα πολυάριθμα νησιωτικά συμπλέγματα που περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό πεντακάθαρων παραλιών.
- Οι ελληνικές παραδόσεις, η τεράστια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά που είναι θαυμαστή σε ολόκληρο τον κόσμο.
- Η ελληνική κουζίνα σήμα κατατεθέν της Μεσογειακής διατροφής και η πρωτογενής και δευτερογενής παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.
- Ο υψηλός βαθμός ασφάλειας σε σχέση με ανταγωνίστριες χώρες όπως Αίγυπτος και Τουρκία.
- Οι ξενοδοχειακές υποδομές και η φήμη που έχει η χώρα σαν τουριστικός προορισμός.
- Το brand name τουριστικών προορισμών όπως η Μύκονος, η Σαντορίνη και η Κεφαλλονιά.

Αδύνατα σημεία Ελληνικού Τουρισμού (Weaknesses)

- Η έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης, που παρουσιάζεται κυρίως τους θερινούς μήνες, οδηγεί στην μη ανάπτυξη των επιχειρήσεων και στην ανεργία χιλιάδες εργαζομένους.
- Η συγκέντρωση της τουριστικής υποδομής σε συγκεκριμένες περιφέρειες όπως η Κρήτη, τα Δωδεκάνησα και η Στερεά Ελλάδα έχει σαν αποτέλεσμα την ανισοκατανομή της τουριστικής κίνησης.
- Η έλλειψη εκπαίδευσης στο ανθρώπινο δυναμικό (υπαλλήλων και επιχειρηματιών) που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του διεθνή ανταγωνισμού και ρίχνουν το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Το μονοδιάστατο προσφερόμενο τουριστικό προϊόν (beach&sun) και έλλειψη διαφοροποίησης της τουριστικής εικόνας από τις ανταγωνίστριες χώρες.

- Χαμηλές επενδύσεις στον κλάδο του Τουρισμού λόγω οικονομικής κρίσης και έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού για τις τουριστικές υποδομές.
- Έλλειψη εκσυγχρονισμού των συγκοινωνιακών υποδομών και ανύπαρκτες υποστηρικτικές υποδομές.
- Χαμηλή ποιότητα τουριστικών υποδομών και εγκαταστάσεων για ειδικές μορφές τουρισμού όπως μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, κέντρα θαλασσοθεραπείας και χιονοδρομικά κέντρα.
- Έλλειψη στρατηγικής στο promotion, το marketing και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, δίκτυα κρατήσεων) με αποτέλεσμα τη μείωση της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού τουρισμού.
- Έλλειψη κινήτρων για αύξηση της τουριστικής επιχειρηματικότητας και ένταξη των νέων στον τουριστικό κλάδο που οφείλεται στην έλλειψη σχεδιασμού πάνω σε έναν μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό άξονα.
- Χαμηλή απορρόφηση κονδυλίων ΕΣΠΑ για την ανάπτυξη τουριστικών μονάδων.
- Γραφειοκρατία, έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων και πολιτική αστάθεια

Ευκαιρίες του Ελληνικού Τουρισμού (Opportunities)

- Η στροφή σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι επενδύσεις σε νέες τουριστικές υποδομές και η διαφοροποίηση του υπάρχοντος τουριστικού προϊόντος. Η συνεργασία ιδιωτικού και δημοσίου τομέα και η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας βασικοί παράγοντες για την επίτευξη αυτών των στόχων.
- Η αύξηση τουριστικών δαπανών και κινήτρων για τους νέους επιχειρηματίες.
- Η επέκταση της τουριστικής περιόδου μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και η αύξηση του εσωτερικού τουρισμού.
- Άνοιγμα σε ανερχόμενες οικονομικές δυνάμεις όπως Ρωσία, Κίνα και Ινδία, με απλοποίηση διαδικασιών έκδοσης visa.
- Η προώθηση του Ελληνικού Τουρισμού και δυνατότητα πρόσβασης στον καταναλωτή μέσω διαδικτύου και social media.

- Η δημιουργία τουριστικού χωροταξικού σχεδίου, ώστε να μπορέσει να υπάρξει μια ορθολογική τουριστική ανάπτυξη με κατηγοριοποίηση των περιοχών αναλόγως με το πόσο ανεπτυγμένες είναι τουριστικά και με ρυθμίσεις ανάλογα με τις ιδιομορφίες(ορεινά, πεδινά, νησιωτικά) και τα χαρακτηριστικά(ιστορικά, πολιτιστικά) της κάθε περιοχής.
- Η χρηματοδότηση έργων υποδομής μέσω Ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Οι συμφωνίες με αεροπορικές εταιρίες χαμηλού κόστους που θα προσελκύσει τουρίστες από τη Βόρεια Ευρώπη τους θερινούς μήνες και θα βοηθήσει την Αθήνα να αναδειχθεί σε προορισμό city break.

Απειλές για τον Ελληνικό Τουρισμό (Threats)

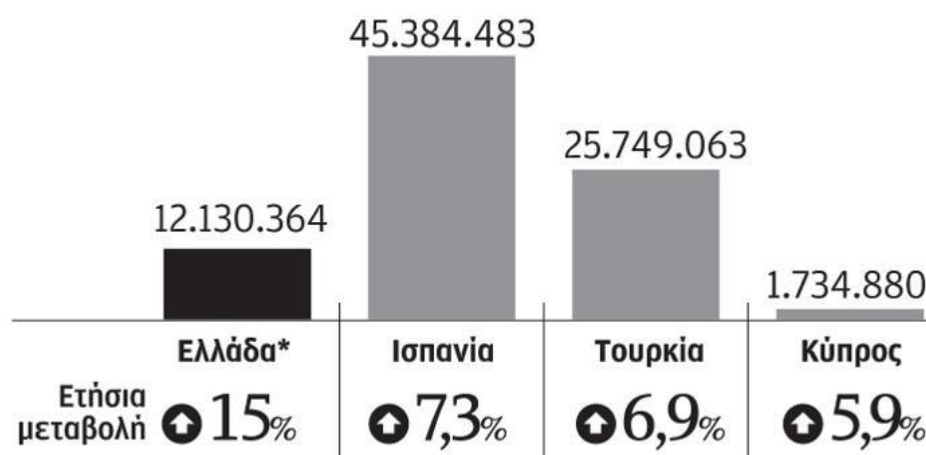
- Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός από αναδυόμενους μεσογειακούς προορισμούς λόγω του χαμηλότερου κόστους διακοπών που προσφέρουν.
- Η ίδια ακριβώς τουριστική προσφορά (beach&sun) με τις ανταγωνίστριες χώρες της Μεσογείου να οδηγήσει σε σταδιακή μείωση των επισκεπτών.
- Οι επιπτώσεις της παρατεταμένης κρίσης χρέους των χωρών της Ευρώπης, να οδηγήσει σε κοινωνική και πολιτική αστάθεια.
- Πτωχεύσεις Ρωσικών ταξιδιωτικών πρακτορείων.
- Μείωση εσωτερικού τουρισμού

2.4 Ανταγωνίστριες χώρες

Στο σημείο αυτό θα εξεταστούν οι κυριότερες ανταγωνίστριες χώρες που βρίσκονται κυρίως στο χώρο της Μεσογείου και ουσιαστικά παρέχουν το ίδιο τουριστικό προϊόν με τη χώρα μας. Το αξιοσημείωτο είναι ότι για φέτος ο ελληνικός τουρισμός παρουσίασε υπερδιπλάσια αύξηση στις αφίξεις τουριστών σε σχέση με ανταγωνίστριες χώρες (Ισπανία, Τουρκία, Κύπρος). Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας για το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου, ο αριθμός των αεροπορικών αφίξεων από το εξωτερικό σε όλα τα αεροδρόμια της χώρας αυξήθηκε κατά 15% σε σχέση με την ίδια περίοδο πέρυσι, φθάνοντας σε 12,13 εκατ. αφίξεις.

Αφίξεις ξένων τουριστών

Ιανουάριος - Αυγούστος 2014

*Μόνο αεροπορικές αφίξεις από το εξωτερικό

ΠΗΓΗ: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, Ισπανικό Ινστιτούτο για τον τουρισμό IET, υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού Τουρκίας, Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΑΛΛΙΑ¹¹

Η Γαλλία αποτελεί έναν από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Το 2013 σύμφωνα με στοιχεία του W.T.O ήταν στην κορυφή των τουριστικών αφίξεων με 84.7 εκ επισκέπτες παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με το 2012 που είχε 83 εκ επισκέπτες και τουριστικό ισοζύγιο που ανέρχεται στα 13 δις. Η πελατεία προέρχεται κυρίως από την Ευρώπη και την Ασία. Όσον αφορά στους Ασιάτες, οι Κινέζοι έρχονται πρώτοι (1,5 εκατ.) ενώ παρουσιάζει αύξηση και η ροή Βραζιλιάνων και Ρώσων.

Μπορεί να διαθέσει ποικιλία τουριστικών πακέτων καθώς έχει αναπτύξει πολλές μορφές τουρισμού όπως ο χειμερινός τουρισμός (1^{ος} παγκόσμιος προορισμός για σκι), ο τουρισμός υγείας και ο εκθεσιακός τουρισμός. Η Γαλλία θεωρείται πολιτιστικός προορισμός και υποδέχεται πολυάριθμες εκδηλώσεις διεθνούς εμβέλειας όπως: Μασσαλία-Προβηγκία 2013, Λιλ3000, αλλά και πολλά μουσεία : Pompidou Metz, Louvre Lens, Ίδρυμα Maeght, Ταξίδι στην Νάντ, καθώς και έναρξη λειτουργίας του MUCEM στην Μασσαλία τον Ιούνιο. Επίσης μόνο ο οινοτουρισμός αποφέρει εκατομμύρια τουρίστες το χρόνο ενώ τα τελευταία χρόνια αποτελεί προορισμό city break με κύριο αποδέκτη την πρωτεύουσα της χώρας, το Παρίσι. Η Euro-Disney επίσης αποτελεί ένα σημαντικό όπλο στην τουριστική της βιομηχανία καθώς αποτελεί πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες.

ΙΣΠΑΝΙΑ¹²

Η Ισπανία είναι ο τρίτος μεγαλύτερος τουριστικός προορισμός του κόσμου. Για το 2013 κατέγραψε συνολικά 60.7 εκ τουρίστες και αύξηση 5.6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η έκρηξη εισερχόμενου τουρισμού που παρουσιάζει η Ισπανία αντισταθμίζεται με την πτώση του εσωτερικού τουρισμού (-8.8% το 2012). Σε μία χώρα που μαστίζεται από την ανεργία, οι περισσότερες νέες θέσεις εργασίας δημιουργούνται σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς όπως οι Βαlearίδες Νήσοι. Ο Μάιος και ο Ιούνιος είναι γενικά καλοί μήνες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην Ισπανία, καθώς η άνοιξη σηματοδοτεί την έναρξη της τουριστικής περιόδου. Ωστόσο, οι περισσότερες από αυτές τις θέσεις είναι προσωρινές. Μόλις το 7,5% όλων των συμβάσεων που δημιουργήθηκαν αυτόν τον Μάιο αφορούσε μόνιμη θέση εργασίας. Το μεγάλο κομμάτι του τουρισμού στηρίζεται στον ήλιο και τη θάλασσα ενώ σημαντικότατο ρόλο παίζουν και οι ολιγοήμερες επισκέψεις τουριστών σε Βαρκελώνη και Μαδρίτη.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ¹²

Η Πορτογαλία κατέγραψε το 2013 σημαντική άνοδο 8% στην τουριστική βιομηχανία φτάνοντας τις 8.3 εκατ. αφίξεις γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την Πορτογαλική οικονομία αφού ο κλάδος αντιπροσωπεύει περίπου το 8% της συνολικής κανονικής εργασίας. Αρνητικό πρόσημο καταγράφει και στην Πορτογαλία ο εσωτερικός τουρισμός (7.2% για το 2012) αφού καταγράφει ζημιές απόρροια της οικονομικής κρίσης. Οι προσπάθειες των Πορτογάλων επικεντρώνονται στο να πείσουν τη διεθνή αγορά ότι προσφέρουν διαφορετικό προϊόν σε σχέση με τους γείτονες τους Ισπανούς καθώς οι χαμηλότερες τιμές των γειτόνων σε σχέση με τη γεωγραφική τους θέση τους δίνει σημαντικό πλεονέκτημα. Τα ιστορικά μνημεία της χώρας και τα παραδοσιακά προϊόντα που παράγουν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της τουριστικής βιομηχανίας των Πορτογάλων.

ΙΤΑΛΙΑ¹³

Η Ιταλία αποτελεί την τρίτη Ευρωπαϊκή χώρα στην υποδοχή τουριστών μετά τη Γαλλία και την Ισπανία. Το 2013 σημείωσε αύξηση 5.6% στις διεθνείς αφίξεις τουριστών ξεπερνώντας τα 60.7 εκατ. Η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της αποτελούν πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο. Προσφέρει το ίδιο ακριβώς τουριστικό προϊόν με τη χώρα μας και κατέχει παγκοσμίως την πρώτη θέση όσον αφορά την αξιολόγηση του W.E.F στις τουριστικές και ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις. Αξιοσημείωτο για την Ιταλική τουριστική βιομηχανία αποτελεί ο Ιαματικός τουρισμός που συγκεντρώνει περίπου 20 εκατ. τουρίστες με κατασκευασμένες λουτροπόλεις όπου συγκεντρώνουν μέχρι και 2000 καταλύματα ενώ κατείχε το 2012 και τις πρώτες θέσεις ως προορισμός transit και στο home porting.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η Τουρκία έχει παρουσιάσει θεαματική αύξηση στις διεθνείς αφίξεις τα τελευταία χρόνια, αν αναλογιστεί κανείς ότι το 2000 οι αφίξεις ήταν στα 9.6 εκατ. και τον προηγούμενο χρόνο έφτασαν τις 37.8 εκατ. Η συνολική συνεισφορά του τουρισμού στην απασχόληση εκτιμάται στο 8.1%. Η γεωγραφική θέση της, το θερμό κλίμα και οι πολύ χαμηλές τιμές είναι καθοριστικοί παράγοντες που ανταγωνίζονται την Ελληνική τουριστική βιομηχανία. Το χαμηλό κόστος ζωής βοηθάει την Τουρκία να παρέχει φτηνά πακέτα διακοπών. Η ανάπτυξη που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στις τουριστικές ροές στην ανατολική Ευρώπη, στη Ρωσία και στην Ασία έχει

δώσει ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστριών της. Αιχμή του δόρατος για την Τουρκική τουριστική βιομηχανία αποτελούν τα παράλια της Μικ.Ασίας και η Κωνσταντινούπολη. Στις ειδικές μορφές τουρισμού η Τουρκία έχει σημαντικό μερίδιο στον ιαματικό τουρισμό με επενδύσεις εκατομμύριων ευρώ δημιουργώντας εγκαταστάσεις που μπορούν να εξυπηρετήσουν επισκέπτες όλες τις ημέρες του έτους. Τέλος στόχος της είναι επίσης να διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο και στη Μέση Ανατολή καθώς η σταθεροποίηση της περιοχής θα ανοίξει αγορές με κοινά θρησκευτικά στοιχεία.

ΚΡΟΑΤΙΑ

Η Κροατία έχει διπλασιάσει τις διεθνείς αφίξεις τα τελευταία 13 χρόνια φθάνοντας τις 11 εκατ. και έχοντας αύξηση 5.5% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Με συνεισφορά 14% στο ΑΕΠ της χώρας ο τουρισμός είναι κλειδί για την οικονομία της Κροατίας, ενώ ο θαλάσσιος τουρισμός κρίνεται πολύ ελπιδοφόρος. Οι Δαλματικές ακτές, το μεγάλο ατού της χώρας, αποτέλεσαν σταδιακά πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες και έγιναν ένα από τα πιο δημοφιλή στέκια για τους ιδιοκτήτες σκαφών της Μεσογείου. Ανακαινίστηκαν ξενοδοχεία, νέα καταλύματα και πολυτελείς εγκαταστάσεις χτίστηκαν με γρήγορους ρυθμούς με αποτέλεσμα να προσελκύει χρόνο με το χρόνο συνεχώς και περισσότερους επισκέπτες.

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται σύγκριση των διεθνών αφίξεων τα τελευταία χρόνια της Ελλάδας με τις ανταγωνίστριες χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7

Διεθνείς αφίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες 2005-2012 (σε εκατ.)

ΕΤΟΣ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	ΚΡΟΑΤΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ
2012	57,7	35,7	2,5	7,7	11,2	10,4	15,5
2011	56,2	34,7	2,4	7,4	9,5	9,9	16,4
2010	52,7	31,4	2,2	6,8	14,1	9,1	15,0
2009	52,2	25,5	2,1	6,5	11,9	8,7	14,9
2008	57,2	25,0	2,4	7,0	12,3	8,7	15,9
2007	58,7	22,2	2,4	6,8	10,6	8,6	17,5
2006	58,0	18,9	2,4	6,3	8,6	8,0	16,0
2005	55,9	24,2	2,5	6,0	8,2	7,7	14,7

ΠΗΓΗ: ΣΕΤΕ

Στους πίνακες 2.8 και 2.9 γίνεται αναλυτική σύγκριση για τα έτη 2011 και 2013, αφίξεων και εισπράξεων, της Ελλάδας με τους ανταγωνιστές της, με βάση τη σειρά κατάταξης ανταγωνιστικότητας στην τουριστική βιομηχανία από το WEF.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.8

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ 2011

ΧΩΡΑ	ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ(ΕΚΑΤ \$)	ΜΕΣΗ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΔΑΠΑΝΗ(\$)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ(ΕΚΑΤ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ(\$)
ΙΣΠΑΝΙΑ	8	52.231.10	56.177.000	1.018	46	29.625,50
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	18	7.264.000	9.649,60	783	10,6	22.670,70
ΚΥΠΡΟΣ	24	2.392.000	2.162,40	1.010	0,9	28.503,70
ΕΛΛΑΔΑ	29	16.427.000	14.506,20	973	11,3	29.839,20
ΚΡΟΑΤΙΑ	34	9.927.000	8.898,40	953	4,4	17.706,90
ΤΟΥΡΚΙΑ	50	34.654.000	21.250,00	833	74,8	12.465,90
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	75	9.497.000	10.755,30	903	83	6.114,40

ΠΗΓΗ:ΣΕΤΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.9

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ 2013

ΧΩΡΑ	ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ(ΕΚΑΤ \$)	ΜΕΣΗ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΔΑΠΑΝΗ(\$)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ(ΕΚΑΤ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΕΠ(\$)
ΙΣΠΑΝΙΑ	4	60,7	59.892,30	1.056	48,8	30.477,70
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	20	8,3	11.338,60	1530	11,2	23.362,60
ΚΥΠΡΟΣ	29	2,3	2.543,00	1.063	1,1	27.520,80
ΕΛΛΑΔΑ	32	17,9	14.622,60	890	12	26.258,00
ΚΡΟΑΤΙΑ	35	11,0	9.364,00	943	4,6	18.014,30
ΤΟΥΡΚΙΑ	46	37,8	23.020,00	676	74,3	14.392,50
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	85	9,2	8.707,10	917	83,1	6.454,80

ΠΗΓΗ:ΣΕΤΕ

2.5 Ανταγωνιστικότητα Ελληνικού τουριστικού προϊόντος⁵

Η Ελλάδα σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ βρέθηκε στην 32^η θέση στην λίστα Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού και Ταξιδιών, χάνοντας 3 θέσεις σε σχέση με το 2011(πίνακας 2.11).

Οι τρεις κλάδοι που επηρεάζουν την τουριστική ανταγωνιστικότητα είναι:

- Το γενικότερο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον
- Το οικονομικό περιβάλλον και οι υποδομές
- Οι ανθρώπινοι, πολιτιστικοί και οι φυσικοί πόροι.

Βασικότερα τα χαρακτηριστικά που εξετάζονται είναι τα εξής:

- Νόμοι, κανονισμοί και γραφειοκρατία για το επιχειρηματικό περιβάλλον
- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα
- Ασφάλεια
- Υγεία και Υγιεινή
- Προτεραιότητα του Τουριστικού κλάδου
- Αεροπορικές υποδομές
- Οδικές υποδομές
- Τουριστικές υποδομές
- Δίκτυα επικοινωνίας (διαδικτύου, τηλεφώνου)
- Ανταγωνιστικότητα τιμών (ενέργεια, εισιτηρίων, διαμονής)
- Ανθρώπινο δυναμικό (εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, εκπαιδευτικό σύστημα)
- Εθνική αντίληψη για τον τουρισμό
- Φυσικές υποδομές
- Πολιτισμικές υποδομές

Στα πλεονεκτήματα που εντοπίζονται για την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας στο τουριστικό κλάδο είναι η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, που έχει πολλά ακόμα περιθώρια αξιοποίησης, οι πολύ καλές συνθήκες υγιεινής που επικρατούν και οι υπάρχουσες τουριστικές υποδομές. Τα σημεία που μειονεκτεί ο ελληνικός τουρισμός είναι η γραφειοκρατία και η ανταγωνιστικότητα των τιμών στον κλάδο του τουρισμού.

Η Ελληνική τουριστική βιομηχανία έχει μία από τις κορυφαίες θέσεις, όσον αφορά στην αξιολόγηση, για τις τουριστικές υποδομές, χωρίς όμως αυτό να της δίνει κάποιο πλεονέκτημα σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές της που έχουν επίσης θετική αξιολόγηση (πίνακας 10). Στην κατηγορία που υπερτερεί η χώρα μας έναντι των ανταγωνιστών είναι υγεία και υγιεινή, που αφορά την υγιεινή, την πρόσβαση σε πόσιμο νερό, την αναλογία πληθυσμού και νοσοκομειακών κλινών και την αναλογία ιατρών-πληθυσμού. Αντίθετα η χώρα μας έχει χαμηλή ανταγωνιστικότητα τιμών (127^η θέση), χαμηλή αξιολόγηση σε θέματα κανονισμών και γραφειοκρατίας όπως ο χρόνος και το κόστος που χρειάζεται για την έναρξη μιας επιχείρησης, στις εκδόσεις visa και στη διαφάνεια του δημοσίου τομέα. Το ελληνικό τουριστικό προϊόν σε σχέση με τους ανταγωνιστές του υστερεί στους ακόμα στους τομείς της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, ασφαλείας, στις υποδομές επίγειων μεταφορών και στο ανθρώπινο δυναμικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.10

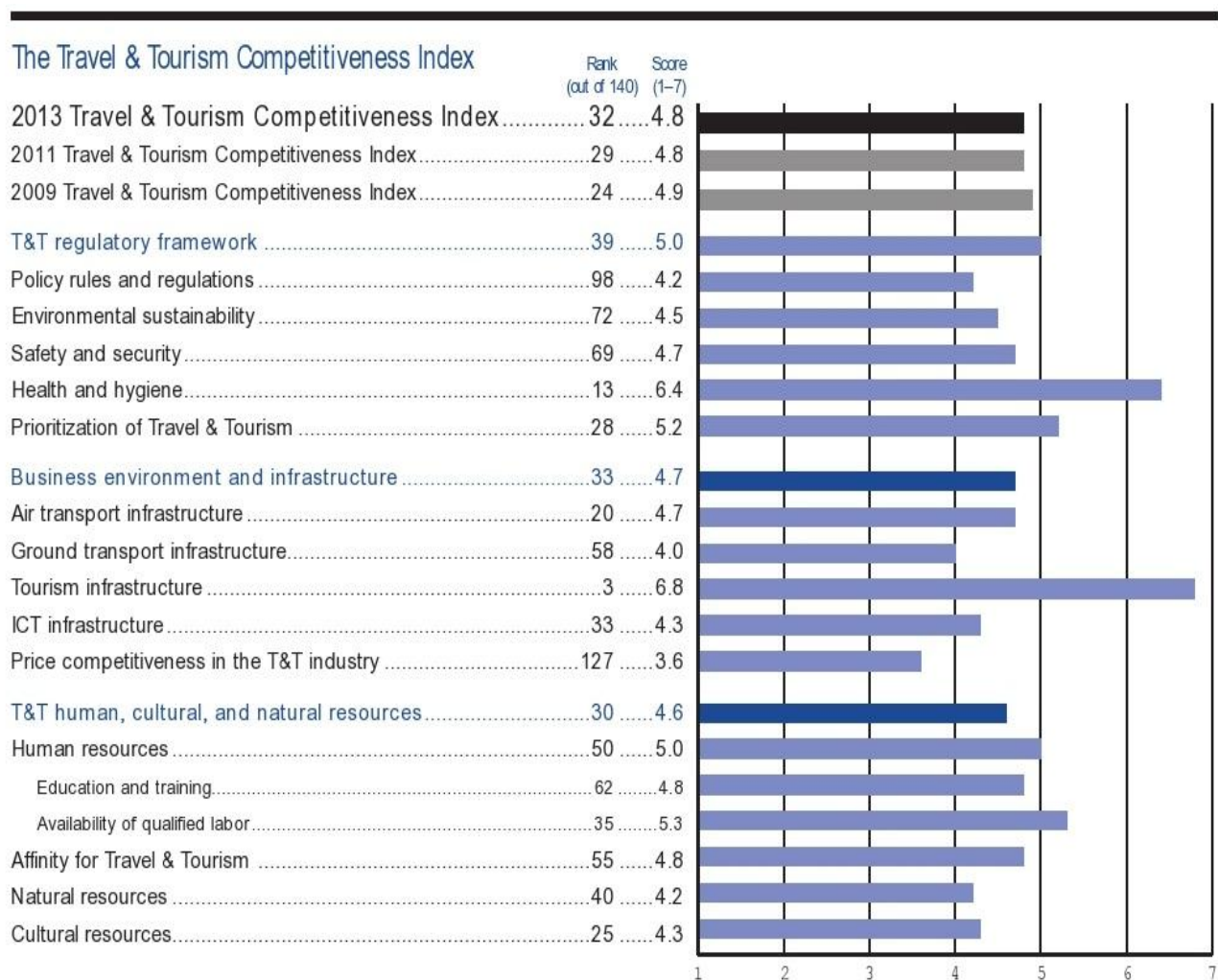
Κατάταξη ανταγωνιστικότητας Ελλάδας και ανταγωνιστών σε τομείς το 2013

ΧΩΡΕΣ	ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Κ' ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ	ΠΕΡΙΒΑΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΥΠΟΔΟΜΕΣ: ΕΠΙΓΕΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡ/ΚΗΣ	ΑΝΤΑΓΩΝ/ΤΑ ΤΙΜΩΝ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΕΘΝ ΑΝΤΙΑΝΨΗ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΚΥΠΡΟΣ	88	38	27	45	2	36	19	5	40	102	24	10	96	48
ΕΛΛΑΣ	98	72	69	13	28	20	58	3	33	127	50	55	40	25
ΙΤΑΛΙΑ	100	53	44	29	79	24	39	1	31	134	41	72	34	7
ΙΣΠΑΝΙΑ	67	25	23	24	10	10	10	5	28	106	34	39	29	1

ΠΗΓΗ WEF 2013

Στο διάγραμμα 2.4 φαίνεται εκτενέστερα η αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού τουρισμού σε όλα τα κριτήρια που εξετάζονται.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.4

ΠΗΓΗ WEF 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.11

Παγκόσμιος δείκτης τουριστικής ανταγωνιστικότητας 2013

Economy	Rank	Score	Change since past edition
Switzerland	1	5,66	0
Germany	2	5,39	0
Austria	3	5,39	1
Spain	4	5,38	4
United Kingdom	5	5,38	2
United States	6	5,32	0
France	7	5,31	-4
Canada	8	5,28	1
Sweden	9	5,24	-4
Singapore	10	5,23	0
Australia	11	5,17	2
New Zealand	12	5,17	7
Netherlands	13	5,14	1
Japan	14	5,13	8
Hong Kong SAR	15	5,11	-3
Iceland	16	5,10	-5
Finland	17	5,10	0
Belgium	18	5,04	5
Ireland	19	5,01	2
Portugal	20	5,01	-2
Denmark	21	4,98	-5
Norway	22	4,95	-2
Luxembourg	23	4,93	-8
Malta	24	4,92	2
Korea, Rep.	25	4,91	7
Italy	26	4,90	1
Barbados	27	4,88	1
United Arab Emirates	28	4,86	2
Cyprus	29	4,84	-5
Estonia	30	4,82	-5
Czech Republic	31	4,78	0
Greece	32	4,75	-3
Taiwan, China	33	4,71	4
Malaysia	34	4,70	1
Croatia	35	4,59	-1
Slovenia	36	4,58	-3
Panama	37	4,54	19
Seychelles	38	4,51	n/a
Hungary	39	4,51	-1
Montenegro	40	4,50	-4

Qatar	41	4,49	1	
Poland	42	4,47	7	
Thailand	43	4,47	-2	
Mexico	44	4,46	-1	
China	45	4,45	-6	
Turkey	46	4,44	4	
Costa Rica	47	4,44	-3	
Latvia	48	4,43	3	
Lithuania	49	4,39	6	
Bulgaria	50	4,38	-2	
Brazil	51	4,37	1	
Puerto Rico	52	4,36	-7	
Israel	53	4,34	-7	
Slovak Republic	54	4,32	0	
Bahrain	55	4,30	-15	
Chile	56	4,29	1	
Oman	57	4,29	4	
Mauritius	58	4,28	-5	
Uruguay	59	4,23	-1	
Jordan	60	4,18	4	
Argentina	61	4,17	-1	
Saudi Arabia	62	4,17	0	
Russian Federation	63	4,16	-4	
South Africa	64	4,13	2	
India	65	4,11	3	
Georgia	66	4,10	7	
Jamaica	67	4,08	-2	
Romania	68	4,04	-5	
Lebanon	69	4,04	1	
Indonesia	70	4,03	4	

ΠΗΓΗ: WORLD ECONOMY FORUM 2013

Κεφάλαιο 3: Χαρακτηριστικά Ελληνικής Οικονομίας

3.1 Η πορεία της Ελληνικής οικονομίας μετά το 2000²¹

Η Ελλάδα από το 2002, εντάχθηκε στην Ευρωζώνη και απέκτησε κοινό νόμισμα μαζί με άλλες 11 χώρες. Είχε περάσει το 2000, 4 από τα 5 κριτήρια της συνθήκης του Μάαστριχτ, που αφορούσαν πληθωρισμό, έλλειμμα γενικής κυβέρνησης, δημόσιο χρέος, μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών και μακροπρόθεσμο επιτόκιο δανεισμού. Τα κράτη που συμμετείχαν στη ζώνη του Ευρώ δεσμεύονταν για την επίτευξη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού και την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών τους. Η οικονομική πολιτική μετά το 2002 χαρακτηρίζεται από αυξανόμενες παροχές. Εκτιμάται ότι κατά την περίοδο 2001-2009 η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας μειώθηκε σημαντικά ενώ απέτυχε η αγορά να προσαρμοστεί στην συναλλαγματική ισοτιμία με επιπτώσεις στη δημοσιονομική πολιτική της χώρας. Έτσι οι κυβερνήσεις για να αντιμετωπίσουν την απώλεια ανταγωνιστικότητας, στράφηκαν στην εύκολη λύση του δανεισμού που παρείχε το ενιαίο νόμισμα. Αυτό συντέλεσε στη διατήρηση υψηλού ρυθμού ανάπτυξης αλλά και παράλληλα την αύξηση του δημόσιου χρέους. Το χρέος ως προς ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε από 103,4% το 2000 σε 115,1% το 2009 ενώ το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε από 3,7% το 2000 σε 13,6% το 2009. (Πίνακας 3.1)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

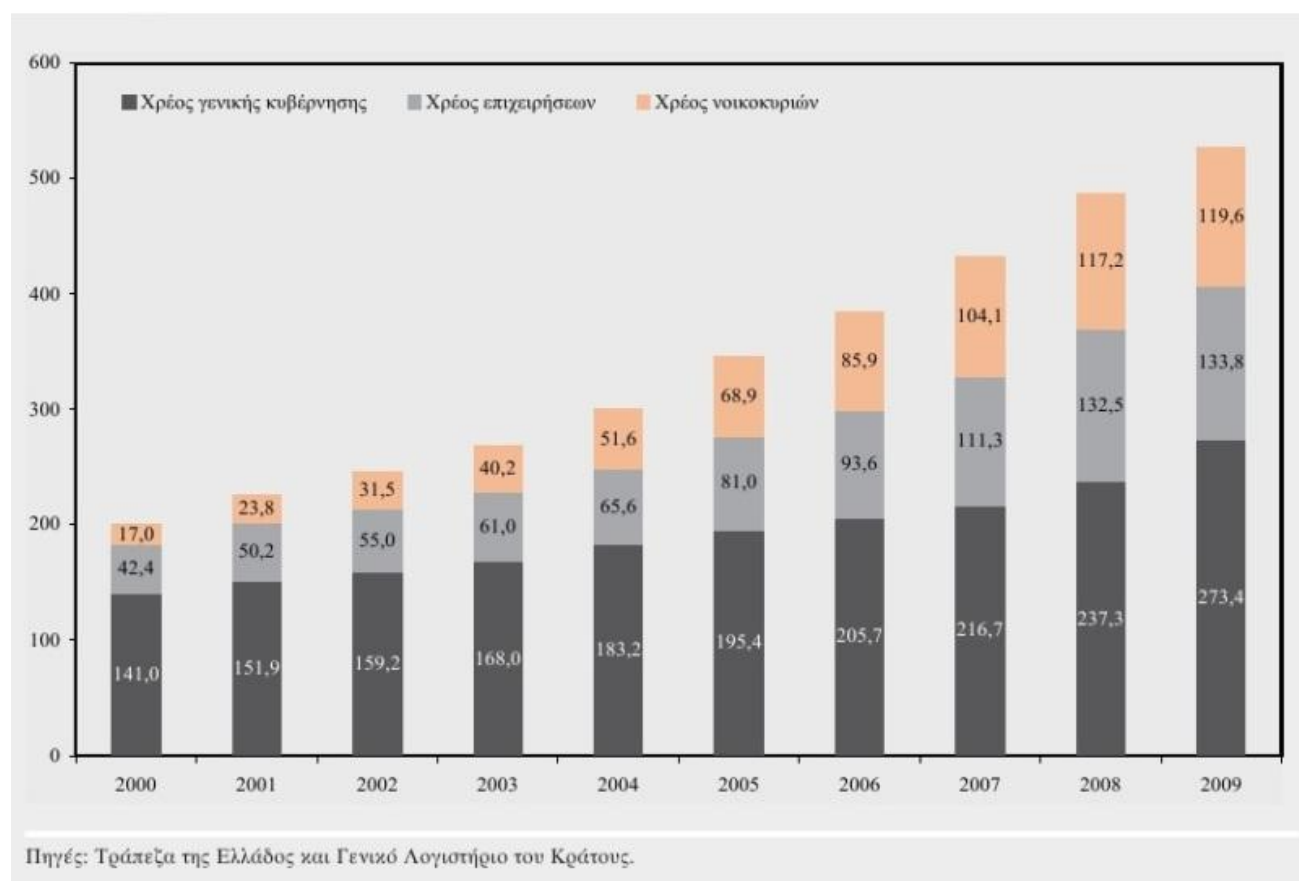
	Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ σε σταθερές τιμές		Χρέος γενικής κυβέρνησης			Πρωτογενές αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα) ως % του ΑΕΠ	Έλλειμμα γενικής κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ	Έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως % του ΑΕΠ
	Ελλάδα σε %	Ζώνη ευρώ σε %	Ως % του ΑΕΠ	Σε δισεκ. ευρώ	Διαφορά έναντι προηγ. έτους σε δισεκ. ευρώ			
2000	4,5	4,0	103,4	141,0	22,4	3,6	-3,7	-8,2
2001	4,2	1,9	103,7	151,9	10,9	2,0	-4,5	-7,1
2002	3,4	0,9	101,7	159,2	7,3	0,7	-4,8	-7,8
2003	5,9	0,8	97,4	168,0	8,8	-0,7	-5,6	-9,8
2004	4,6	1,9	98,6	183,2	15,2	-2,6	-7,5	-9,3
2005	2,2	1,7	100,0	195,4	12,2	-0,7	-5,2	-11,0
2006	4,5	3,0	97,8	205,7	10,3	0,6	-3,6	-12,8
2007	4,5	2,8	95,7	216,7	11,0	-0,9	-5,1	-14,7
2008	2,0	0,6	99,2	237,3	20,6	-3,1	-7,7	-13,8
2009	-2,0	-4,1	115,1	273,4	36,1	-8,5	-13,6	-13,1
2010	-3,0	0,9	124,9	296,7	23,3	-4,0	-9,3	-10,3
2011	-0,5	1,5	133,9	321,8	25,1	-4,1	-9,9	-8,6

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, OECD, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (Υπουργείο Οικονομικών).

Το χρέος εκτινάχθηκε μετά το 2008 εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που οδήγησε σε υψηλότερο κόστος δανεισμού και σε πακέτα στήριξης των τραπεζών. Η ύφεση της ελληνικής οικονομίας επιδείνωσε την κατάσταση αφού μειώθηκαν τα κρατικά έσοδα, αυξήθηκαν οι κρατικές δαπάνες εξαιτίας της αύξησης δαπανών των υπαλλήλων του δημοσίου, συντάξεων και της αύξησης των επιδομάτων ανεργίας. Το 2009 οι κρατικές δαπάνες έφτασαν περίπου το 50% του ΑΕΠ (Τράπεζα της Ελλάδος, 2010)

Παράλληλα αυξήθηκε και το χρέος του ιδιωτικού τομέα προς τις Ελληνικές τράπεζες με μεγάλους ρυθμούς και από τα 59 δις το 2000 εκτινάχθηκε στα 253 δις το 2009. Ειδικά το χρέος των νοικοκυριών προς τις τράπεζες, έφτασε από το 17 δις το 2000 στα 119,6 δις το 2009, σημειώνοντας αύξηση περίπου 606%. (Διάγραμμα 3.1) Το 2009 το δημόσιο χρέος έφτασε στο 115,1% του ΑΕΠ, το χρέος των επιχειρήσεων έφτασε στο 56,3% του ΑΕΠ και το χρέος των νοικοκυριών στο 50,4% του ΑΕΠ. (Διάγραμμα 3.2)

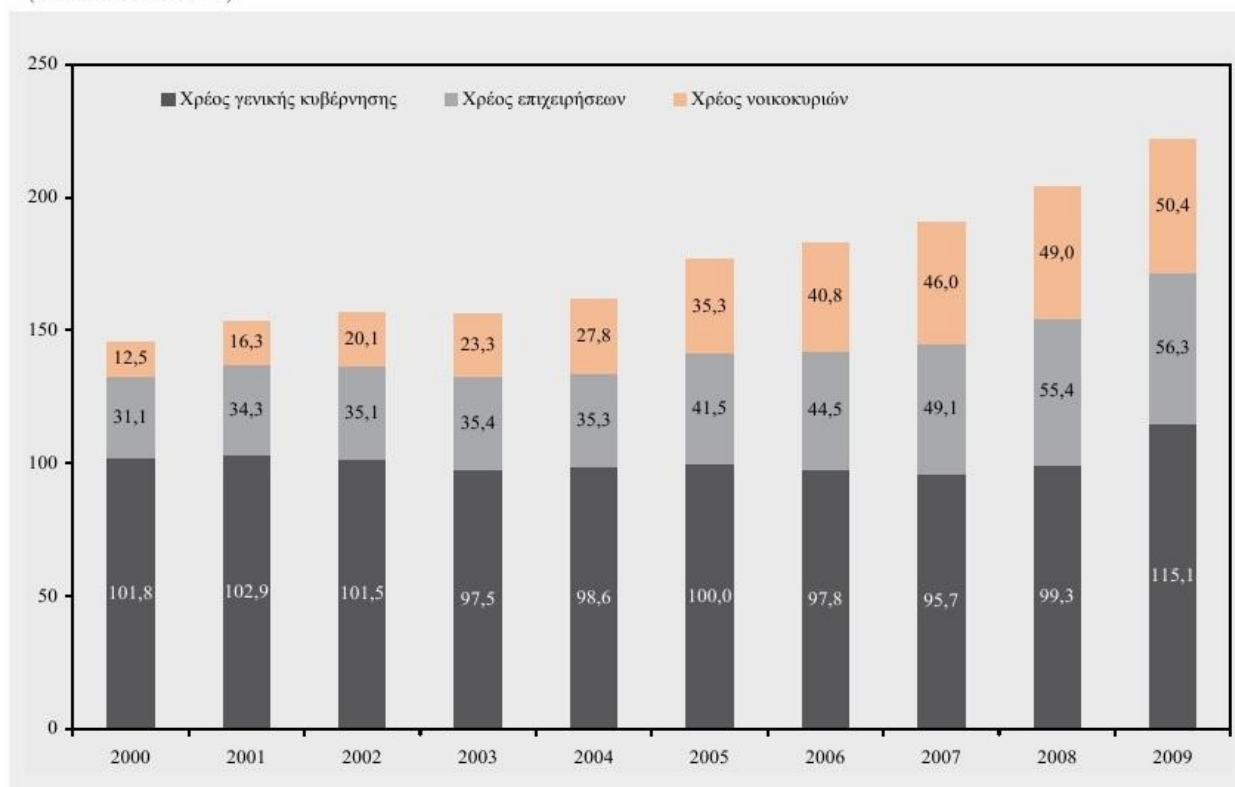
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1

Αξιοσημείωτο είναι ότι παρά τη θεαματική αύξηση του ιδιωτικού χρέους, το χρέος των νοικοκυριών ως προς το εισόδημα τους, παραμένει χαμηλό σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωζώνης και χωρών που αντιμετώπισαν επίσης κρίση χρέους. (Διάγραμμα 3.3)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2

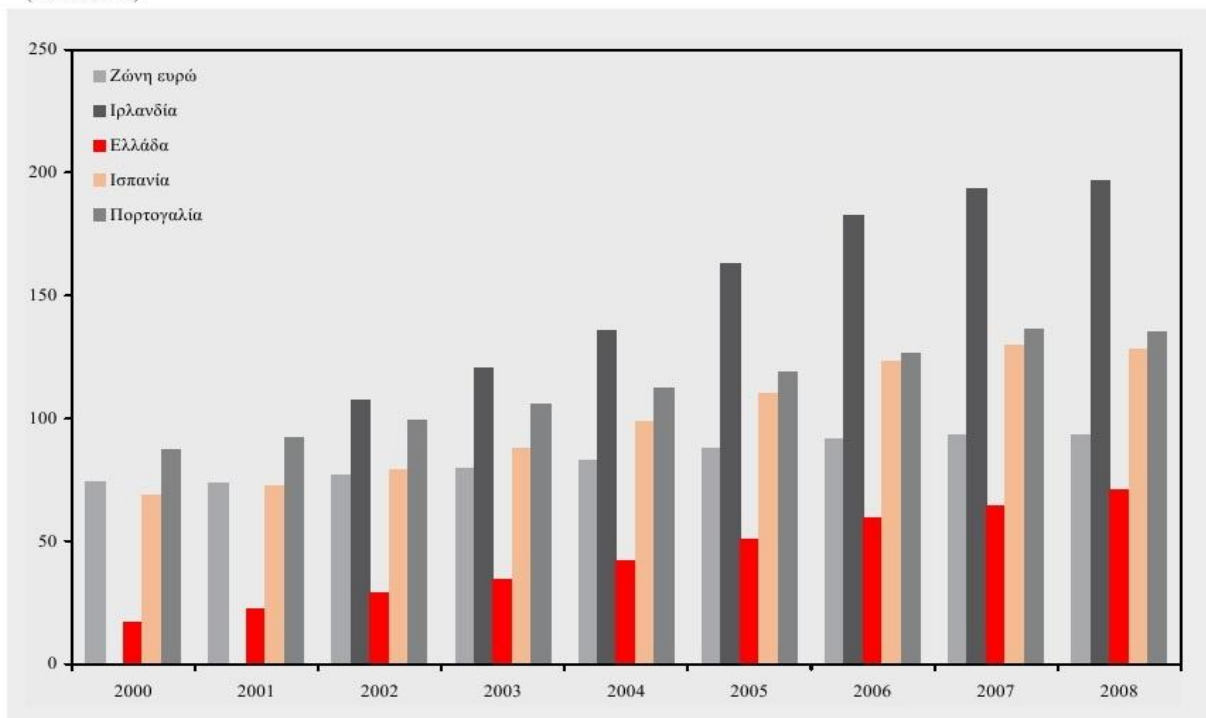
(Ποσοστά % του ΑΕΠ)

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος και Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3 Χρέος νοικοκυριών ως προς το εισόδημα τους

(Ποσοστά %)

Πηγή: Eurostat.

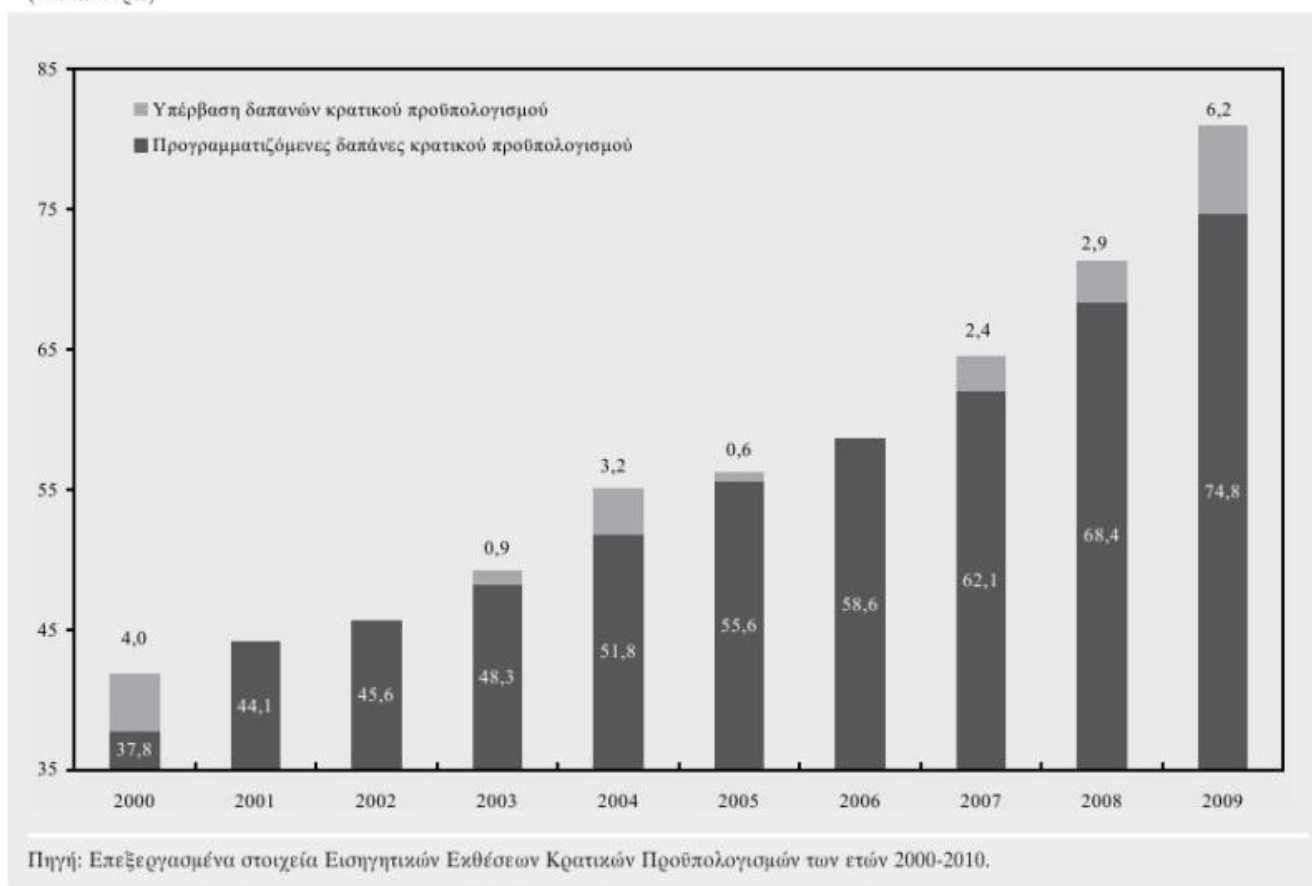
Σημαντικός παράγοντας αποτέλεσε η μη τήρηση των κρατικών προϋπολογισμών. Όλες τις χρονιές από το 2000 μέχρι το 2009, τα φορολογικά έσοδα είναι μειωμένα σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα. Έχει υπολογισθεί ότι η συνολική απώλεια είναι 14,5 δις ευρώ. Οι απώλειες εκτιμώνται ότι προέρχονται από φορολογικά έσοδα νομικών προσώπων και από το ΦΠΑ. Αναλυτικότερα οι υπολειπόμενες εισπράξεις από ΦΠΑ ανήλθαν στα 10,9 δις ευρώ, στα 3,5 δις είναι «η μαύρη τρύπα» των εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων ενώ υπήρχε απόκλιση 1,9 δις ευρώ και από φόρους επί της περιουσίας. Οι αποκλίσεις οφείλονται στις λάθος εκτιμήσεις για τη κερδοφορία των επιχειρήσεων, στο μέγεθος της τελικής ζήτησης της αγοράς και φυσικά στη φοροδιαφυγή και στον ελλιπή ελεγκτικό μηχανισμό. Αντίθετα, οι εισπράξεις από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι περισσότερες από τις προϋπολογισθείσες, στα 146 εκατ. ευρώ κατά μέσο όρο κάθε χρόνο.

Σε επίπεδο δαπανών συνολικά έχει εκτιμηθεί ότι δαπανήθηκαν περισσότερα 18,5 δις ευρώ σε σχέση με τους προϋπολογισμούς.(Διάγραμμα 3.4) Οι δαπάνες εστιάζονται στις αποδοχές και συντάξεις με 261 εκατ. ευρώ κάθε χρόνο, κατά μέσο όρο, εξαιτίας των αυξήσεων των αποδοχών των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα και στην αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στο δημόσιο, στις δαπάνες για ασφάλιση και περίθαλψη με 914 εκατ. ευρώ και σε καταναλωτικές και άλλες δαπάνες με 214 εκατ. ευρώ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4

Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού 2000-2009

(Δισεκ. ευρώ)

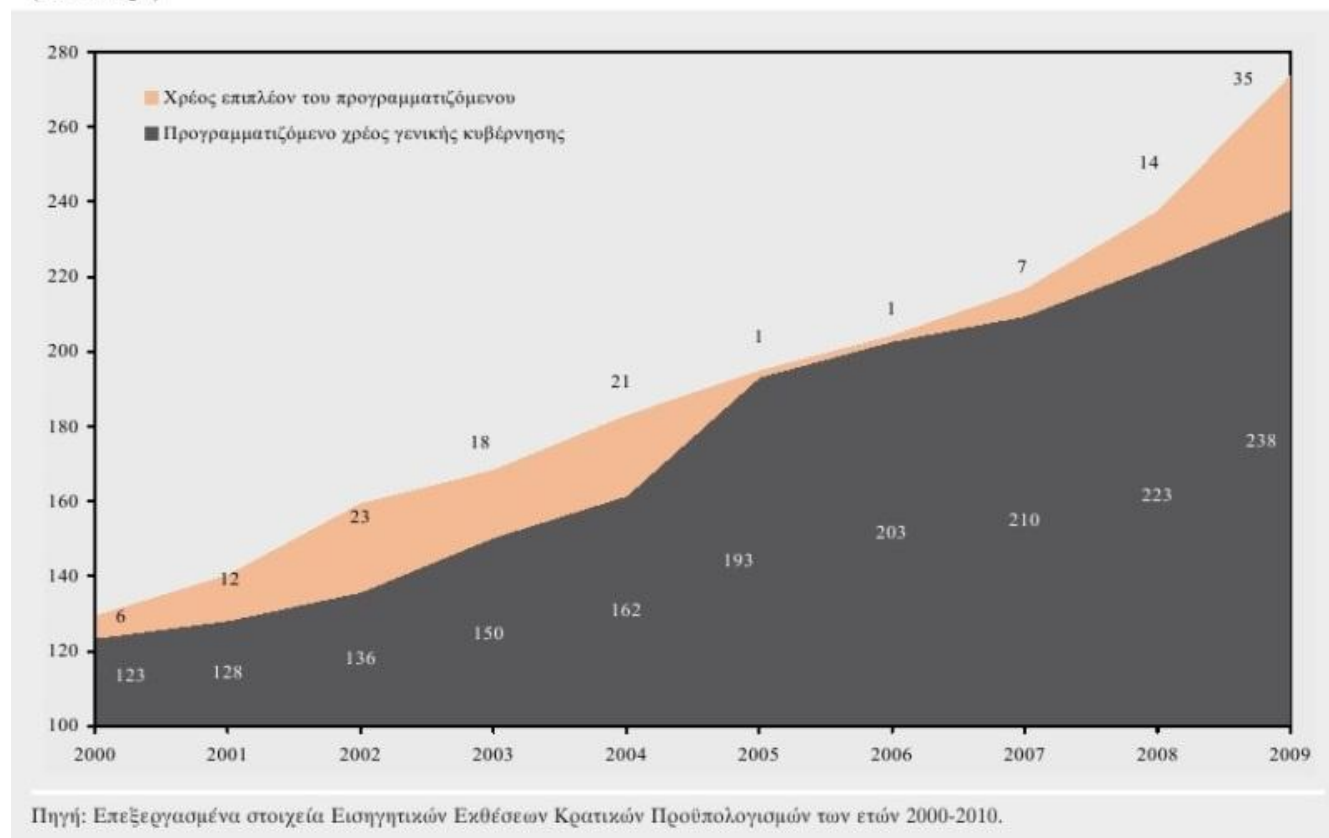

Στο διάγραμμα 3.5 αποτυπώνεται η απόκλιση χρέους ανά έτος, που είχε το κράτος σε σχέση με τους προϋπολογισμούς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5

Πορεία Ελληνικού χρέους 2000-2009

(Δισεκ. ευρώ)

3.2 Η πορεία της Ελληνικής οικονομίας το 2014

Η πορεία της ελληνικής οικονομίας μέσα στο 2014 αρχίζει να δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της κρίσης είναι πλέον παρελθόν και υπάρχουν σοβαρές ελπίδες, μέχρι τέλους του έτους, να έχει μπει σε ρυθμούς ανάπτυξης. Στο δεύτερο τρίμηνο του 2014 η μείωση του ΑΕΠ έφτασε στο 0,3% μικρότερη από την έναρξη της κρίσης το 2008. Ζητούμενο παραμένει η ευκολότερη πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης και η μείωση της ανεργίας που μειώθηκε σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από το 27,3% στο 26,6%, για το β τρίμηνο του 2014 (πίνακας 3.2). Η ανεργία που πλήττει κυρίως τους νέους 15-24 σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%. (Διάγραμμα 3.6)

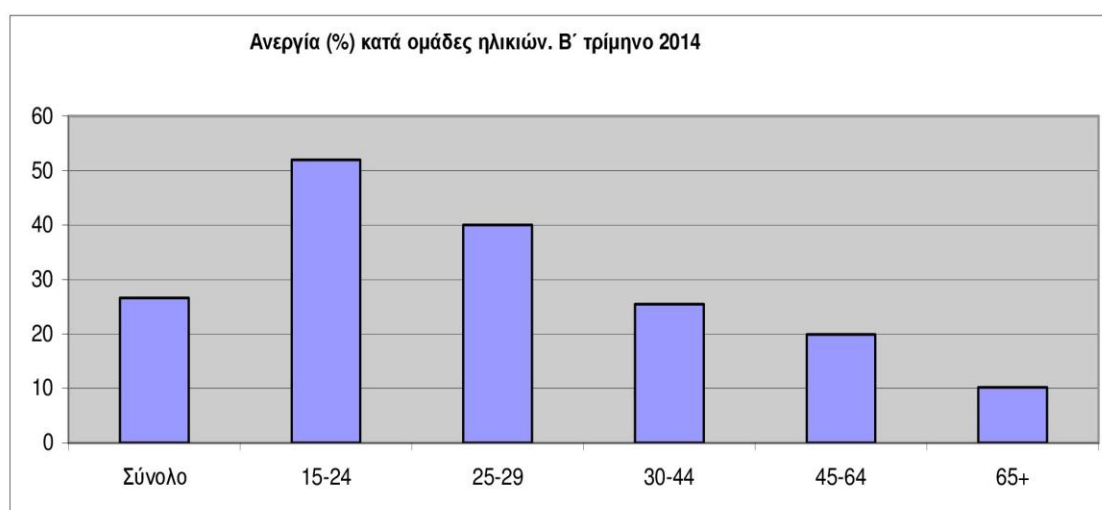
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

Ποσοστό ανεργίας Β' τρίμηνο 2014

Ηλικία	Β' τρίμηνο					
	2013			2014		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	24,3	31,2	27,3	23,5	30,4	26,6
15-24	54,5	64,9	59,2	47,1	57,5	52,0
25-29	41,7	47,0	44,1	37,8	42,4	40,0
30-44	21,7	30,2	25,5	22,3	29,5	25,5
45-64	17,6	20,6	18,8	17,8	22,8	19,9
65+	13,0	5,4	10,9	11,1	7,9	10,2

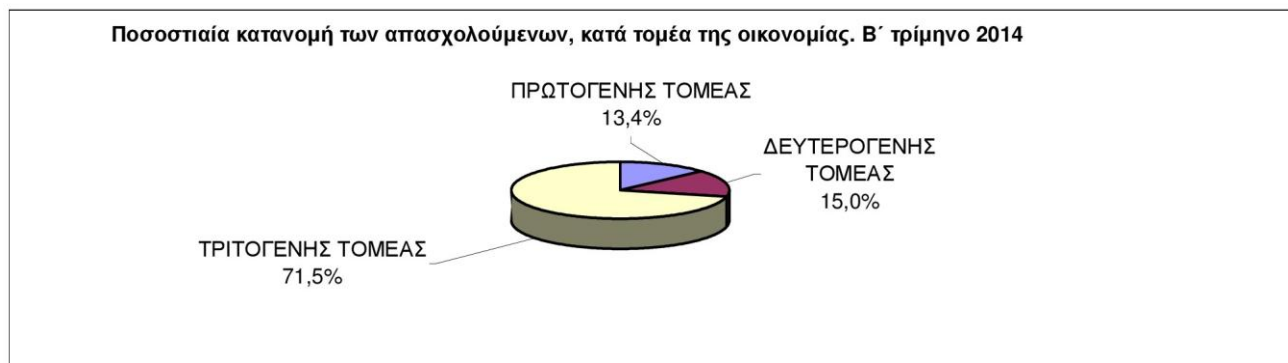
ΠΗΓΗ:ΕΛΣΤΑΤ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.6

ΠΗΓΗ:ΕΛΣΤΑΤ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7

ΠΗΓΗ:ΕΛΣΤΑΤ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

Να σημειωθεί ότι ο δείκτης ανεργίας μειώθηκε για πρώτη φορά ύστερα από το 2008 και γίνεται στο β τρίμηνο του έτους, λόγω της διεύρυνσης της εποχικής εργασίας στην τουριστική βιομηχανία.

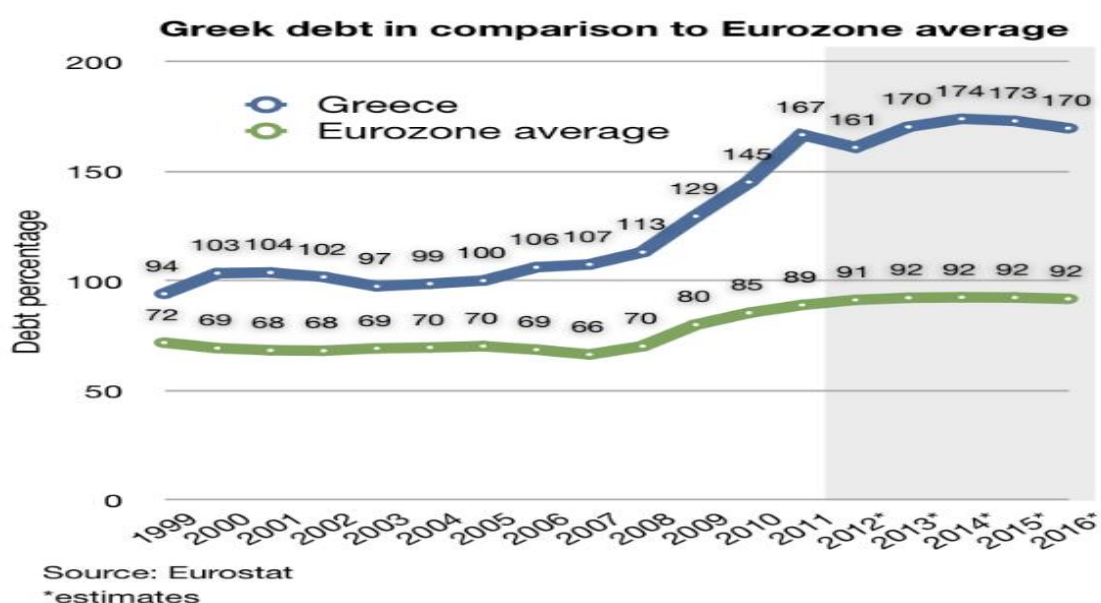
Η ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας βασίζεται και στην ανταγωνιστικότητα όπου βελτιώθηκε κατά 10 θέσεις σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά και βρέθηκε στην 81^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας του WEF. Σύμφωνα με στοιχεία της ALPHA BANK η φετινή χρονιά θεωρείται χρονιά ανάκαμψης καθώς έχει σημειωθεί αύξηση 8.2% των επενδύσεων σε κατοικίες το 2^ο τρίμηνο του έτους ενώ οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών το 1^ο εξάμηνο έχει αυξηθεί κατά 5.4%. Η ιδιωτική κατανάλωση έχει σταθεροποιηθεί και προβλέπεται να ανακάμψει στο επόμενο διάστημα άμεσα συνεπικουρούμενη με την αύξηση απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα για το 8^ομηνο του 2014 ενώ σταθεροποίηση προμηνύεται και για τη δημόσια κατανάλωση.

Στα θετικά της φετινής χρονιάς εντάσσεται η πρώτη θέση σε επίπεδο δημοσιονομικής προσαρμογής παγκοσμίως, σύμφωνα με τη σχετική έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, στην οποία προβλέπεται πρωτογενές πλεόνασμα 1,5% του ΑΕΠ για το 2014, που θα αυξηθεί σε 3% το 2015 και σε 4,5% το 2016. Παράλληλα, διορθώνεται και η συνολική εικόνα με το δημοσιονομικό έλλειμμα να υποχωρεί στο 2,7% του ΑΕΠ το 2014, στο 1,9% του ΑΕΠ το 2015 και στο 0,6% το 2016¹⁴. Η επίτευξη του πρωτογενούς πλεονάσματος (ύψους €707 εκατ. για το πρώτο 5μηνο του 2014 σε σχέση με το έλλειμα €1,5 δις. Του 2013) επιτεύχθηκε λόγω των περικοπών στις κρατικές δαπάνες που έφτασαν στα €1,35 δις και την αύξηση των εσόδων. Συγκεκριμένα έγιναν περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες ύψους 919 εκατ. ενώ τα έσοδα παρουσίασαν άνοδο κατά 1,04 δις. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα

φορολογικά έσοδα είναι μικρότερα σε σχέση με πέρυσι κατά 54 εκατ. λόγω μικρότερων πληρωμών έμμεσων φόρων.

Στην ίδια έκθεση αναφέρεται πρόβλεψη ότι το ελληνικό χρέος θα διαμορφωθεί στο 168,8% του ΑΕΠ το 2014 ενώ το 2015 θα κλείσει στο 166,6% του ΑΕΠ. Επίσης το ΔΝΤ αναμένει ότι το 2016 το χρέος θα είναι στο 157,6% του ΑΕΠ, για το 2017 στο 149,6%, για το 2018 στο 141,3% και για το 2019 στο 129,7%. Τέλος οι μεικτές χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας για το 2014 ανέρχονται σε 14,5 δισ. ευρώ, για το 2015 σε 10 δισ. ευρώ και για το 2016 σε 4,3 δισ. ευρώ. Στο διάγραμμα 3.8 εμφανίζεται η πορεία του ελληνικού χρέους τα τελευταία χρόνια, με παλιότερες εκτιμήσεις της Eurostat την πορεία του²².

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.8

Στον πίνακα 3.3 φαίνεται αναλυτικά η πορεία της Ελληνικής οικονομίας μέχρι και την έναρξη της κρίσης και πως αυτή επηρέασε τους βασικούς οικονομικούς δέκτες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών –Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί (σταθερές τιμές 2005)

Τρίμηνο	ΑΕΠ		Τελική Κατανάλωση		Επενδύσεις		Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	εκατ. €	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2001	165.023	4,2%	146.095	4,1%	38.908	-3,9%	39.522	0,0%	59.274	4,2%
2002	170.700	5,2%	153.724	5,2%	39.399	1,3%	36.205	-8,4%	58.532	-1,3%
2003	180.847	2,4%	157.479	2,4%	46.687	18,5%	37.262	2,9%	60.267	3,0%
2004	188.746	3,8%	163.422	3,8%	45.578	-2,4%	43.712	17,3%	63.682	5,7%
2005	193.049	3,8%	169.662	3,8%	41.321	-9,3%	44.807	2,5%	62.741	-1,5%
2006	203.688	4,1%	176.612	4,1%	50.048	21,1%	46.739	4,3%	69.711	11,1%
2007	210.895	4,3%	184.176	4,3%	56.524	12,9%	50.066	7,1%	79.820	14,5%
2008*	210.443	-0,2%	189.436	2,9%	50.672	-10,4%	50.899	1,7%	80.535	0,9%
α' 2009	47.439	-4,2%	45.860	-4,4%	9.258	-17,7%	8.296	-18,4%	16.017	-19,4%
β' 2009	51.254	-3,6%	47.727	-0,9%	9.072	-29,5%	10.368	-20,0%	15.961	-23,3%
γ' 2009	53.607	-3,0%	47.941	1,5%	8.526	-28,3%	13.378	-20,9%	16.279	-21,6%
δ' 2009	51.543	-1,9%	47.396	2,8%	11.135	-24,1%	8.973	-17,5%	16.004	-16,2%
2009*	203.843	-3,1%	188.924	-0,3%	37.992	-25,0%	41.014	-19,4%	64.261	-20,2%
α' 2010	46.972	-1,0%	46.939	2,4%	7.305	-21,1%	8.310	0,2%	15.707	-1,9%
β' 2010	49.816	-2,8%	44.856	-6,0%	8.979	-1,0%	10.826	4,4%	14.828	-7,1%
γ' 2010	50.064	-6,6%	43.437	-9,4%	7.916	-7,2%	13.677	2,2%	14.829	-8,9%
δ' 2010	46.916	-9,0%	40.884	-13,7%	10642	-4,4%	10328	15,1%	14932	-6,7%
2010*	193.768	-4,9%	176.116	-6,8%	34.842	-8,3%	43.142	5,2%	60.297	-6,2%
α' 2011	42.840	-8,8%	41.632	-11,3%	7.180	-1,7%	8.282	-0,3%	14.274	-9,1%
β' 2011	45.889	-7,9%	41.433	-7,6%	7.576	-15,6%	10.922	0,9%	14.051	-5,2%
γ' 2011	48.072	-4,0%	41.932	-3,5%	6.229	-21,3%	14.278	4,4%	14.406	-2,9%
δ' 2011	43.201	-7,9%	38.424	-6,0%	8.138	-23,5%	9.801	-5,1%	13.141	-12,0%
2011*	180.001	-7,1%	163.421	-7,2%	29.124	-16,4%	43.282	0,3%	55.871	-7,3%
α' 2012	39.679	-7,8%	38.285	-8,0%	4.897	-33,8%	8.630	4,2%	12.152	-14,9%
β' 2012	42.505	-7,4%	38.065	-8,1%	6.092	-19,7%	10.668	-2,3%	12.234	-12,9%
γ' 2012	44.305	-7,7%	37.454	-10,7%	4.481	-27,4%	13.831	-3,1%	11.718	-18,7%
δ' 2012	40.947	-4,9%	35.146	-8,5%	8.464	6,1%	9.407	-4,0%	12.071	-8,1%
2012*	167.436	-7,0%	148.950	-8,9%	23.934	-17,8%	42.536	-1,7%	48.176	-13,8%
α' 2013	37.281	-6,0%	34.885	-8,9%	5.309	8,4%	8.444	-2,2%	11.301	-7,0%
β' 2013	40.788	-4,0%	35.631	-6,4%	4.994	-18,0%	10.844	1,6%	10.881	-11,1%
γ' 2013	42.905	-3,2%	35.159	-6,1%	4.887	9,1%	14.556	5,2%	12.031	2,7%
δ' 2013	40.008	-2,3%	34.876	-0,8%	7.138	-15,7%	9.456	0,5%	11.392	-5,6%
2013*	160.981	-3,9%	140.552	-5,6%	22.329	-6,7%	43.300	1,8%	45.606	-5,3%
α' 2014	36.934	-0,9%	35.167	0,8%	4.420	-16,7%	8.897	5,4%	11.548	-2,2%

* προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Ιούνιος 2014, ΕΛ.ΣΤΑΤ.

3.3 Το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα⁶

Το οικονομικό περιβάλλον θα εξεταστεί με βάση οικονομικούς δείκτες, που μελετάει το IOBE, στους βασικούς οικονομικούς τομείς ανά τρίμηνο και αυτοί είναι:

- Ο δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης
- Ο δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία
- Ο δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
- Ο δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές
- Ο δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

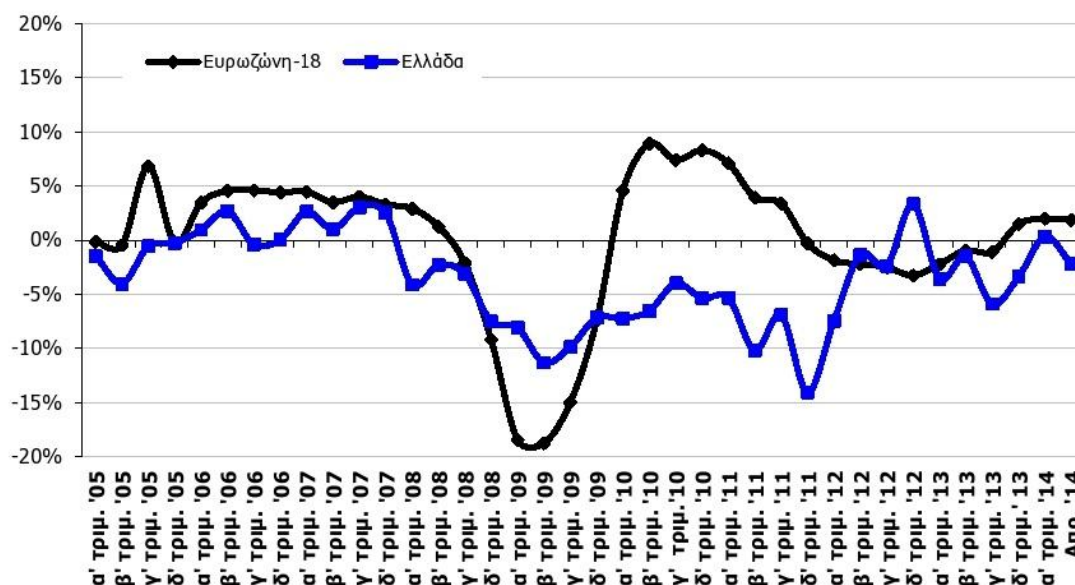
Ο Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης κατά το Β τρίμηνο του 2014 αυξήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο κατά 11 μονάδες με το μέσο όρο να διαμορφώνεται στις -52,4 μονάδες. Οι Έλληνες καταναλωτές έχουν τα τελευταία χρόνια το μεγαλύτερο δείκτη απαισιοδοξίας στην Ευρώπη. Ωστόσο τους τελευταίους μήνες είχε σταθεροποιηθεί, με τάσεις βελτίωσης. Πιο συγκεκριμένα εκείνοι που δηλώνουν απαισιόδοξοι για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους μειώνεται σε ποσοστό από το 64% στο 56% ενώ μειώνεται και το ποσοστό των Ελλήνων που δηλώνουν απαισιόδοξοι με την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους (56% από 69%). Αντίστοιχη βελτίωση παρουσιάζουν και οι ευρωπαϊκοί δείκτες τόσο σε επίπεδο Ευρωζώνης(-7,7) όσο σε επίπεδο Ε.Ε.(-4,7). Αντιθέτως για το Β τρίμηνο το 90% πιστεύουν ότι δεν θα αποταμιεύσουν τους επόμενους μήνες ενώ συνεχίζει η πλειοψηφία κατά 66% από 79% το προηγούμενο τρίμηνο, να πιστεύει πως η κατάσταση θα παρουσιάσει επιδείνωση.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία διαμορφώθηκε υψηλότερα για το Β τρίμηνο στις 95,6 από τις 90,0 μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης παραγγελιών και ζήτησης παρουσιάζει μικρή υποχώρηση από -26 στις -29 μονάδες ενώ υποχώρηση σημειώνει και ο δείκτης αποθεμάτων στις 4 μονάδες. Στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα εξαγωγική δραστηριότητα του τομέα ο μέσος όρος πέφτει ενώ οι προβλέψεις για την εξαγωγική δυναμική του επόμενου τριμήνου κάνουν λόγο για ελαφρά βελτίωση του σχετικού ισοζυγίου. Σε επίπεδο απασχόλησης σημειώνεται βελτίωση στο αρνητικό ισοζύγιο φτάνοντας τις -6 μονάδες κατά μέσο όρο ενώ το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού διαμορφώνεται για το β εξάμηνο στο 68,5% (από το 66,3%). Τέλος, οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής διαμορφώνονται κατά μέσο όρο στους 4,6 (από 4,8 μήνες το προηγούμενο τρίμηνο και 4,2 το αντίστοιχο περυσινό). Στο διάγραμμα 3.9

φαίνεται ο δείκτης Βιομηχανικής παραγωγής σε Ελλάδα και Ευρωζώνη σε σχέση με την παραγωγή του προηγούμενου έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.9

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη-18 Π.Μ.(%) ως προς την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους

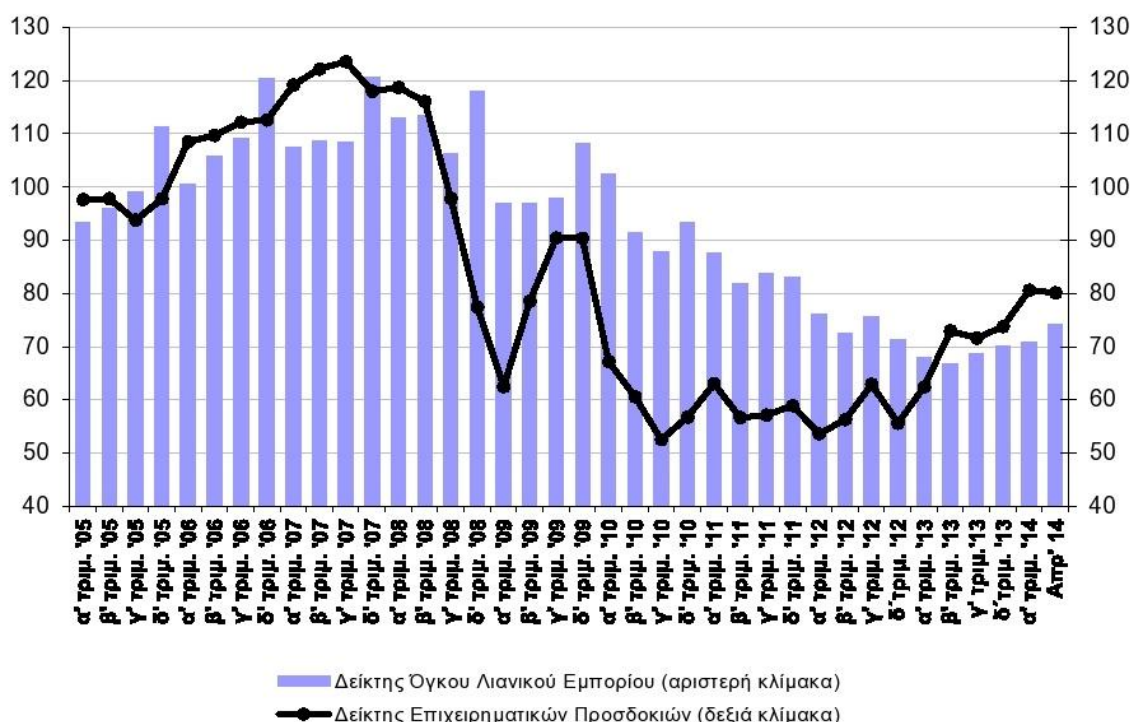

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Για το Β' τρίμηνο του έτους ο δείκτης Επιχειρηματικών προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο εμφάνισε αύξηση της τάξεως των 6,3 μονάδων φτάνοντας στις 86,9. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των προβλεπόμενων πωλήσεων που διαμορφώνεται σε θετικές τιμές (+4). Μειωμένο είναι το ποσοστό των εκτιμήσεων, για πιθανή μείωση πωλήσεων το επόμενο διάστημα ενώ αυξάνονται και αυτοί που εκτιμούν ότι στον κλάδο θα υπάρξει άνοδος πωλήσεων. Αντίθετα στις τρέχουσες πωλήσεις ο δείκτης κινείται πτωτικά από τις -16 στις -18. Σε επίπεδο απασχόλησης στον κλάδο, το ισοζύγιο βραχυπρόθεσμων προβλέψεων αυξήθηκε κατά 14 μονάδες (έφτασε στις 16 μονάδες). Τέλος το 17% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι θα υπάρξει μείωση τιμών ενώ το 76% προβλέπει σταθερότητα. Οι τομείς που εμφανίζουν βελτίωση σε επίπεδο επιχειρηματικών προσδοκιών στο Β τρίμηνο είναι η Ένδυση-Υπόδηση, τα Οχήματα & Ανταλλακτικά και τα είδη Οικιακού Εξοπλισμού. Στο διάγραμμα 3.10 εμφανίζονται οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών και ο όγκος λιανικού εμπορίου τα τελευταία χρόνια.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.10

Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου (2005=100) και Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου (1996-2006=100)

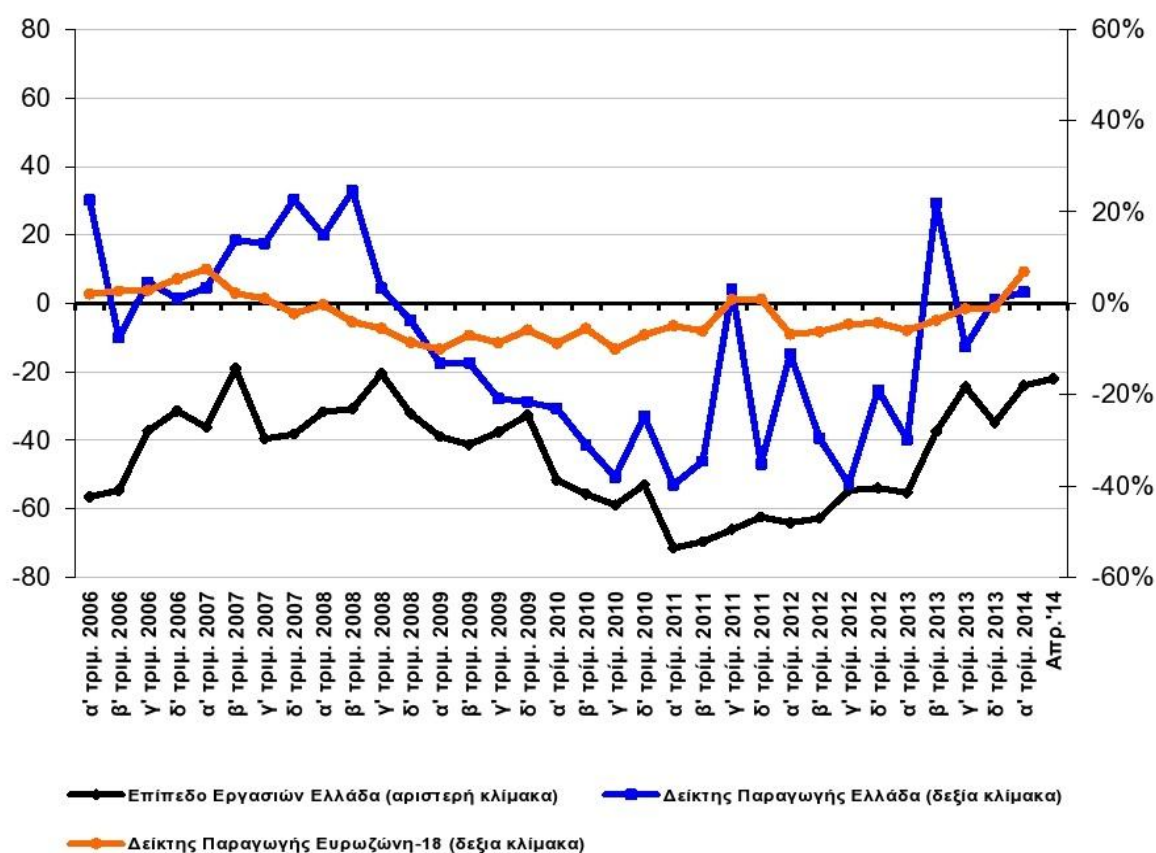

Πηγή: IOBE, ΕΛΣΤΑΤ

Για το Β τρίμηνο του 2014 καταγράφεται βελτίωση όσον αφορά τις επιχειρηματικές προσδοκίες στον κλάδο των Κατασκευών φτάνοντας στις 82 μονάδες. Ακόμα πιο σημαντικές θεωρούνται οι προβλέψεις για την απασχόληση που βελτιώθηκαν κατά 10 μονάδες(+18). Από την άλλη σε αρνητικό δείκτη συνεχίζουν να κυμαίνονται οι προβλέψεις για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών των επιχειρήσεων. Το 18% των επιχειρήσεων εκτιμά μείωση των θέσεων εργασίας (από 28% που ήταν) ενώ το 36% εκτιμά αύξηση. Στα σημαντικότερα εμπόδια του κλάδου αναφέρονται η χαμηλή ζήτηση σε ποσοστό 37%, η ανεπαρκής χρηματοδότηση σε ποσοστό 27%, οι καθυστερήσεις πληρωμών, η υψηλή φορολογία, η γενικότερη οικονομική κατάσταση κτλ. Ο δείκτης προσδοκιών για τον τομέα ιδιωτικών κατασκευών είχε άνοδο στις 54,9 μονάδες ενώ ο δείκτης για τον τομέα κατασκευής δημόσιων έργων είχε μικρή υποχώρηση στις 94,5 μονάδες. Στο διάγραμμα 3.11 εμφανίζονται οι δείκτες παραγωγής στις κατασκευές για την Ελλάδα και την Ευρωζώνη την περίοδο 2006-2014.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.11

Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές –ετήσια Π.Μ. (%)– στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη -17 και Δείκτης Επιπέδου Εργασιών στην Ελλάδα (Ελλάδα: 1996-2006=100, Ευρωζώνη 17: 2010=100)

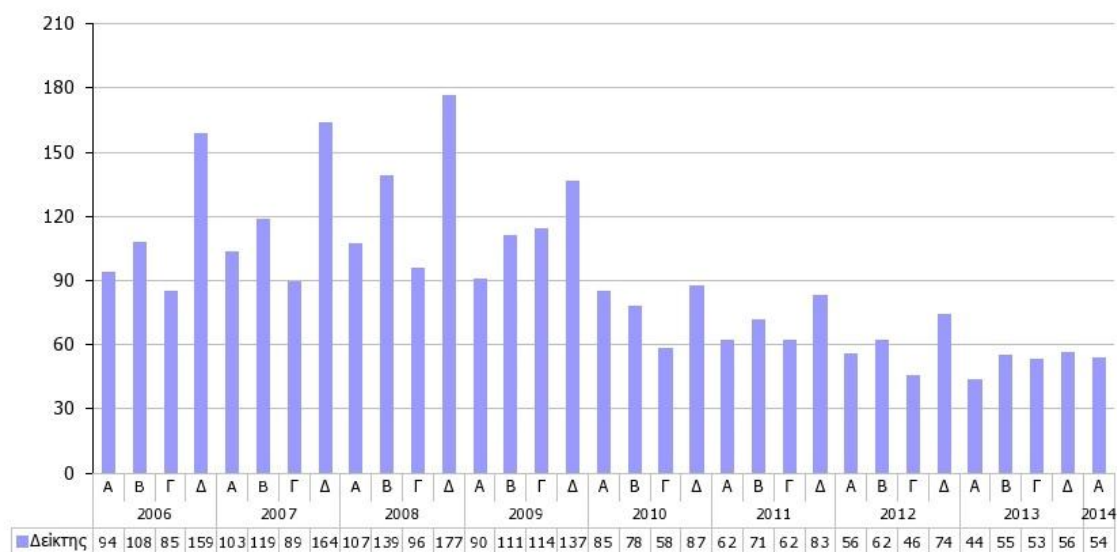

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ/Eurostat/IOBE

Ο δείκτης προσδοκιών για τον κλάδο των υπηρεσιών κινήθηκε και αυτός θετικά για το β τρίμηνο (87,1 μονάδες) με προβλέψεις αισιόδοξες τόσο για την βραχυπρόθεσμη, όσο και για την τρέχουσα ζήτηση. Ο δείκτης βραχυπρόθεσμης ζήτησης σκαρφάλωσε στις 18 μονάδες και για την τρέχουσα ζήτηση στις 4 μονάδες. Ανοδικά κινήθηκαν ακόμα οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και την απασχόληση. Τα βασικότερα εμπόδια για τον κλάδο θεωρούνται η ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (27%), η ανεπάρκεια του εργατικού δυναμικού (3%), η ανεπάρκεια ζήτησης (37%), η αδυναμία δανεισμού, η κρίση, η υψηλή φορολογία κτλ. Σε επίπεδο τομέων αύξηση προσδοκιών έχει δημιουργηθεί για τον τομέα των Ξενοδοχείων-Εστιατορίων-Ταξιδιωτικών Πρακτορείων και στον τομέα της Πληροφορικής. Στα διαγράμματα 3.12 και 3.13 φαίνεται η εξέλιξη του κύκλου εργασιών για τους τομείς της Πληροφορικής και του Τουρισμού.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ3.12

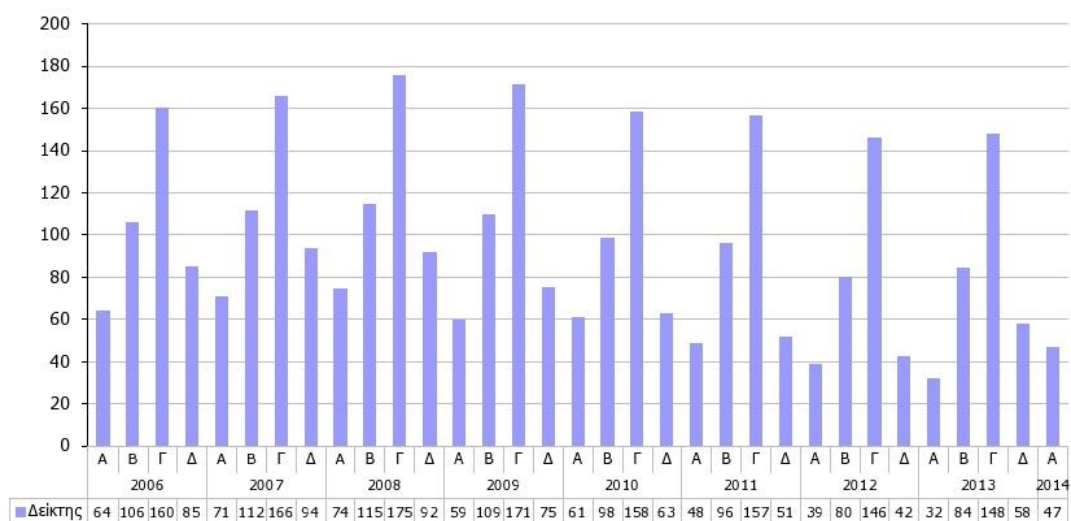
Εξέλιξη Δείκτη Κύκλου Εργασιών στον Τομέα Υπηρεσιών Πληροφορικής (κλάδος 62)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.13

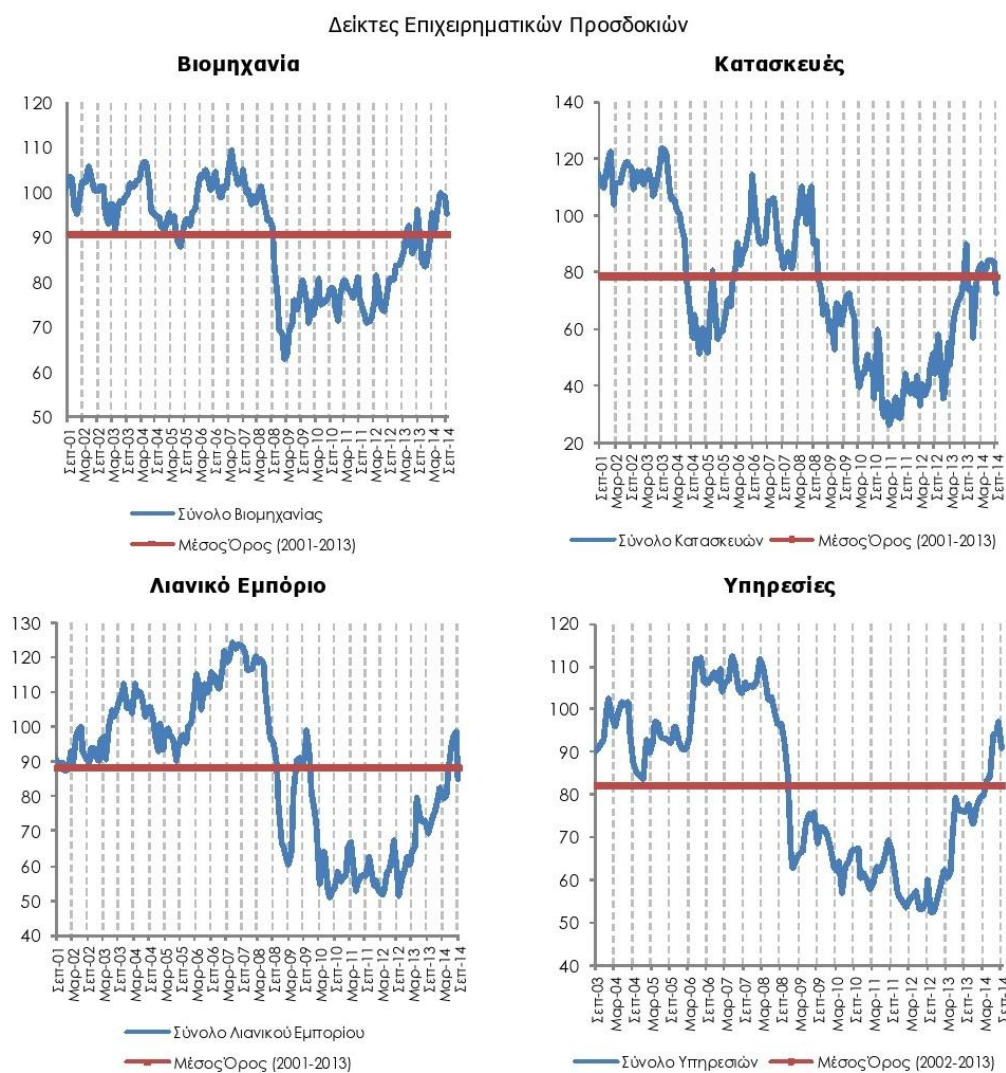
Εξέλιξη του δείκτη Κύκλου Εργασιών στον τομέα Τουρισμού (Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης) (Κλάδοι 55 & 56)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Για το Γ τρίμηνο (Ιουλίου-Σεπτεμβρίου) συνεχίζεται η αύξηση στους δείκτες προσδοκιών που συνδέεται με τη σταδιακή αποκλιμάκωση της ύφεσης. Πιο συγκεκριμένα ο δείκτης Καταναλωτικής εμπιστοσύνης είχε μικρή πτώση στις -52,7 μονάδες με επιδείνωση των προβλέψεων που κάνουν οι Έλληνες καταναλωτές για τα νοικοκυριά τους. Αντίθετα βελτιώνεται ο δείκτης πρόθεσης αποταμίευσης. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τον κλάδο της Βιομηχανίας ανέβηκε περαιτέρω και στο Γ' τρίμηνο φτάνοντας τις 97,8 μονάδες ενώ ανοδικά κινήθηκε και ο κλάδος του Λιανικού εμπορίου (93,5 μονάδες). Αντίθετα επιδείνωση σημείωσε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τον κλάδο των Κατασκευών (80 μονάδες) με πτώση και στις προβλέψεις για την απασχόληση του τομέα. Τέλος εντονότερα ανοδικά κινήθηκε ο δείκτης προσδοκιών για τον κλάδο των Υπηρεσιών φτάνοντας τις 94,1 μονάδες (διάγραμμα 3.14)⁷.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.14

Πηγή: IOBE

3.4 Τάσεις στη Διεθνή Οικονομία⁶

Η Ευρωζώνη δείχνει σημάδια ανάκαμψης με το ΑΕΠ να βρίσκεται σε ανάκαμψη τα πρώτα δύο τρίμηνα με 0,9% και 0,7%. Ίδιες τάσεις παρατηρούνται και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής ένωσης ενώ οι εκτιμήσεις για την Ευρωζώνη κάνουν λόγω για ανάπτυξη 1,2% για φέτος κάτι που έχει να συμβεί δύο χρόνια. Παρότι λοιπόν η πλειονότητα των χωρών της Ε.Ε έχουν θετικούς ρυθμούς μεταβολής ΑΕΠ(π.χ. Ουγγαρία με 3,7%, Λετονία με 3,5%, Πολωνία με 3,3% και Ηνωμένο Βασίλειο με 3,1%) η ανάκαμψη δεν έχει αποκτήσει ακόμα δυναμική. Με βάση στοιχεία της Eurostat οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στην Ευρωζώνη έχουν παρουσιάσει άνοδο στο πρώτο εξάμηνο όπως και στον τομέα των επενδύσεων. Στον τομέα των επενδύσεων αναμένεται ακόμα μεγαλύτερη αύξηση κατά τη διάρκεια του έτους. Αυτοί οι οιωνοί προμηνύουν βελτίωση χρηματοδοτικών συνθηκών και μείωση της αβεβαιότητας. Τροχοπέδη παραμένουν τα υψηλά χρέη πολλών επιχειρήσεων. Αύξηση έχει σημειώσει και κλάδος των εισαγωγών ως αποτέλεσμα της αύξησης της εγχώριας ζήτησης. Η ιδιωτική κατανάλωση έχει ανοδική τάση μέχρι στιγμής στο πρώτο εξάμηνο με ποσοστά 0,7% σε Ευρωζώνη και 1,2% σε Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, ΕΕ-28, Ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)

	ΕΕ-28			Ευρωζώνη		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ΑΕΠ*	0,2	1,4	1,8	-0,4	0,8	1,3
Ιδιωτική Κατανάλωση	0,0	1,2	1,6	-0,7	0,8	1,3
Δημόσια Κατανάλωση	0,4	0,7	0,6	0,2	0,7	0,5
Επενδύσεις	-2,3	3,1	4,7	-2,9	2,3	4,3
Απασχόληση	-0,4	0,6	0,7	-0,9	0,4	0,7
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	10,8	10,5	10,1	12,0	11,8	11,4
Πληθωρισμός	1,5	1,2	1,5	1,4	1,0	1,3
Εξαγωγές αγαθών – υπηρεσιών	1,6	4,0	5,1	1,4	4,0	5,3
Εισαγωγές αγαθών – υπηρεσιών	0,4	3,7	5,2	0,2	3,8	5,5
Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-3,3	-2,6	-2,5	-3,0	-2,5	-2,3
Χρέος Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	88,9	89,5	89,2	95,0	96,0	95,4
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	1,6	1,8	1,8	2,6	2,9	2,9

*Πηγή: World Economic Outlook, IMF, October 2014

Πηγή: European Economic Forecast, Spring 2014, European Commission, May 2014

Στον πίνακα 3.4 είναι αναρτημένα τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη με τις ετήσιες μεταβολές των τελευταίων ετών ενώ στον πίνακα 3.5 παρατηρείται ο δείκτης οικονομικού κλίματος για Ε.Ε και Ευρωζώνη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5

Ευρ. Επιτροπή – Δείκτης Οικονομικού Κλίματος ΕΕ-28 & Ευρωζώνης (1990-2013=100)*

Μήνας	Ιαν-13	Φεβ-13	Μαρ-13	Απρ-13	Μάι-13	Ιουν-13	Ιουλ-13	Αυγ-13	Σεπτ-13	Οκτ-13	Νοε-13	Δεκ-13
ΕΕ-28	91,0	91,5	91,5	89,9	91,0	92,8	95,3	98,4	100,9	101,9	102,4	103,8
Ευρωζώνη	89,7	90,5	90,1	89,0	89,8	91,7	92,9	95,7	97,3	98,1	98,8	100,4

Μήνας	Ιαν-14	Φεβ-14	Μαρ-14	Απρ-14	Μάι-14	Ιουν-14	Ιουλ-14	Αυγ-14	Σεπτ-14	Οκτ-14	Νοε-14	Δεκ-14
ΕΕ-28	104,8	105,0	105,3	106,3	106,5	106,4	105,8	104,6	103,6			
Ευρωζώνη	101,0	101,2	102,5	102,0	102,6	102,1	102,2	100,6	99,9			

* Οι σταθμίσεις των χωρών και η χρονοσειρά στο δείκτη στην ΕΕ έχουν αναθεωρηθεί λόγω της ένταξης σε αυτή της Κροατίας από την 1η Ιουλίου 2013

Πηγή: European Commission (DG ECFIN), Σεπτέμβριος 2014

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος για το Σεπτέμβριο του 2014 σημείωσε πτώση φτάνοντας τις 99,9 μονάδες για την Ευρωζώνη λόγω εξασθένησης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και την επιδείνωση προσδοκιών στον κλάδο του Λιανικού εμπορίου.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να έχει περαιτέρω επιβράδυνση για το 2014 εξαιτίας διαφόρων παραγόντων όπως η ισοτιμία του ευρώ και το ασθενές οικονομικό περιβάλλον. Τέλος για την αγορά εργασίας προβλέπεται φέτος μικρή ανάκαμψη λόγω της σταθεροποίησης και ανάπτυξης του ΑΕΠ με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανεργία να είναι στο 11,8% στην Ε.Ε και 10,5% για την Ευρωζώνη.

Στις ΗΠΑ το πρώτο εξάμηνο του έτους το ΑΕΠ παρουσιάζει αύξηση με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για σταθεροποίηση της ανάπτυξης της Αμερικάνικης οικονομίας στο 2,2%. Αίτια της σταθερής αναπτυξιακής τροχιάς είναι οι επενδύσεις και ο κλάδος των κατασκευών σε συνδυασμό με τη λήψη δημοσιονομικών μέτρων.

Στην Ιαπωνία το ΑΕΠ σημείωσε απότομη πτώση -1,8% στο Β τρίμηνο του 2014 λόγω της αύξησης στο φόρο κατανάλωσης. Οι εκτιμήσεις για το φετινό χρόνο δείχνουν επιβράδυνση της ανάπτυξης στο 0,9%.

Η Κίνα συνεχίζει να βαδίζει σε ρυθμούς ανάπτυξης με 7,5% με τη σταθεροποίηση της ανάπτυξης να οφείλεται στις επενδύσεις στις δημόσιες υποδομές και στον κλάδο των κατασκευών. Οι εκτιμήσεις για την Κινέζικη οικονομία παραμένουν θετικές με προβλέψεις για διατήρηση του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης για το τρέχον έτος στο 7,4%.

Η Ρωσική οικονομία δέχεται τις παρενέργειες από τις συγκρούσεις με την Ουκρανική κυβέρνηση και τις πολιτικές αντιπαραθέσεις με ΗΠΑ και Ε.Ε. Το ΑΕΠ της χώρας επιβραδύνθηκε στο 0,9% και οι εκτιμήσεις που προβλέπουν ανάπτυξη για φέτος στο 1,3%, ίσως αποδειχτούν λανθασμένες λόγω των

πολιτικών συγκυριών. Στον πίνακα 3.6 φαίνονται οι εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση του ΑΕΠ στο διεθνές περιβάλλον τον επόμενο διάστημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6

Διεθνές Περιβάλλον – IMF, World Economic Outlook
(ετήσια % μεταβολή, σε πραγματικές τιμές)

	2013	2014	2015
ΑΕΠ			
ΗΠΑ	2,2	2,2	3,1
Ιαπωνία	1,5	0,9	0,8
Αναπτυσσόμενη Ασία	6,6	6,5	6,6
εκ των οποίων Κίνα	7,7	7,4	7,1
Ινδία	5,0	5,6	6,4
ΑΕΣΕΑΝ-5	5,2	4,7	5,4
Ευρωζώνη	-0,4	0,8	1,3
ΕΕ-28	0,2	1,4	1,8
Αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ευρώπη	2,8	2,7	2,9
Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών (CIS)	2,2	0,8	1,6
εκ των οποίων Ρωσία	1,3	0,2	0,5
Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική	2,3	2,6	3,8
Λατινική Αμερική	2,7	1,3	2,2
εκ των οποίων Βραζιλία	2,5	0,3	1,4
Υποσαχάρια Αφρική	5,1	5,1	5,8
Παγκόσμια οικονομία	3,3	3,3	3,8
Παγκόσμιο Εμπόριο			
Όγκος Παγκόσμιου Εμπορίου (αγαθά και υπηρεσίες)	3,0	4,3	5,3
Εισαγωγές: Προηγμένες Οικονομίες	1,4	3,5	4,5
Εισαγωγές: Αναδυόμενες & Αναπτυσσόμενες Οικονομίες	5,6	5,2	6,3
Εξαγωγές: Προηγμένες Οικονομίες	2,3	4,2	4,8
Εξαγωγές: Αναδυόμενες & Αναπτυσσόμενες Οικονομίες	4,4	5,0	6,2

Αναπτυσσόμενη Ασία: Βιετνάμ, Ινδία, Ινδονησία, Κίνα, Μαλαισία, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες

ΑΕΣΕΑΝ-5: Βιετνάμ, Ινδονησία, Μαλαισία, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες

Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική: Αίγυπτος, Αλγερία, Μαρόκο, Ην. Αρ.Εμιράτα, Ιορδανία, Ιράκ, Ιράν, Κατάρ,Κουβέιτ, Λίβανος, Λιβύη, Μαυριτανία, Μπαχρέιν, Ομάν, Σαουδική Αραβία, Σουδάν, Συρία, Υεμένη, Τζιμπουτί, Τυνησία.

Υποσαχάρια Αφρική: Αγκόλα, Αιθιοπία, Ακτή Ελεφαντοστού, Γκαμπόν, Ισημερινή Γουινέα, Καμερούν, Κένυα, Κονγκό, Μαυρίκιος, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Νιγηρία, Νότια Αφρική, Ουγκάντα, Πράσινο Ακρωτήριο, Σεϋχέλλες, Σουαζιλάνδη, Τανζανία, Τσαντ, κ.α.

Πηγή: World Economic Outlook, IMF, October 2014

Όσον αφορά τις προσδοκίες για την παγκόσμια οικονομία αυτές παρουσιάζουν σταθερότητα και κυμαίνονται στις 114 μονάδες με τους αναλυτές να θεωρούν ότι βρίσκεται σε τροχιά μεγέθυνσης. (πίνακας 3.7)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7

IFO - Εκτιμήσεις για την παγκόσμια οικονομία (Δείκτες, έτος βάσης:2005=100)

Τρίμηνο/Έτος	III/12	IV/12	I/13	II/13	III/13	IV/13	I/14	II/14	III/14
Οικονομικό Κλίμα	85,1	82,4	94,1	96,8	94,1	98,6	103,2	102,3	105,0
Παρούσα Κατάσταση	78,5	76,6	80,4	84,1	82,2	84,1	91,6	91,6	95,3
Προσδοκίες	91,2	87,7	107,0	108,8	105,3	112,3	114,0	112,3	114,0

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES Vol.13, No. 03/ August 2014

Στην Ευρώπη ο δείκτης οικονομικού κλίματος παρά τη μικρή πτώση παραμένει σε πάνω από τις 100 μονάδες(117) γεγονός που δεν εμπνέει ανησυχία για την πορεία της Ευρωπαϊκής οικονομίας. Στη Βορ.Αμερική ο δείκτης παρουσιάζει τους τελευταίους μήνες σταθερή αύξηση με το δείκτη να διαμορφώνεται για το τελευταίο τρίμηνο στις 110,5 μονάδες ενώ και στην Ασία ο δείκτης οικονομικός κλίματος εμφάνισε εντυπωσιακή άνοδο φτάνοντας τις 99,1 μονάδες για το τελευταίο τρίμηνο.(πίνακας 3.8)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8

IFO - Δείκτης οικονομικού κλίματος στις οικονομικές ζώνες (έτος βάσης:2005=100)

Τρίμηνο/Έτος	III/12	IV/12	I/13	II/13	III/13	IV/13	I/14	II/14	III/14
Βόρεια Αμερική	81,2	80,3	86,2	87,0	93,7	88,7	102,1	107,1	110,5
Ευρώπη	86,4	80,6	90,3	93,2	99,0	109,7	116,5	118,4	117,5
Ασία	83,3	81,6	97,4	106,1	89,5	98,2	97,4	89,5	99,1

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES Vol.13, No. 03/ August 2014

3.5 Προοπτικές για την Ελληνική οικονομία⁶

Σύμφωνα με το προσχέδιο για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2015 το πρωτογενές πλεόνασμα πρόκειται να φτάσει, χωρίς πρόσθετα μέτρα, στο 2,9% του ΑΕΠ δηλαδή στα 5,4 δις ευρώ. Ειδικότερα για τα έσοδα προβλέπεται αύξηση 2,2 δις ευρώ σε σχέση με το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής με το μεγαλύτερο ποσό να έχει προέλθει από μεγαλύτερα τακτικά έσοδα (άμεσοι φόροι). Η προβλεπόμενη άνοδος εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί χωρίς να εκτιμηθούν τα θετικά αποτελέσματα από τη μείωση φόρων και την παροχή ελαφρύνσεων. Οριακά μεγαλύτερες προβλέπονται και οι δαπάνες κατά 170 εκατ. ευρώ για το νέο έτος εξαιτίας αυξήσεων σε μισθούς και συντάξεις. Στα τέλη της χρονιάς θα εξεταστούν τυχόν πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα, σε περίπτωση που προκύψει δημοσιονομικό κενό, με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να έχει κάνει εκτίμηση για την περίοδο 2015-2017 για 7,5 δις ευρώ δηλαδή περίπου στο 1% του ΑΕΠ. Μέρος του ποσού αναμένεται να καλυφθεί με μέτρα τα οποία είχαν αρχικά σχεδιαστεί να καταργηθούν την περίοδο 2014-2015. Η κυβέρνηση έχει θέσει σαν στόχο περαιτέρω εξοικονόμηση δημοσίων δαπανών από αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα και εξ ορθολογισμό του κόστους λειτουργίας του. Στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού προβλέπεται μέρος των χρηματοδοτικών αναγκών να καλυφθεί με την έκδοση ομολόγων και από τους αδιάθετους πόρους του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας που φτάνουν τα 11 δις ευρώ.

Μεγάλο στοίχημα αποτελεί η διακοπή χρηματοδότησης της Ελλάδος από το ΔΝΤ και η συνέχιση της χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας με επανασχεδιασμό των χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους. Στα αρνητικά της προσπάθειας αυτής εντάσσεται η αναπροσαρμογή των στόχων του ΤΑΙΠΕΔ ως το 2020, με βάση αξιολόγησης της τρόικας, σε 3,9 δις ευρώ λιγότερα και η αβεβαιότητα στην εξέλιξη των εσόδων από τις αποκρατικοποιήσεις. Η μείωση των εσόδων του ΤΑΙΠΕΔ τη φετινή χρονιά κατά 1,6 δις ευρώ για φέτος θα έχει επιπτώσεις τόσο στις επενδύσεις για το 2015 όσο και στην παραγωγική διαδικασία.

Τα θετικά αποτελέσματα των stress tests για τις ελληνικές τράπεζες θα σημάνει την αποκλιμάκωση του περιορισμού πιστώσεων, με τη νέα χρονιά να σηματοδοτεί ίσως την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας, με την παροχή περισσότερων δανείων με καλύτερους όρους, κυρίως για τις επιχειρήσεις και την εφαρμογή ανακουφιστικών ρυθμίσεων για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Όσον αφορά των τομέα των επενδύσεων η καθαρή εισροή επενδύσεων για το πρώτο επτάμηνο του έτους άγγιξε το 1 δις, ωστόσο η χαμηλή δραστηριότητα του ΤΑΙΠΕΔ δεν θα βοηθήσει στο να ξεπεραστεί κατά πολύ η περυσινή επίδοση των 1,9 δις ευρώ.

Η βιομηχανική παραγωγή συνεχίζει την πτωτική της πορείας μέσα στο 2014 εξαιτίας της συρρίκνωσης της παραγωγής και διανομής ηλεκτρικού ρεύματος και μείωσης το τελευταίο τρίμηνο της παραγωγής στα ορυχεία. Ο κλάδος της μεταποίησης παρουσιάζει σταθερότητα μέσα στο χρόνο.

Στο λιανικό εμπόριο ο όγκος εργασιών παραμένει σχεδόν αμετάβλητος για το πρώτο επτάμηνο του χρόνου(+1,6%) με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για μικρή επιδείνωση αυτής της αύξησης μέχρι τέλους του 2014. Επίσης στο Χονδρικό εμπόριο παρουσιάζεται σταθερότητα που αναμένεται να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Σε επίπεδο τιμών ο αποπληθωρισμός δείχνει να εξασθενεί (στο 0,6% από 1,5%) λόγω της μεγαλύτερης συμμετοχής καταναλωτών στα φάρμακα και την αποκλιμάκωση πώσης των τιμών στα τρόφιμα και στα μη αλκοολούχα ποτά.

Η σημαντική ενίσχυση του τομέα του Τουρισμού αποτυπώθηκε στην άνοδο της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στους τομείς των Υπηρεσιών, του Χονδρικού και Λιανικού εμπορίου. Το ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών για το πρώτο επτάμηνο σημείωσε αύξηση πλεονάσματος κατά 662 εκατ. ευρώ σε σχέση με πέρυσι γεγονός που θα συμβάλει και στην οριακή ανάπτυξη του ΑΕΠ μέχρι το τέλος του 2014, για πρώτη φορά μετά το 2008. Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα της αύξησης των διεθνών αφίξεων καθώς η μέση ταξιδιωτική δαπάνη υποχώρησε κατά 11,8%.

Τάση για την αύξηση και της κατανάλωσης νοικοκυριών έχει επιφέρει η αύξηση της απασχόλησης που παρατηρήθηκε το τελευταίο διάστημα λόγω της εποχικής δραστηριότητας στον Τουρισμό, τάση που ίσως το επόμενο διάστημα μετριαστεί λόγω του τέλους της τουριστικής σεζόν και της πίεσης που

δέχονται τα νοικοκυριά από τις φορολογικές υποχρεώσεις. Προβλέπεται ότι η κατανάλωση των νοικοκυριών θα είναι 0,7% υψηλότερη σε σχέση με πέρυσι. Η δημόσια κατανάλωση θα περιοριστεί μέχρι τέλος του έτους σε σχέση με πέρυσι κατά 1,5%, με βασική αιτία τη διαδικασία της αξιολόγησης στο δημόσιο τομέα και τις απολύσεις που θα μειώσει κατά 6500 τον αριθμό των υπαλλήλων. Τη μείωση θα την περιορίσει η επιστροφή μισθολογικών περικοπών σε δημόσιους υπαλλήλους, ύστερα από δικαστικές αποφάσεις.

Οι επενδύσεις μέχρι το τέλος του 2014 αναμένεται να παρουσιάσουν μικρή άνοδο εξαιτίας των ξένων άμεσων επενδύσεων. Οι αναπτυξιακές προοπτικές για τον επόμενο χρόνο πλήττονται λόγω των καθυστερήσεων στις αποκρατικοποιήσεις και στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας. Η βελτίωση αξιοπιστίας της ελληνικής οικονομίας και η επιστροφή στις αγορές επιδρά θετικά στην ελκυστικότητα της Ελλάδας στους ξένους επενδυτές. Οι πολιτικές εξελίξεις για το 2015 (εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας) θα καθορίσουν την επενδυτική δραστηριότητα τον επόμενο χρόνο.

Στις εξαγωγές προϊόντων υπάρχει εξασθένηση της ζήτησης σε σημαντικούς προορισμούς ενώ σημαντικό ρόλο έπαιξε και η ένταση των σχέσεων Ευρώπης-Ρωσίας μετά την κρίση στην Ουκρανία. Ωστόσο η πτώση που παρουσιάζει το ευρώ έναντι του δολαρίου και η άνοδος στις εξαγωγές αγαθών προς τα Βαλκάνια μετριάζουν την πτώση στις εξαγωγές προϊόντων για φέτος στο 3%. Συνολικά η άνοδος των εξαγωγών κατά 4% θα προέλθει από τη διεύρυνση των εξαγωγών υπηρεσιών κατά 12%.

Η ενισχυμένη καταναλωτική ζήτηση έχει εξασφαλίσει την άνοδο στις εισαγωγές αγαθών για το 2014. Την τάση αναμένεται να ευνοήσει και η μείωση 30% του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το πετρέλαιο. Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση 3% συνολικά σε σχέση με το 2013.

Συνοψίζοντας οι τάσεις που δημιουργούνται στις βασικές συνιστώσες του ΑΕΠ προμηνύουν ανάπτυξη της τάξεως του 0,7% μέχρι τα τέλη του χρόνου. Τάσεις που έχουν ενισχυθεί από την τουριστική κίνηση και την αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο του Τουρισμού. Στους πίνακες 3.9 και 3.10 δίδονται οι εκτιμήσεις για την πορεία του ΑΕΠ και των σημαντικότερων κλάδων και σύγκριση προβλέψεων σε βασικούς οικονομικούς δέκτες από διεθνούς οργανισμούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9

Εγχώρια Δαπάνη και Ακαθάριστο Εγχώριο –Προϊόν – Εκτιμήσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής
(σε σταθερές αγοραίες τιμές έτους 2005)

	2012	2013	2014	2015
<i>Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές</i>				
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	-6,0	-3,9	0,6	2,9
Ιδιωτική Κατανάλωση	-9,3	-6,0	-1,8	1,6
Δημόσια Κατανάλωση	-6,9	-4,1	-1,8	-2,0
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	-19,2	-12,8	5,3	11,7
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	-1,7	1,8	4,1	5,2
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	-13,8	-5,3	-1,2	2,2
Απασχόληση	-8,3	-4,1	0,6	2,6
Αποδοχές Εργαζομένων κατά Κεφαλή	-3,7	-6,6	-2,7	0,0
Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας	-4,8	-4,9	-2,0	-0,7
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	1,0	-0,9	-0,8	0,3
<i>Συμβολή στη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ</i>				
Τελική Εγχώρια Ζήτηση	-11,1	-6,8	-1,9	2,3
Καθαρές Εξαγωγές	4,1	2,2	1,6	0,8
Αποθέματα	0,0	0,8	0,0	-0,2
<i>Σε ποσοστό του ΑΕΠ</i>				
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	-8,9	-12,7	-1,6	-1,0
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-4,6	-2,4	-2,3	-2,2
Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	157,2	175,1	177,2	172,4
<i>Σε ποσοστό</i>				
Ανεργία (% του εργατικού δυναμικού)	24,3	27,3	26,0	24,0

Πηγή: European Economic Forecast, spring 2014, European Commission, Μάιος 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10

Σύγκριση προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες για τα έτη 2013- 2015
(σε σταθερές αγοραίες τιμές 2005, ετήσιες % μεταβολές)

	ΥΠΟΙΚ			ΕΕ			ΟΟΣΑ			ΔΝΤ		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ΑΕΠ	-3,9	0,6	2,9	-3,9	0,6	2,9	-3,5	-0,3	1,9	-3,9	0,6	2,9
Τελική Ζήτηση	:	:	:	-4,2	0,2	2,6	:	:	:	:	:	:
Ιδιωτ. Κατανάλωση	-6,0	-1,8	1,6	-6,0	-1,8	1,6	-6,0	-1,9	0,3	-6,0	-1,8	1,7
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (%)	-0,9	-0,8	0,3	-0,9	-0,8	0,3	-0,9	-1,1	-1,0	-0,9	:	:
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	:	:	:	-12,8	5,3	11,7	-12,7	-2,7	4,4	-12,8	5,9	9,7
Ανεργία (%)	25,8*	24,5*	22,5*	27,3	26,0	24,0	27,3	27,1	26,7	27,3	25,8	23,8
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-1,9	-0,8	-0,2	-12,7	-1,6	-1,0	-12,7	-2,5	-1,4	-3,2	-2,7	-1,9
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	:	:	:	-2,4	-2,3	-2,2	0,7	0,2	0,8	0,7	0,7	0,2
Ακαθ. Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	175,1	174,8	167,9	175,1	177,2	172,4	175,1	177,7	177,2	175,1	174,2	171,0

* Σε εθνικολογιστικούς όρους

Πηγές: Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2015, Υπουργείο Οικονομικών, Οκτώβριος 2014 – European Economic Forecast, spring 2014, European Commission, Μάιος 2014 - OECD Economic Outlook No. 95, May 2014 – Greece, Fifth Review under the Extended Arrangement Under the Extended Facility, IMF, June 2014

Κεφάλαιο 4: Επίδραση των τουριστικών επιχειρήσεων στους κλάδους της ελληνικής οικονομίας

4.1 Επίδραση των τουριστικών επιχειρήσεων στην Ελληνική οικονομία

Ο Τουρισμός αποτελεί ουσιαστικά τον πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας. Οι εκτιμήσεις του ΣΕΤΕ για το 2014 ανεβάζουν τα άμεσα έσοδα στα 14 δις ευρώ ενώ αν συμπεριληφθούν οι μεταφορές και ο εσωτερικός τουρισμός τα έσοδα ανέρχονται στα 17,1 δις ευρώ. Συνυπολογίζοντας το συντελεστή 2,2 του IOBE τα έσοδα στην πραγματική οικονομία ανέρχονται 37,6 δις ευρώ δηλαδή το 20,5% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με το συντελεστή για κάθε ευρώ που δαπανείται στον τουρισμό το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξάνεται κατά 2,2 ευρώ. Ο κλάδος του Τουρισμού επιδρά ακόμα στον κλάδο των μεταφορών, στο εμπόριο, στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, στις επενδύσεις και στον πρωτογενή τομέα.

Η ανάπτυξη του τουρισμού κινητοποιεί διάφορες παραγωγικές μονάδες με σκοπό να καλύψουν τη ζήτηση που υπάρχει σε διάφορες υπηρεσίες ή αγαθά. Η τουριστική δαπάνη δεν συνδέεται με ένα μεμονωμένο κλάδο της οικονομίας αλλά με ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων. Σαν τουριστική δαπάνη ορίζεται το ποσό που καταβάλλεται για την απόκτηση καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση ή προς τρίτους τόσο για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού όσο και κατά τη διάρκειά του. (International Recommendations for Tourism Statistics, 2008)

Επίδραση του τουρισμού στην Ελληνική οικονομία, 2010

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Η τουριστική δαπάνη αποτελείται από τις εξής κατηγορίες:

A) Την εισερχόμενη τουριστική δαπάνη: Η δαπάνη που προέρχεται από αλλοδαπούς επισκέπτες που επισκέπτονται μια χώρα αναφοράς.

B) Την εγχώρια τουριστική δαπάνη: Η δαπάνη η οποία περιλαμβάνει την κατανάλωση των ημεδαπών επισκεπτών στη χώρα αναφοράς.

Γ) Η εξερχόμενη τουριστική δαπάνη: Η δαπάνη που σχετίζεται με τα ταξίδια ημεδαπών σε χώρες άλλες από εκείνη της μόνιμης διαμονής τους.

Το άθροισμα της εγχώριας και της εισερχόμενης δαπάνης ισούται με την εσωτερική τουριστική δαπάνη.

Η τουριστική δαπάνη επηρεάζει τις παρακάτω κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών, που εξαρτώνται από τις ανάγκες του καταναλωτή:

- Καταλύματα
- Διατροφή
- Μεταφορές
- Ταξιδιωτικά πρακτορεία
- Πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες
- Προϊόντα λιανικού εμπορίου

Η επίδραση του τουρισμού στην οικονομία διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

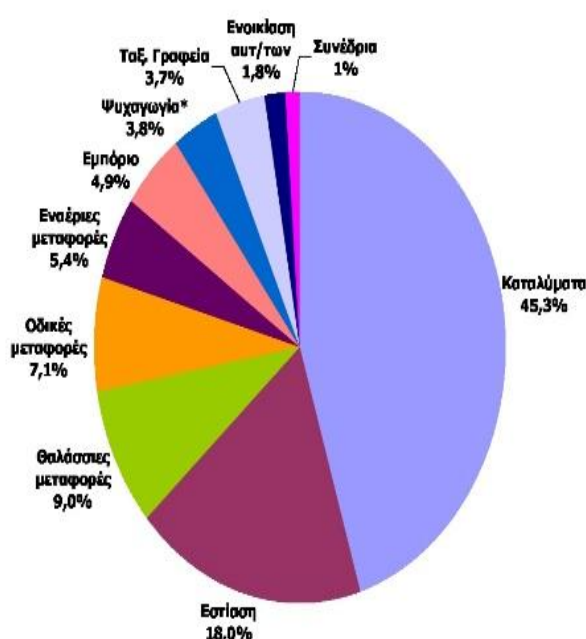
- Στην άμεση επίδραση
- Στην εγχώρια επίδραση
- Στην προκαλούμενη επίδραση

Οι επιχειρήσεις που σχετίζονται άμεσα με τον τουριστικό κλάδο επηρεάζονται από την τελική ζήτηση της τουριστικής κατανάλωσης, οπότε οι όποιες μεταβολές του επιπέδου παραγωγής, ουσιαστικά αποτελούν την άμεση επίδραση από την τουριστική δαπάνη. Ουσιαστικά η άμεση επίδραση στον κλάδο του τουρισμού αφορά τους κλάδους τους ξενοδοχειακούς, τον κλάδο της εστίασης, τον κλάδο των μεταφορών, του λιανικού εμπορίου και της

παροχής ψυχαγωγικών και πολιτιστικών υπηρεσιών. Οι δαπάνες μπορεί να προέρχονται από ημεδαπούς και αλλοδαπούς επισκέπτες, κυβερνητικές δαπάνες, δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Η κατανάλωση τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών από τα νοικοκυριά που αντιπροσωπεύει τη ζήτηση που υπάρχει από ημεδαπό τουρισμό. Οι δημόσιες δαπάνες σχετίζονται με τις δαπάνες προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος. Οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις σχετίζονται με τις απόπειρες βελτίωσης των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1

Άμεση επίδραση στους συναφείς με τον τουρισμό κλάδους οικονομικής δραστηριότητας(2010)

(*) Ως ποσοστό του τουριστικού ΑΕΠ που προκύπτει από την τουριστική δαπάνη
 (**) Πολιτιστικές – Ψυχαγωγικές – Αθλητικές δραστηριότητες

ΠΗΓΗ: ΙΟΒΕ

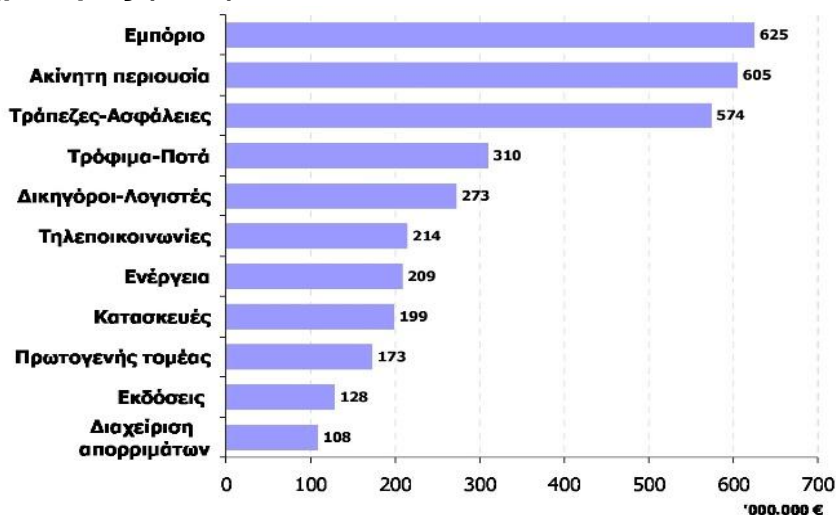
Η μεγαλύτερη επίδραση εντοπίζεται στις υπηρεσίες καταλύματος και στον τομέα της εστίασης σε ποσοστό σχεδόν 63% του ΑΕΠ που προκύπτει από την τουριστική δαπάνη. Ο τομέας των μεταφορών κατέχει το 22% του ΑΕΠ (περίπου 3,1 δις ευρώ) με τις θαλάσσιες μεταφορές να βρίσκονται στο 9%, τις οδικές μεταφορές στο 7,1% και τις εναέριες στο 5,4%. (Διάγραμμα 4.1) Είναι φανερό η επίδραση του Τουρισμού στον κλάδο των υπηρεσιών με σημαντική συνεισφορά και στην υπόλοιπη οικονομία.

Οι μεταβολές της ζήτησης και της παραγωγής στις επιχειρήσεις που σχετίζονται άμεσα με τον τουριστικό κλάδο συνεπάγεται με τη μεταβολή της ζήτησης και της παραγωγής προϊόντων άλλων κλάδων. Οι προμηθευτές του

κλάδου αυξάνουν ή μειώνουν τις εκροές και τις εισροές τους ανάλογα με τη ζήτηση. Η αλληλεξάρτηση αυτή μεταξύ των παραγωγικών διαδικασιών σε μια οικονομία αποτελεί την έμμεση επίδραση. Στο διάγραμμα 4.2 αναλύεται ποιους κλάδους επηρέασε έμμεσα το κλάδος του Τουρισμού το 2010. Οι κλάδοι που επηρεάζονται από τον Τουρισμό είναι ο αυτός του εμπορίου με 625.000.000 ευρώ, της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και των χρηματοοικονομικών με 574.000.000 ευρώ. Σημαντική θεωρείται η ενίσχυση του τομέα των τροφίμων και των ποτών όπως και για τον κλάδο των κατασκευών και των τηλεπικοινωνιών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2

Έμμεση επίδραση τουρισμού σε εγχώριους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (2010)

* Συμπεριλαμβάνονται και οι Ταχυδρομικές Υπηρεσίες

** Εκδοτικές δραστηριότητες, Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, Προγράμματα τηλεόρασης – ραδιοφωνίας

ΠΗΓΗ:ΙΟΒΕ

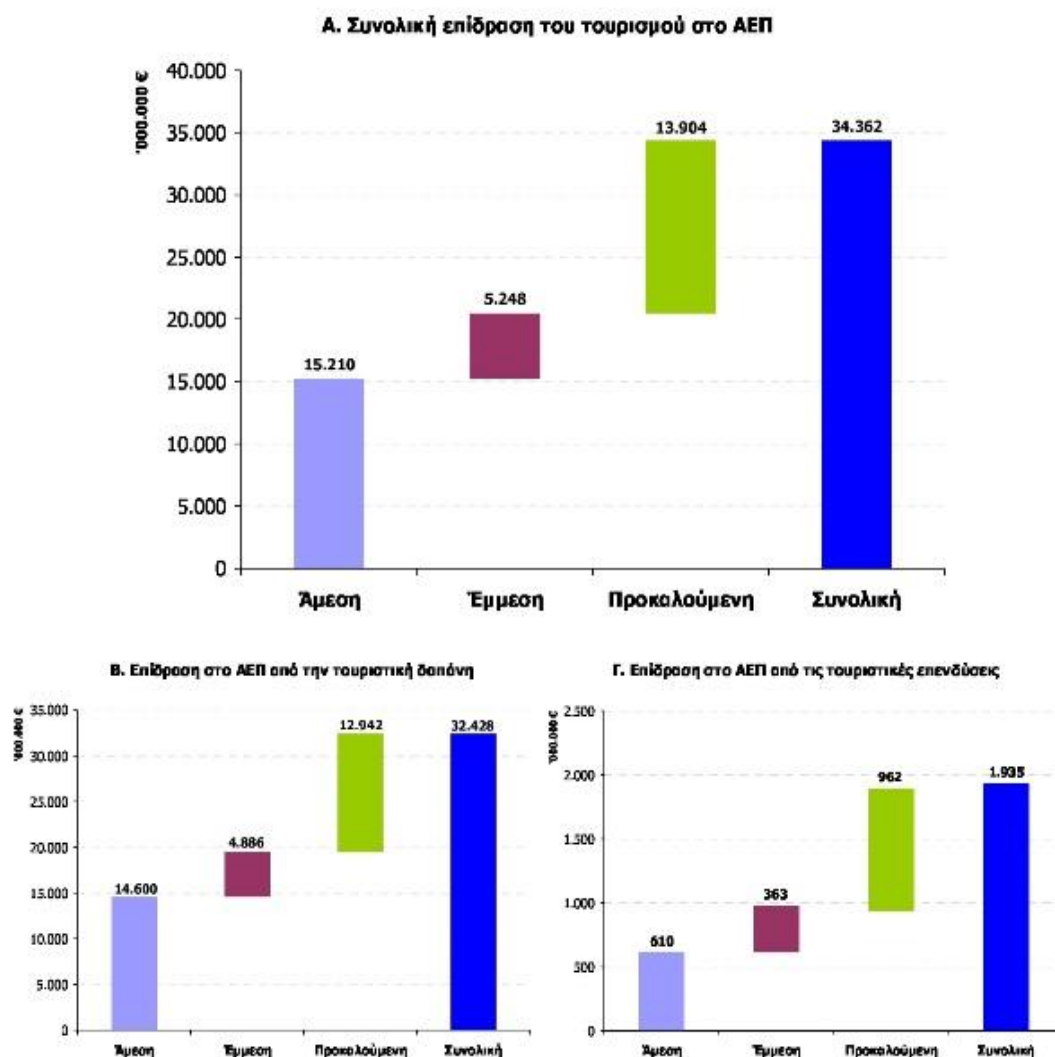
Τα νοικοκυριά, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για την παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών, για την κάλυψη της ζήτησης στον κλάδο του τουρισμού, αμείβονται και ως καταναλωτές πλέον επηρεάζουν με το εισόδημα τους την αγορά. Προκαλούμενη επίδραση είναι η συνεισφορά στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, από τη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες ως αποτέλεσμα της μεταβολής του εισοδήματος των νοικοκυριών, που λαμβάνουν άμεσα ή έμμεσα από τον τουριστικό κλάδο.

Το ΑΕΠ από τον τουρισμό προέρχεται από το ακαθόριστο προϊόν που παράγεται από τους κλάδους που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην παραγωγή του τουριστικού προϊόντος. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κάθε κλάδου ισούται με το άθροισμα της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) και τους έμμεσους φόρους των προϊόντων που καταναλώνονται. Όπου ΑΠΑ ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ της αξίας παραγωγής και της συνολικής

ενδιάμεσης κατανάλωσης (IOBE 2012). Στο διάγραμμα 4.3 εμφανίζεται η επίδραση του ΑΕΠ και στις τρεις κατηγορίες, όπως επίσης και η επίδραση στο ΑΕΠ από τις τουριστικές δαπάνες και τις τουριστικές επενδύσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3

Η επίδραση του τουρισμού(άμεση, έμμεση, προκαλούμενη) στο ΑΕΠ (2010)

ΠΗΓΗ:ΙΟΒΕ

Για να υπολογιστεί η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομία λαμβάνονται υπόψη δραστηριότητες που επηρεάζουν την τελική κατανάλωση όπως:

- Εκτίμηση για το ύψος των επενδύσεων (υποδομές για μεταφορές, ενέργεια, αποχέτευση, αποκομιδή σκουπιδιών κτλ) από τις περιφέρειες με τη μεγαλύτερη τουριστική κίνηση.

- Οι δημόσιες δαπάνες για τον τουρισμό όπως καταγράφονται στα αντίστοιχα υπουργεία.

- Ύψος επενδύσεων για τον κλάδο των υπηρεσιών καταλύματος όπως έχουν υπαχθεί στον επενδυτικό νόμο 3299/04 (πίνακας 4.1)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1

Αξία επενδύσεων (εκατ. Ευρώ) στον κλάδο υπηρεσιών καταλύματος με βάση τον επενδυτικό νόμο 3299/04 (2010)

Είδος Επένδυσης	Συνολικός Προϋπολογισμός*
Εκσυγχρονισμός camping	1,35
Εκσυγχρονισμός Ξενοδοχείων	157,34
Ίδρυση / Επέκταση Ξενοδοχείων	494,15
Μετατροπή διατηρητέων / Παραδοσιακών Ξενοδοχείων	38,50
Προσθήκη συμπληρωματικών εγκαταστάσεων	8,86
Σύνολο	700,2

(*) Αφορά προσωρινά στοιχεία που έχουν αντληθεί από τα ΦΕΚ στα οποία έχουν δημοσιευθεί οι σχετικές αποφάσεις υπαγωγής

Πηγή: ΕΟΤ, Διεύθυνση Μελετών και Επενδύσεων

Για τον εντοπισμό του επιπέδου παραγωγής κάθε κλάδου με σκοπό τον υπολογισμό της ενδιάμεσης και της τελικής παραγωγής χρησιμοποιείται το υπόδειγμα εισροών-εκροών (Leontief). Οι κλάδοι μιας οικονομίας αλληλοεπιδρούν αφού κάθε κλάδος χρησιμοποιεί σαν εισροή προϊόντα ή υπηρεσίες άλλων κλάδων. Κάθε κλάδος παράγει ενδιάμεσο προϊόν που χρησιμοποιείται στην τελική κατανάλωση. Η εκτίμηση της επίδρασης πρέπει να συνδέεται, με βάση το UNWTO, με την τουριστική κίνηση και όχι από την κατανάλωση που προέρχεται από τους μόνιμους κατοίκους(π.χ. κλάδος εστίασης). Ο πίνακας εισροών-εκροών (πίνακας 4.2) είναι μια διακλαδική μήτρα, οι γραμμές της οποίας περιγράφουν τη διανομή του παραγόμενου προϊόντος κάθε κλάδου στους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας, ενώ κάθε στήλη περιγράφει τις εισροές που λαμβάνει κάθε κλάδος από τους υπόλοιπους προκειμένου να παράγει το προϊόν του. Στη συνολική αξία της παραγωγής υπολογίζονται οι επενδύσεις και προϊόντα και υπηρεσίες που διοχετεύονται στο εξωτερικό. Η συνολική αξία της παραγωγής είναι το άθροισμα της ενδιάμεσης ζήτησης και της ΑΠΑ³.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 Πίνακας εισροών-εκροών

Κλάδοι / Μεγέθη	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες	Τελική κατανάλωση (N οικουριά και κυβέρνηση)	Επενδύσεις	Εξαγωγές	Συνολική αξία Παραγωγής
	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες				
Γεωργία	Ενδιάμεση Κατανάλωση						
Βιομηχανία							
Υπηρεσίες							
Εισαγωγές							
Φόροι στα αγαθά							
Φόροι εισοδήματος	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία						
Μισθοί							
Αποσβέσεις							
Κέρδη							
Συνολική αξία παραγωγής							

ΠΗΓΗ: ΙΟΒΕ

Ο Τουρισμός συντελεί σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη, δίνοντας ευκαιρίες για επενδύσεις σε απομακρυσμένες ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας και ενισχύοντας τοπικές οικονομίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο δήμος Χερσονήσου, που προσελκύει το 35% των διανυκτερεύσεων της Κρήτης. Με βάση έρευνα που πραγματοποίησε ο δήμος Χερσονήσου το 2013, κομβικός είναι ο ρόλος του τουρισμού στην ενίσχυση του πρωτογενή τομέα και στην τοπική οικονομία. Η έρευνα κατέγραψε την ημερήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση τουριστών στα ξενοδοχεία του Δήμου και τις συνολικές εκτιμήσεις για το δήμο και την Περιφέρεια Κρήτης.(πίνακας 4.3) Η συνολική ημερήσια κατανάλωση είναι στα 0,816 κιλά ενώ η ετήσια κατανάλωση εκτιμάται στους 5.000 τόνους πρωινού για το δήμο και 15.000 τόνους για την περιφέρεια. Τα προϊόντα που καταναλώνονται κατά κύριο λόγο είναι τα φρέσκα φρούτα και το γάλα ενώ έπονται τα είδη αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής, τα αλλαντικά και τα γαλακτοκομικά. Πιο συγκεκριμένα πρώτα έρχονται στις προτιμήσεις των τουριστών το καρπούζι, το γάλα, τα πορτοκάλια και οι ντομάτες.(πίνακας 4.4) Τροφοδότης του τουρισμού ο πρωτογενής τομέας, με το όφελος για την τοπική οικονομία να ανέρχεται στα 6,5 με 11,5 εκατ. ευρώ ενώ για την περιφέρεια υπολογίζονται ότι ανέρχονται στα 18,5 με 33 εκατ. ευρώ¹⁶.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 Ημερήσια κατά κεφαλήν και συνολική κατανάλωση τουριστών δήμου Χερσονήσου (2013)

Μ.Μ	Δείκτες Κατά Κεφαλήν Ημερήσιας Κατανάλωσης ανά ΠΡΩΙΝΟ	Συνολική εκτιμώμενη ΗΜΕΡΗΣΙΑ κατανάλωση επί του Πρωινού		Συνολική εκτιμώμενη ΕΤΗΣΙΑ κατανάλωση επί του Πρωινού		%*
				Δήμος Χερσ/σου	Περιφέρεια Κρήτης	
1	ΦΡΟΥΤΑ ΦΡΕΣΚΑ	Κιλά	0,209	1.308.394	3.825.278	25,60%
2	ΓΑΛΑ	Λίτρα	0,092	577.146	1.687.368	11,30%
3	ΛΑΧΑΝΙΚΑ ΦΡΕΣΚΑ	Κιλά	0,081	509.379	1.489.244	10,00%
4	ΨΩΜΙ - ΠΑΞΙΜΑΔΙΑ - ΦΡΥΓΑΝΙΕΣ	Κιλά	0,068	427.625	1.250.223	8,40%
5	ΣΦΟΛΙΑΤΟΕΙΔΗ - ΠΙΤΕΣ- ΒΟΥΤΗΜΑΤΑ - ΚΕΙΚ - ΓΛΥΚΙΣΜΑΤΑ	Κιλά	0,052	323.979	947.198	6,30%
6	ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ	Κιλά	0,043	270.158	789.846	5,30%
7	ΓΙΑΟΥΡΤΙ	Κιλά/ Λίτρα	0,04	249.198	728.567	4,90%
8	ΤΥΡΙΑ	Κιλά	0,034	216.408	632.700	4,20%
9	ΦΡΟΥΤΑ ΚΟΝΣΕΡΒΑΣ	Κιλά	0,029	185.013	540.911	3,60%
10	ΧΥΜΟΙ ΣΥΜΠΥ/ΜΕΝΟΙ	Κιλά/ Λίτρα	0,025	153.930	450.037	3,00%

ΠΗΓΗ: agronews.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 Ημερήσια κατά κεφαλήν και συνολική κατανάλωση τουριστών δήμου Χερσονήσου (2013)

		Μ.Μ	Δείκτες Κατά Κεφαλήν Ημερήσιας Κατανάλωσης ανά ΠΡΩΙΝΟ	Συνολική εκτιμώμενη ΕΤΗΣΙΑ κατανάλωση επί του Πρωινού		%*
				Δήμος Χερσ/σου	Περιφέρεια Κρήτης	
1	ΚΑΡΠΟΥΖΙ	Κιλά	0,083	517.831	1.513.953	10,10%
2	ΓΑΛΑ ΕΒΑΠΟΡΕ	Λίτρα	0,054	340.224	994.693	6,60%
3	ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ (βρώσιμα & χυμού)	Κιλά	0,047	292.336	854.686	5,70%
4	ΝΤΟΜΑΤΕΣ	Κιλά	0,045	281.216	822.175	5,50%
5	ΓΙΑΟΥΡΤΙ (ΣΤΡΑΓΓΙΣΤΟ / ΕΔΕΣΜΑ / ΠΡΟΒΕΙΟ)	Κιλά/ Λίτρα	0,04	249.177	728.506	4,90%
6	ΓΑΛΑ ΦΡΕΣΚΟ	Λίτρα	0,025	154.574	451.918	3,00%
7	ΠΕΠΟΝΙΑ	Κιλά	0,02	123.665	361.554	2,40%
8	ΜΠΕΙΚΟΝ	Κιλά	0,015	94.900	277.454	1,90%
9	ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΦΡΕΣΚΑ	Κιλά	0,015	93.147	272.329	1,80%
10	ΚΡΟΥΑΣΑΝ	Κιλά	0,015	91.874	268.606	1,80%

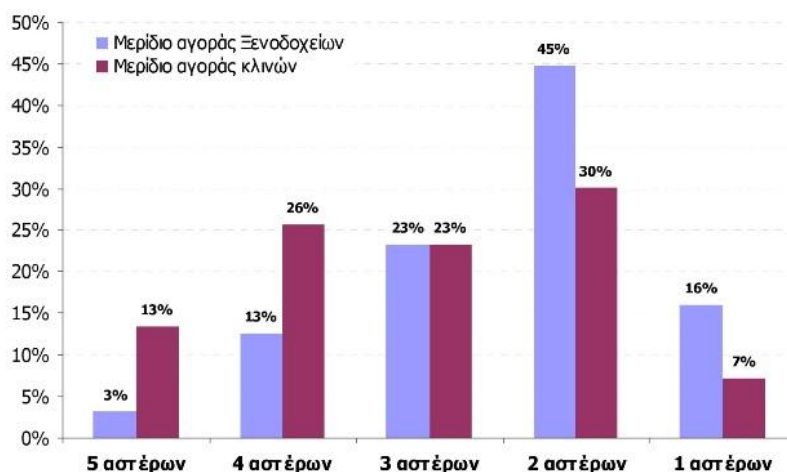
ΠΗΓΗ: agronews.gr

4.2 Η επίδραση του ξενοδοχειακού κλάδου στην οικονομία

Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί το πιο κομβικό κομμάτι της τουριστικής βιομηχανίας καθώς καλύπτουν την ανάγκη της διαμονής σε αλλοδαπούς και εγχώριους επισκέπτες. Μόνο για το 2012 υπολογίστηκε ότι ο κλάδος των ξενοδόχων συνεισέφερε στην ελληνική οικονομία περίπου 2,9 δις ευρώ. Την τελευταία δεκαετία το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας αυξήθηκε περίπου 1000 μονάδες ενώ την περίοδο 2009-2012 ο αριθμός των κλινών αυξήθηκε περίπου κατά 39.000 συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της οικονομίας, προσελκύοντας επενδύσεις και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Το μεγαλύτερο ποσοστό ξενοδοχείων είναι χαμηλής κατηγορίας καταλύματα ενός και δύο αστέρων, γεγονός που συμβολίζει την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων, κυρίως οικογενειακών που στόχο έχουν να καλύψουν την εποχική ζήτηση. Το μεγαλύτερο ποσοστό κλινών καταγράφεται σε Δωδεκάνησα, Κρήτη και Ιόνιο (Διάγραμμα 4.4)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4

Μερίδιο αγοράς ξενοδοχείων και κλινών ανά κατηγορία αστέρων (2010)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία: ΙΟΒΕ

Τα τελευταία χρόνια η ξενοδοχειακή υποδομή της χώρας αναβαθμίζεται και νέες ξενοδοχειακές μονάδες θα προστεθούν στις ήδη υπάρχουσες, βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες στους καταναλωτές. Πρόκειται για επενδύσεις της τάξεως των 468,2 εκατ. ευρώ (Διάγραμμα 4.5) σε προορισμούς όπως η Κρήτη (86,7 εκατ. ευρώ), η Μύκονος (31,7 εκατ. ευρώ) και η Κως (62,8 εκατ. ευρώ). Στόχος είναι να αυξηθεί ο αριθμός των κλινών κατά 250.000 σε ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε κατηγοριών εκ των οποίων οι 150.000 θα είναι νέες κλίνες και οι 100.000 από εκσυγχρονισμό των υφισταμένων, ώστε να καλυφθεί η αυξανόμενη τουριστική ζήτηση για την Ελλάδα μέχρι το 2021. Κάτι τέτοιο αναμένεται να εκτινάξει και τα τουριστικά έσοδα.¹⁸

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5

Επιχειρηματικά σχέδια για επέκταση ή δημιουργία νέων ξενοδοχείων

που υπήχθησαν στον Επενδυτικό Νόμο από το υπ. Ανάπτυξης
Ποσά σε εκατ. ευρώ

Σημείωση:

Α) Από ένα ξενοδοχείο θα δημιουργηθεί σε Σαντορίνη, Ρόδο, Ζάκυνθο, Κεφαλονιά, Παξούς, Μήλο, Λέσβο, Κόρινθο, Ηλεία, Λακωνία, Αργολίδα και Αιτωλοακαρνανία.
Β) Πρόκειται για 40 επενδύσεις συνολικού ύψους 468,2 εκατ. ευρώ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

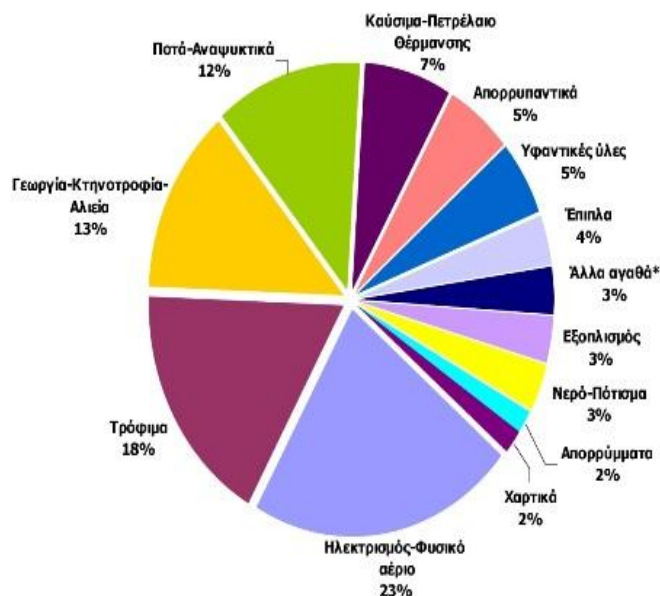
ΠΗΓΗ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σύμφωνα με μελέτη της ICAP τα ξενοδοχεία τριών αστέρων ήταν αυτά που εμφάνιζαν για το 2012, το μεγαλύτερο περιθώριο μικτού κέρδους σε ποσοστό 27,34% και τα ξενοδοχεία πέντε αστέρων το μικρότερο σε ποσοστό 16,11%. Τον ίδιο χρόνο αρνητικός ήταν ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων για όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με τα πεντάστερα ξενοδοχεία να εμφανίζουν το δυσμενέστερο μέσο δείκτη πενταετίας (-10,76%). Οριακά θετικός ήταν ο μέσος δείκτης για τα ξενοδοχεία πέντε αστέρων στην περιοχή του Αιγαίου(1,49%). Τον υψηλότερο μέσο δείκτη ρευστότητας πενταετίας εμφάνισαν τα ξενοδοχεία τριών αστέρων ενώ το χαμηλότερο τα πεντάστερα ξενοδοχεία με 2,05. Εξετάζοντας το δείκτη των ξένων κεφαλαίων προς τα ίδια κεφάλαια τα ξενοδοχεία τριών αστέρων (0,94) παρουσιάζουν τη χαμηλότερη μέση τιμή πενταετίας ενώ τα ξενοδοχεία πέντε αστέρων τον υψηλότερο μέσο όρο (3,36)¹⁷.

Όσον αφορά την παραγωγική διαδικασία με βάση στοιχεία του ΣΕΤΕ, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος εισροών, σε επίπεδο προϊόντων, για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κατέχεται από τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών σε ποσοστό 30% ενώ από τον πρωτογενή τομέα βασικότερος τροφοδότης είναι η Γεωργία, η Κτηνοτροφία και η Αλιεία. Υψηλό ποσοστό καταλαμβάνει και ο κλάδος της ενέργειας με τον ηλεκτρισμό και το φυσικό αέριο να αποτελούν το 23% των εισροών μιας ξενοδοχειακής μονάδας.(Διάγραμμα 4.6) Η συμβολή του κλάδου των ξενοδοχείων είναι σημαντική και για τον τομέα των υπηρεσιών καθώς δεκάδες υπηρεσίες αξιοποιούνται ως εισροές από τις ξενοδοχειακές μονάδες. Ο κλάδος των κατασκευών επωφελείται σε ποσοστό 21%, ο τραπεζικός σε ποσοστό 12% και του εμπορίου κατά 10%. Τροφοδότες ακόμα είναι ο κλάδος της διαφήμισης, των καθαριστών-διακοσμητών και της ακίνητης περιουσίας.(Διάγραμμα 4.7)³

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6

Κύριες εισροές από τον Πρωτογενή και Δευτερογενή τομέα στην παραγωγική διαδικασία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

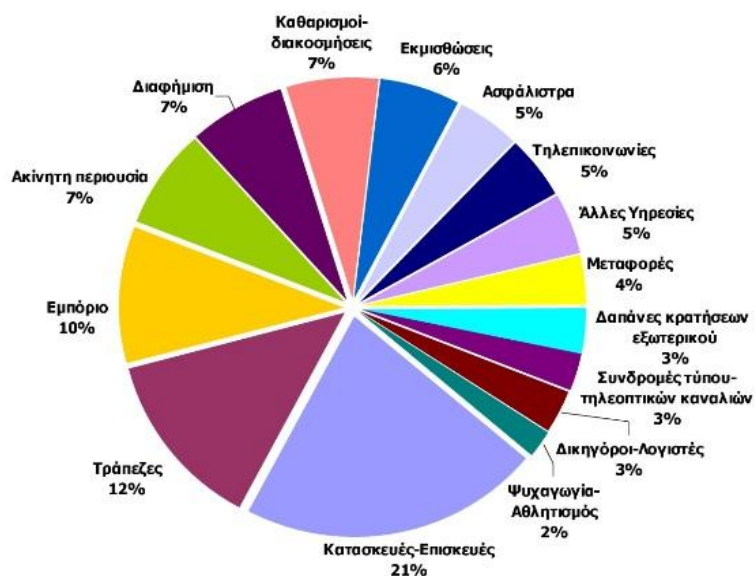

(*) Διακοσμητικό, Υαλικά, Πλαστικά, Ανταλλακτικό κλπ

Πηγή: ΙΟΒΕ-ΣΕΤΕ Επεξεργασία: ΙΟΒΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7

Κύριες εισροές από τον τομέα των Υπηρεσιών στην παραγωγική διαδικασία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

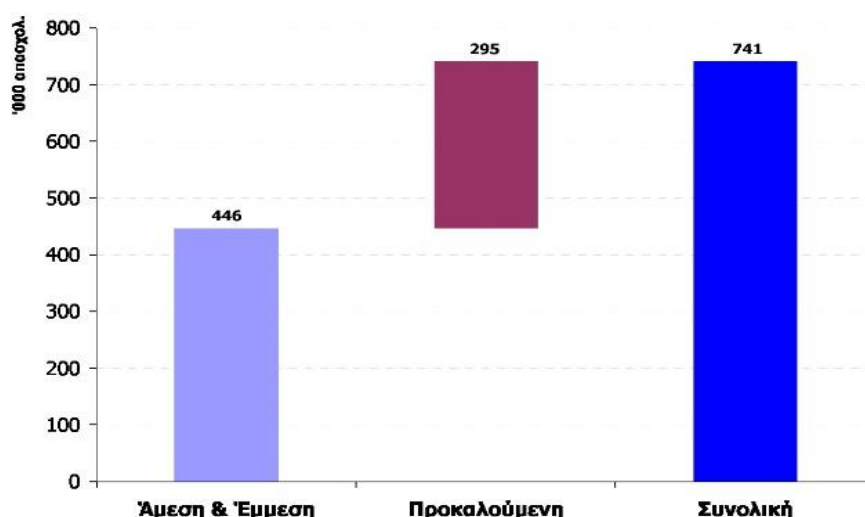
Πηγή: ΙΟΒΕ-ΣΕΤΕ Επεξεργασία: ΙΟΒΕ

4.3 Η συμβολή τουριστικών επιχειρήσεων στην απασχόληση

Με στοιχεία του 2010 η απασχόληση που προκαλείται με την ανάπτυξη του τουρισμού εκτιμάται σε 741 χιλιάδες ή το 16% της συνολικής απασχόλησης της χώρας. Το 2013 ο κλάδος υποστήριξε άμεσα 319.500 θέσεις με τις συνολικές θέσεις απασχόλησης να φτάνουν τις 657.059 δηλαδή το 18,2% της συνολικής απασχόλησης. Οι εκτιμήσεις για το 2014 κάνουν λόγω για αύξηση των θέσεων απασχόλησης κατά 50.000. Όπως και στο ΑΕΠ έτσι στην απασχόληση η επίδραση του Τουρισμού διαχωρίζεται ως άμεση, έμμεση και προκαλούμενη (Διάγραμμα 4.8). Η άμεση απασχόληση αφορά εργαζομένους που προσφέρουν υπηρεσίες και αγαθά που καλύπτουν άμεσα την τουριστική ζήτηση. Η άμεση απασχόληση είναι εξαρτώμενη από τον αριθμό των ξένων αφίξεων και τις τουριστικές εισπράξεις. Η έμμεση απασχόληση αφορά τους εργαζομένους που απασχολούνται στους διάφορους προμηθευτές του κλάδου. Προκαλούμενη απασχόληση είναι οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται ή συντηρούνται από την κατανάλωση των νοικοκυριών, όπου το εισόδημα τους έχει προέλθει άμεσα ή έμμεσα από τον κλάδο του τουρισμού. Οι αναπτυξιακές ευκαιρίες του τουρισμού συντελούν στην ανάπτυξη της οικονομίας δίδοντας θέσεις εργασίας και ενισχύοντας το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού. Χαρακτηριστικό της απασχόληση στον τουριστικό τομέα είναι η εποχικότητα, με αποτέλεσμα αυτή να κορυφώνεται κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8

Επίδραση τουρισμού στην απασχόληση,2010

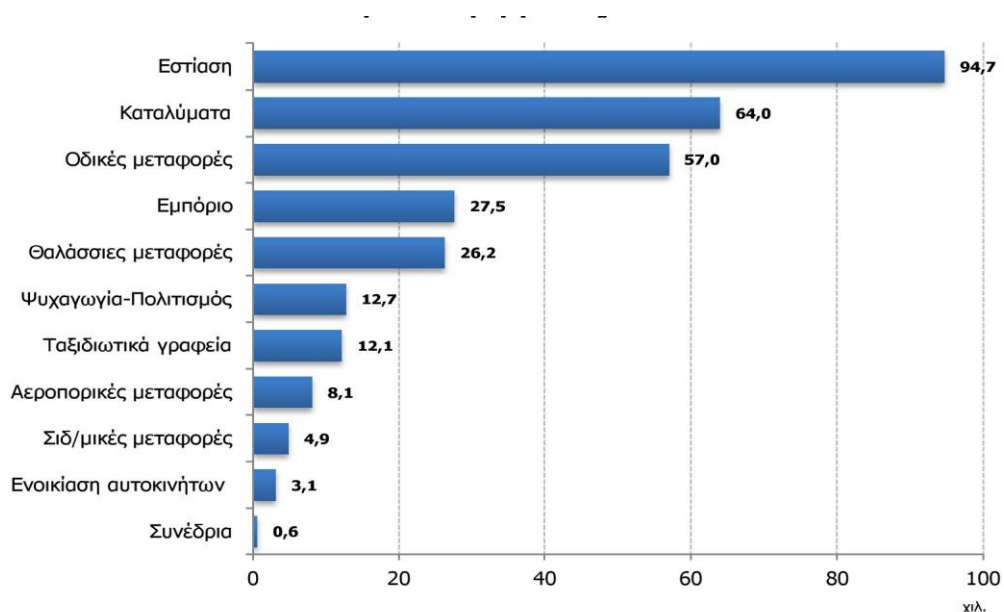
ΠΗΓΗ:ΙΟΒΕ

Το 2011 η τουριστική απασχόληση εκτιμήθηκε στις 311 χιλ εργαζομένους δηλαδή στο 8% της συνολικής απασχόλησης. Το 30% περίπου αυτών

απασχολούνταν στον τομέα της εστίασης και το 20% στον τομέα των ξενοδοχείων. Μεγάλη συμμετοχή στην απασχόληση του κλάδου έχουν και οι οδικές μεταφορές σε ποσοστό 18,3%. Οι υπόλοιποι κλάδοι που συνεισφέρουν στην τουριστική βιομηχανία είναι των θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών, του πολιτισμού-ψυχαγωγίας, των ταξιδιωτικών γραφείων, των σιδηρικών μεταφορών και ενοικίασης αυτοκινήτων. (Διάγραμμα 4.9) Ο τομέας των ξενοδοχείων και της εστίασης προσέφερε για το 2012 στην Ε.Ε το 4,2% των συνολικών θέσεων ενώ για την Ελλάδα το 6,9%¹⁷.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9

Εκτίμηση της τουριστικής απασχόλησης στην Ελλάδα ως προς την κύρια θέση εργασίας, 2011

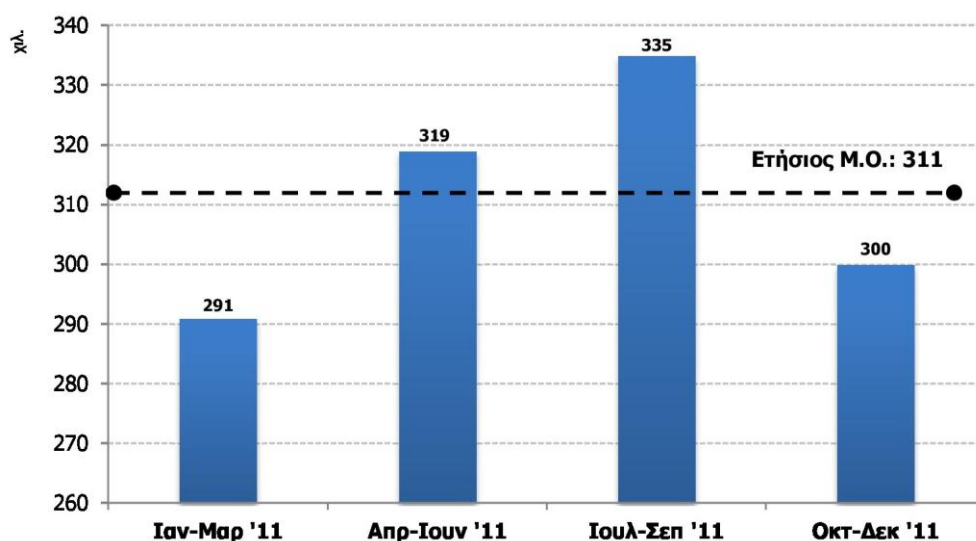
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού **Επεξεργασία: IOBE**

Η εποχικότητα του κλάδου οδηγεί στην αυξημένη ζήτηση την περίοδο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου με την απασχόληση εκείνη την περίοδο να είναι 24.000 θέσεις υψηλότερη σε σχέση με το μέσο όρο του έτους. Η χειρότερη περίοδος για την απασχόληση στον κλάδο του Τουρισμού είναι το πρώτο και το τέταρτο τρίμηνο του έτους με βάση τα στοιχεία του 2011. (Διάγραμμα 4.10).

Στην ίδια έρευνα προκύπτει η άμεση συσχέτιση που έχουν οι αφίξεις και τα έσοδα με την απασχόληση. Όπως προκύπτει για τις χρονιές 2007,2008,2009 και 2010 η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή σε αφίξεις και έσοδα επηρεάζουν την ετήσια μεταβολή της τουριστικής απασχόλησης. Το 2007 οι τουριστικές αφίξεις σημείωσαν άνοδο 6,2% με την απασχόληση να συνεπαίρνεται σε άνοδο 2,2%, το 2009 η καθολική υποχώρηση αφίξεων και εισπράξεων έριξε και τα νούμερα απασχόλησης στον κλάδο. Αντίστοιχα και το 2010 η μείωση των εσόδων κατά 7,6%, με μια οριακή αύξηση των αφίξεων οδήγησε σε κάθοδο και την τουριστική απασχόληση. (Διάγραμμα 4.11)⁸

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10

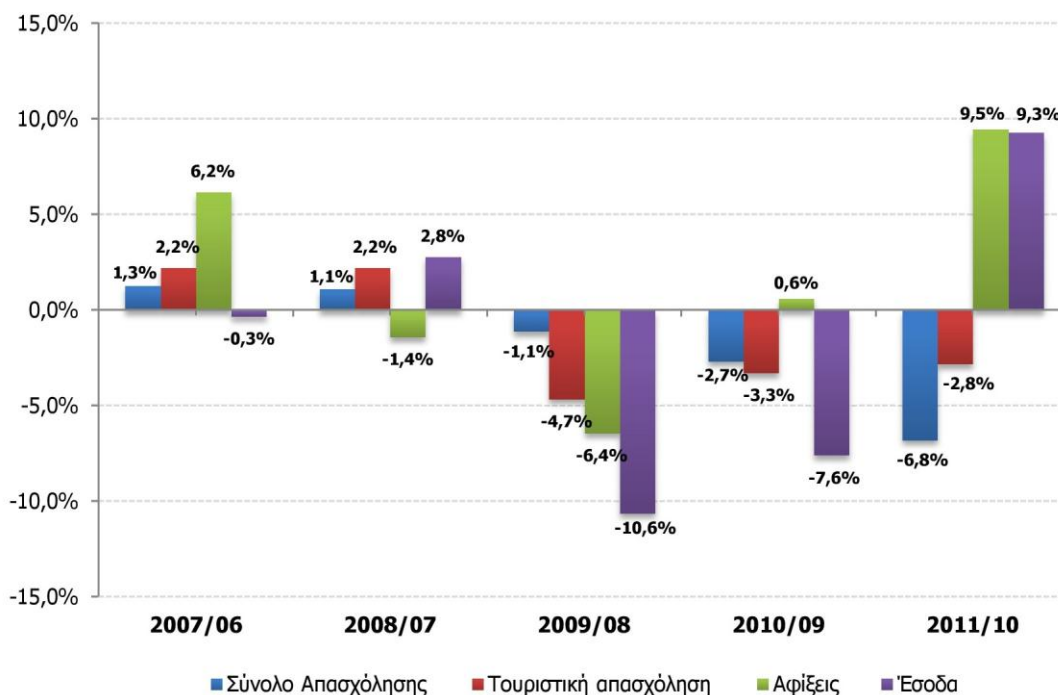
Τουριστική απασχόληση (κύρια θέση εργασίας) ανά τρίμηνο, 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού **Επεξεργασία: IOBE**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11

Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή ΠΜ(%) σε συναφή με τον τουριστικό τομέα μεγέθη, 2007-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤΤΕ, ΣΕΤΕ **Επεξεργασία: IOBE**

Σημαντική είναι η τάση στον κλάδο, λόγω της εποχικότητας, όπου ποσοστό εργαζομένων έχουν την τουριστική απασχόληση σαν συμπληρωματική και κάποιο άλλο επάγγελμα σαν κύρια απασχόληση. Μικρές ξενοδοχειακές μονάδες δημιουργούνται με σκοπό την κάλυψη της εποχικής ζήτησης. Στην συνολική προσφορά του κλάδου των ξενοδόχων στην τουριστική βιομηχανία στον τομέα της απασχόλησης προσμετρούνται οι θέσεις κύριας και συμπληρωματικής εργασίας. Σύμφωνα με μελέτη του ΣΕΤΕ, για το γ τρίμηνο του 2011, ο συνολικός αριθμός εργαζομένων(με κύρια και συμπληρωματική εργασία) που προσέφερε ο κλάδος των ξενοδόχων ανέρχεται στους 135.900. Αν προσθέσουμε και τις 72.000 θέσεις απασχόλησης που προέρχονται από τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, ο συνολικός αριθμός φτάνει τις 207.000. Από αυτές υπολογίστηκε ότι μόνο οι 83.000 αφορούν κύρια απασχόληση (ποσοστό 40%). Αυτό αιτιολογείται από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των καταλυμάτων είναι δύο και τριών αστέρων οικογενειακές επιχειρήσεις, που σκοπεύουν στην κάλυψη μόνο της εποχικής ζήτησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης υπολογίζεται ότι η μέση απασχόληση ανά κλίνη είναι 0,178 εργαζόμενοι. Σημαντικός είναι και ο αριθμός εργαζομένων που προσφέρουν τα πεντάστερα και τα τετράστερα ξενοδοχεία, που αντιπροσωπεύουν το 40% του συνολικού αριθμού των κλινών, με την απασχόληση ανά κλίνη να υπολογίζεται στους 0,315 απασχολούμενους. Με βάση τις συγκεκριμένες εκτιμήσεις οι μισοί εργαζόμενοι απασχολούνται ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων.

Η απασχόληση στα ξενοδοχειακά καταλύματα αντιπροσωπεύει την τουριστική ζήτηση ανά έτος. Ουσιαστικά πρόκειται για τον καθρέπτη της τουριστικής βιομηχανίας. Ο ελληνικός τουρισμός εν μέσω οικονομικής κρίσης αύξησε σημαντικά τις αφίξεις των τουριστών με αποτέλεσμα, παρά την συνεχόμενη αύξηση της ανεργίας, η απασχόληση στον τουριστικό κλάδο, να πλήττεται σε μικρότερο βαθμό. Ο αριθμός των εργαζομένων σε όλους τους κλάδους από το 2008 μειώθηκε κατά 500.000 περίπου σε αντίθεση με τον κλάδο των καταλυμάτων που η μείωση ήταν μόλις 8.000 θέσεις. (Διάγραμμα 4.12)

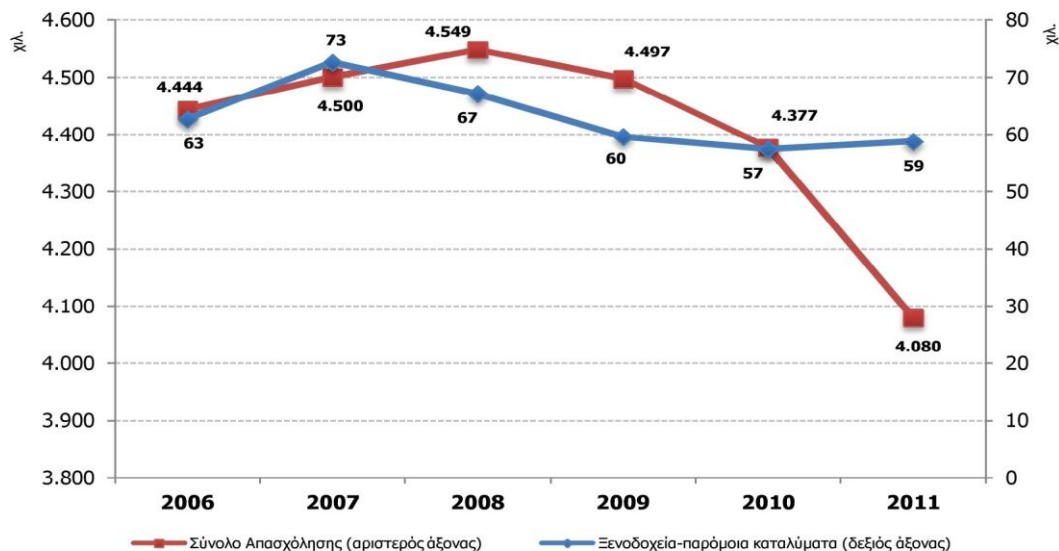
Αξιοσημείωτη είναι η μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών(58% το 2012) στις υπηρεσίες καταλύματος στις κατηγορίες της εστίασης, καθαριότητας κτλ. Άλλο χαρακτηριστικό της απασχόλησης στον κλάδο των τουριστικών επαγγελμάτων είναι η χαμηλότερη συμμετοχή (16%) αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τον μέσο όρο των υπόλοιπων κλάδων(26%). Αιτία είναι η εποχικότητα του κλάδου που στρέφει μέρος του εργατικού δυναμικού με υψηλότερη μόρφωση σε άλλα επαγγέλματα. Στα θετικά συγκαταλέγεται ότι η απορρόφηση εργαζομένων με χαμηλή εκπαίδευση συγκρατεί το δείκτη της ανεργίας, ειδικά στους νέους και στις γυναίκες.¹⁷

Το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης, στον κλάδο των καταλυμάτων, παρατηρείται στα νησιά Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, στα νησιά του Ιονίου και

στην Κρήτη, όπου στις συγκεκριμένες περιφέρειες παρουσιάζεται και η μεγαλύτερη συγκέντρωση ξενοδοχείων τεσσάρων και πέντε αστέρων.

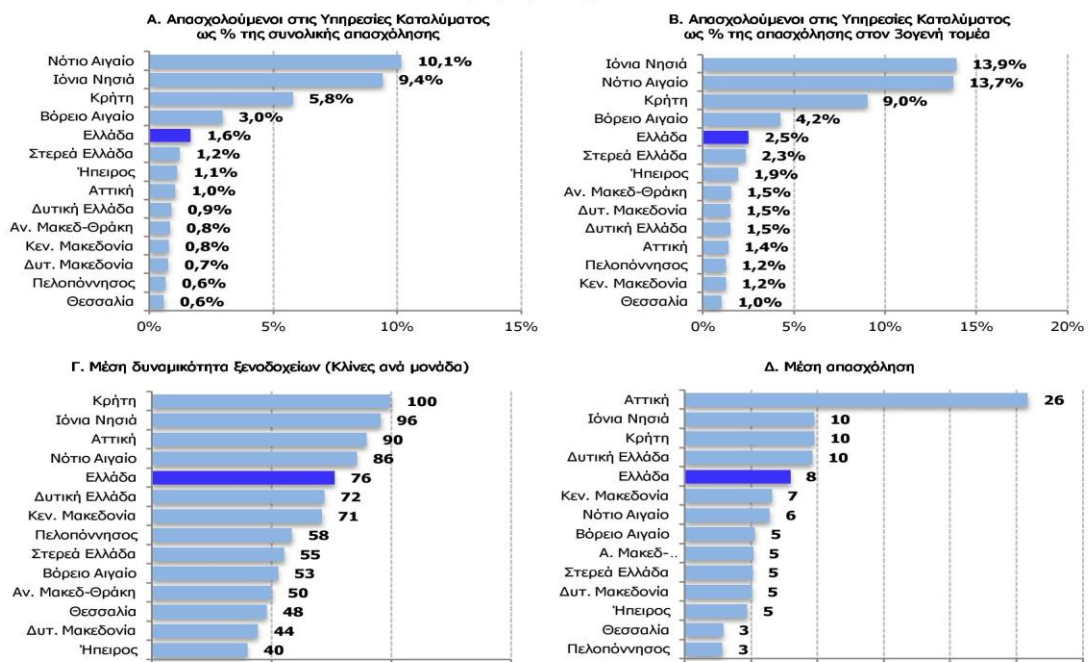
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12

Απασχολούμενοι στα Ξενοδοχεία-παρόμοια καταλύματα και στο σύνολο των κλάδων στην Ελλάδα, 2006-2011

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.13

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία: ΙΟΒΕ

Το υψηλότερο ποσοστό μέσης απασχόλησης παρουσιάζεται στην Αττική, όπου η μέση απασχόληση υπολογίζεται στα 26 άτομα, νούμερο υπερδιπλάσιο με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας και συνδέεται με το ευρύ φάσμα υπηρεσιών που προσφέρουν τα ξενοδοχεία (Διάγραμμα 4.13)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5

Κατανομή απασχολούμενων στα ελληνικά ξενοδοχεία 2008⁹

Αριθμός εργαζομένων	Μάιος 2008		Αύγουστος 2008	
	Ποσοστό %	Αθροιστική κατανομή %	Ποσοστό %	Αθροιστική κατανομή %
1 εργαζόμενος	14,4	14,4	8,8	8,8
2-3 εργαζόμενοι	31,7	46,2	28,7	37,5
4-5 εργαζόμενοι	15,5	61,7	18,6	56,1
6-7 εργαζόμενοι	7,4	69,1	9,4	65,5
8-10 εργαζόμενοι	6,7	75,8	8,1	73,6
11-15 εργαζόμενοι	7,2	83,0	7,4	81,1
16-25 εργαζόμενοι	6,0	89,0	7,1	88,2
26-50 εργαζόμενοι	5,7	94,7	5,6	93,8
51-100 εργαζόμενοι	3,4	98	3,8	97,6
101 εργαζόμενοι και άνω	2,0	100	2,4	100

ΠΗΓΗ: ΙΤΕΠ 2012

Συμπερασματικά από μελέτη του IOBE έχει προκύψει ότι για κάθε 100 θέσεις άμεσης απασχόλησης, που μπορεί να είναι αποτέλεσμα τουριστικής δαπάνης ή επενδύσεων, λειτουργούν άλλες 130 θέσεις απασχόλησης που σχετίζονται έμμεσα με τον κλάδο ως προμηθευτές ή ως καταναλωτές από το εισόδημα των απασχολούμενων. Με τα στοιχεία του ΙΤΕΠ, για κάθε αύξηση 10%:

- του αριθμού των δωματίων, αυξάνει την απασχόληση κατά 8,5%.
- της τιμής διάθεσης των δωματίων αυξάνει την απασχόληση κατά 3,7%.
- της μέσης πληρότητας των δωματίων, αυξάνει την απασχόληση κατά 1,7%

Η αντιμετώπιση του προβλήματος της εποχικότητας θα λειτουργούσε ευεργετικά, για το σύνολο της οικονομίας αφού πέραν από τη μείωση της ανεργίας θα συντελούσε θετικά και για τα ασφαλιστικά ταμεία με τις εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων.

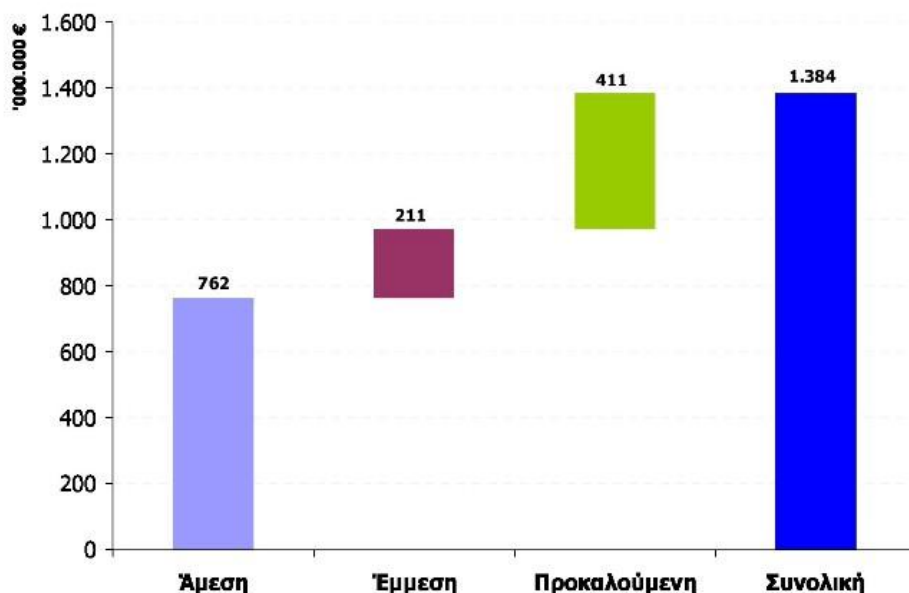
4.4 Η επίδραση στα φορολογικά έσοδα³

Η φορολογική πολιτική που ακολουθεί κάθε χώρα παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στα δημοσιονομικά όσο και στην τουριστική πολιτική που θέλει να ακολουθήσει. Το κράτος εισπράττει φόρους από φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Η επίδραση της φορολογίας στην οικονομία μέσω της τουριστικής βιομηχανίας, όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις που εξετάστηκαν είναι άμεση, έμμεση και προκαλούμενη.(διάγραμμα 4.13)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.13

Επίδραση του τουρισμού στα έσοδα από τη φορολογία, 2010

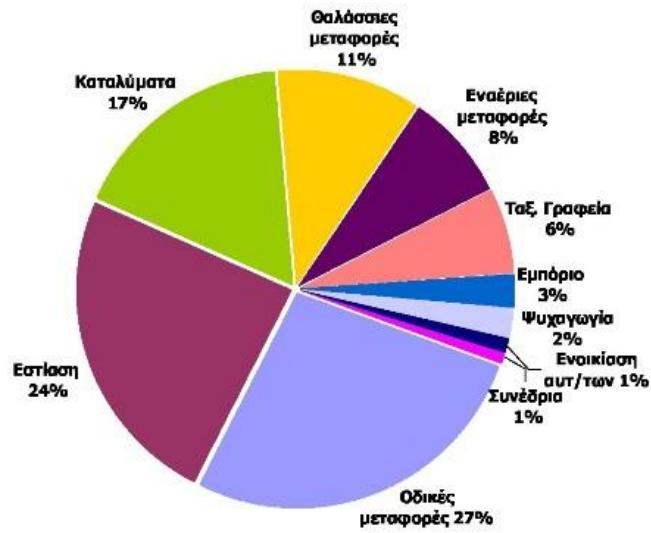
ΠΗΓΗ:ΙΟΒΕ

Τα έσοδα για το κράτος από την άμεση φορολόγηση μέσω των εισφορών των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων ανήλθαν στα 762 εκατ. ευρώ. Ο φόρος εισοδήματος υπολογίστηκε μέσα από τους δημοσιοποιημένους ισολογισμούς και εκτιμήθηκε 89 εκατ. ευρώ για τον κλάδο των ξενοδοχείων, 11 εκατ. ευρώ για τον κλάδο των ταξιδιωτικών πρακτορείων και περίπου 200 εκατ. για τις εταιρίες ενοικίασης και εκμίσθωσης οχημάτων. Η έμμεση φορολόγηση προκαλείται μέσω του ΦΠΑ προϊόντων και υπηρεσιών που αποτελούν τις εισροές στην παραγωγική διαδικασία, δασμούς επί προϊόντων που εισάγονται και του ειδικού φόρου κατανάλωσης ενώ για το 2010 η έμμεση φορολόγηση μετρήθηκε στα 211 εκατ. ευρώ. Οι φόροι που εισέπραξε το κράτος από την ιδιωτική κατανάλωση ανήλθαν στα 411 εκατ. ευρώ (προκαλούμενη επίδραση). Οι συνολικές εισπράξεις μέσω φόρων έφτασαν για το 2010 στα 1,4 δις ευρώ περίπου το 5% των συνολικών εισόδων του κράτους.

Όσον αφορά την έμμεση φορολογία το μεγαλύτερο ποσοστό εσόδων, περίπου το 46%, προήλθε από τις μεταφορές (οδικές, θαλάσσιες, εναέριας). Ο κλάδος της εστίασης σύνδραμε σε σημαντικό ποσοστό (24%), όπως επίσης και ο κλάδος των καταλυμάτων έχει σημαντικό κομμάτι προσφοράς με το 17% των έμμεσων φόρων. (Διάγραμμα 4.14)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.14

Κατανομή της επίδρασης (% του συνόλου) στα έσοδα έμμεσης φορολογίας από την τουριστική δαπάνη, 2010

ΠΗΓΗ: ΙΟΒΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη-Συμπεράσματα

5.1 Ειδικές μορφές τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην Ελλάδα

Η εποχικότητα αποτελεί ουσιαστικά το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο τουριστικός κλάδος. Το 2013 το 69,68% των αλλοδαπών τουριστών, επισκέφθηκαν τη χώρα μας το τετράμηνο Ιουνίου- Σεπτεμβρίου. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συντελούν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και μεγιστοποιούν τα οφέλη για την οικονομία. Αποτελούν μια πηγή εσόδων που ο τουριστικός κλάδος δεν έχει ακόμα εκμεταλλευτεί, αφού τα ποσοστά που έχει η Ελλάδα στις ειδικές μορφές τουρισμού παραμένουν πολύ μικρά εξαιτίας των ελλειπών υποδομών, την έλλειψη στρατηγικής των προηγούμενων ετών και την υστέρηση σε προωθητικές ενέργειες για την προβολή τους. Πιο συγκεκριμένα ειδικές κατηγορίες όπως το city break, ο πολιτισμικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο τουρισμός υγείας και ο θαλάσσιος τουρισμός θα συντελούσαν σε σημαντικό βαθμό στην ανάπτυξη της οικονομίας.(Διάγραμμα 5.1)¹⁹

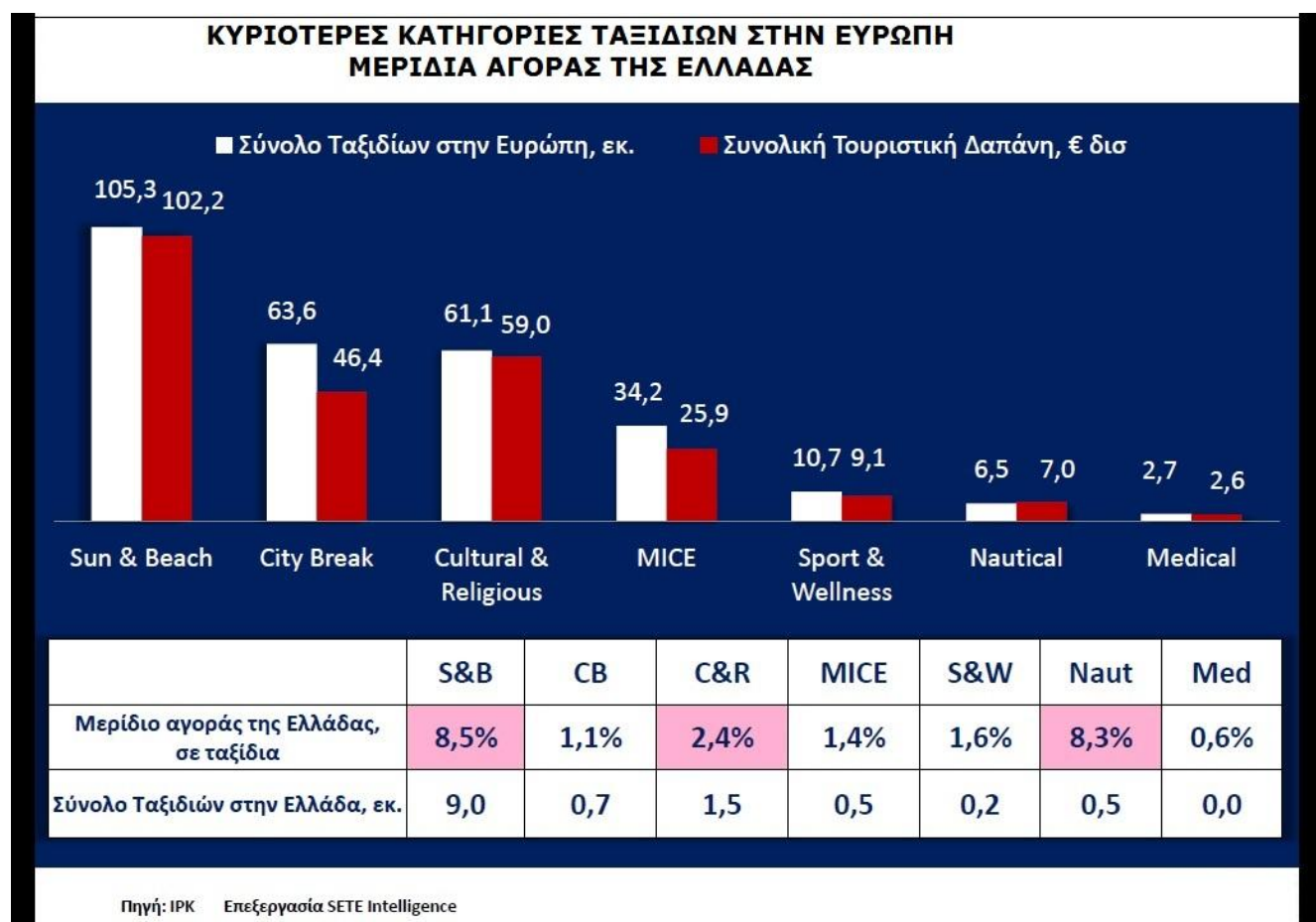
Τουρισμός πόλεων (city break): Με βάση στοιχεία του ΣΕΤΕ η Ελλάδα έχει μερίδιο αγοράς μόλις 1,1% που αντιστοιχεί σε 700.000 ταξίδια. Κάθε χρόνο στην Ευρώπη πραγματοποιούνται 63 εκατ. ταξίδια που αντιστοιχούν σε έσοδα περίπου 46 δις. Το Λονδίνο μόνο για το 2013 δέχτηκε 17 εκατ. επισκέπτες ποσό που ισοδυναμεί με τους επισκέπτες της Ελλάδος την ίδια περίοδο. Η Αθήνα για το 2013 δέχτηκε 2 εκατ. επισκέπτες ενώ φέτος προβλέπονται στους 2,7 εκατ. επισκέπτες παρότι έχεις τις υποδομές (ξενοδοχειακές, μεταφορικές, χώρους εστίασης και πολιτισμού κτλ) μόλις τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες προώθησης της σαν προορισμός city break. Νησιά όπως η Σαντορίνη και η Μύκονος που έχουν δημιουργήσει “brand name” στην τουριστική αγορά, μπορούν να εξασφαλίσουν επισκέπτες όλο το χρόνο. Πόλεις που διαθέτουν αεροδρόμια όπως η Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, ο Βόλος, η Ρόδος και τα Χανιά θα μπορούσαν με σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ να αποκτήσουν μερίδιο αγοράς στο συγκεκριμένο είδος τουρισμού.

Συνεδριακός τουρισμός: Θεωρείται από τα πιο προσοδοφόρα είδη τουρισμού, αφού προσελκύει κυρίως επαγγελματίες και στελέχη πολυεθνικών εταιριών με αυξημένο εισόδημα. Η Ελλάδα έχει μερίδιο μόλις 1,4% στην Ευρωπαϊκή αγορά, όταν πραγματοποιούνται το χρόνο πάνω από 34 εκατ. ταξίδια στην Ευρώπη για συνέδρια και μεγάλες εκδηλώσεις με συνολικό τζίρο 25 δις ευρώ. Στην Ελλάδα γίνεται κάθε χρόνο η διεθνής ναυτιλιακή έκθεση ‘Ποσειδώνια’ που συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό επισκεπτών στην Αθήνα, παρότι γενικότερα υστερεί στην προσέλκυση διεθνών εκθέσεων. Οι λόγοι είναι

η έλλειψη θεσμοθέτησης του επαγγέλματος του Συνεδριακού και Επαγγελματικού Τουρισμού (Professional Congress Organizers – PCO), η έλλειψη στοχευμένης προβολής του συνεδριακού τουρισμού στην Ελλάδα και η έλλειψη της κατάλληλης υποδομής και ανεπάρκειας αυτοτελών κτιρίων, αποκλειστικής διοργάνωσης συνεδρίων, προς ενίσχυση της προσέλκυσής τους.

Αθλητικός τουρισμός: Αφορά την παρακολούθηση αθλητικών συναντήσεων, τη συμμετοχή σε αθλητικές οργανώσεις και επισκέψεις σε αθλητικά μουσεία και μνημεία. Η Ελλάδα κατέχει μόνο το 1,6%, περίπου 200.000 ταξίδια το χρόνο, από τα 111 εκατ. ταξίδια που γίνονται το χρόνο στην Ευρώπη. Τελευταίες πετυχημένες αθλητικές διοργανώσεις που έγιναν στην Ελλάδα είναι ο Μαραθώνιος με τη συμμετοχή χιλιάδων αθλητών και υψηλή πληρότητα για τα ξενοδοχεία της Αθήνας και η διοργάνωση αγώνων parkour στη Σαντορίνη που προσέλκυσε αρκετούς, για την εποχή, τουρίστες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1

Πολιτιστικός-Θρησκευτικός τουρισμός: Παρά τις άφθονες πηγές που διαθέτει η Ελλάδα κατέχει μόλις 2,4% της αγοράς. Μια αγορά με τζίρο 59 δις ευρώ που μεταφράζεται σε 61 εκατ. ταξίδια στην Ευρώπη. Οι προοπτικές είναι τεράστιες με κατάλληλες προωθητικές ενέργειες μάρκετινγκ, ειδικά στις μέρες μας, που η ανασκαφή της Αμφίπολης είναι στη διεθνή επικαιρότητα. Το συγκεκριμένο είδος τουρισμού προσελκύει κυρίως απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Σκανδιναβούς και Ρώσους. Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού, σχετίζεται με τους χώρους προσκυνήματος, με θρησκευτικές εορτές μεγάλης σπουδαιότητας και χώρους μεγάλου ιστορικού-θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Τουρισμός υγείας: Η Ελλάδα κάνει τα τελευταία χρόνια προσπάθειες για να μπει δυναμικά στο χώρο του ιατρικού τουρισμού. Μια αγορά με έσοδα 2,6 δις ευρώ και 2,7 εκατ. ταξιδιώτες. Την ίδια στιγμή ανταγωνίστριες χώρες, όπως η Τουρκία, βρίσκονται στις υψηλές θέσεις κατάταξης στον κλάδο με 188.000 επισκέψεις για το 2013 και έσοδα 328 εκατ. δολάρια. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΞΕΕ, η Ελλάδα μπορεί να προσελκύσει τα επόμενα χρόνια μέχρι και 400.000 επισκέπτες, με έμφαση στις ανταγωνιστικές τιμές, το ικανό ιατρικό προσωπικό και την υλικοτεχνική υποδομή. Οι ειδικότητες που προβλέπονται να έχουν την μεγαλύτερη ανάπτυξη είναι η κοσμητική χειρουργική, η θεραπεία καρκίνων, η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και η οδοντιατρική.

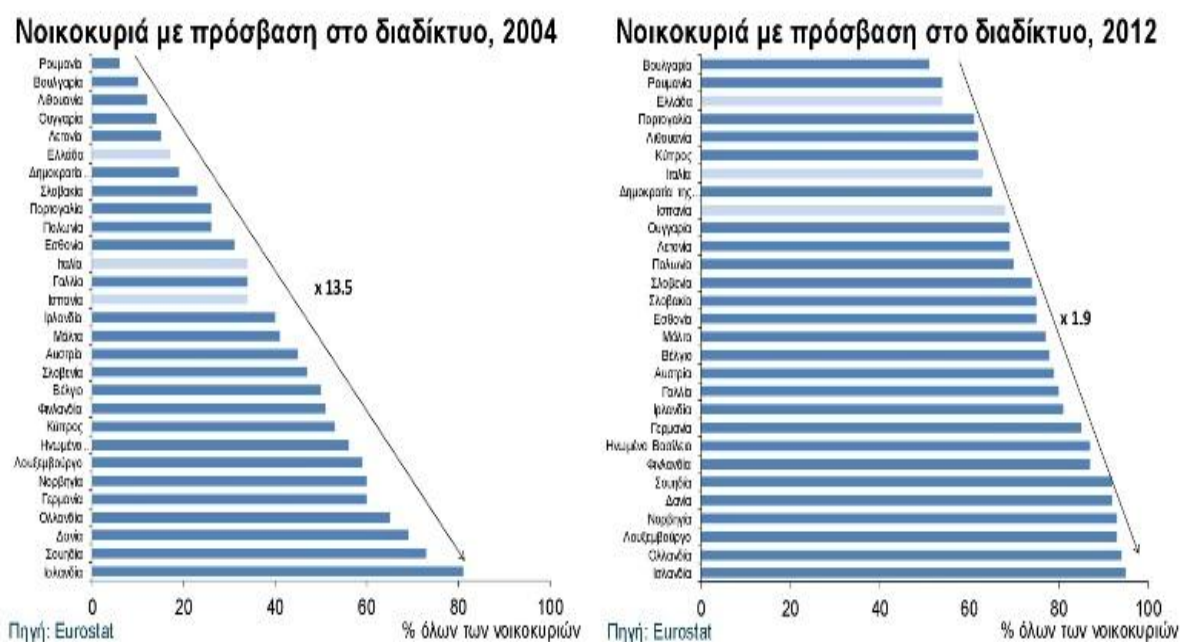
Θαλάσσιος τουρισμός: Στη συγκεκριμένη αγορά η Ελλάδα κατάκτα το 8,3% στην Ευρώπη σε μια αγορά με 7 δις τζίρο και 6,5 εκατ. ταξίδια. Αν υπολογιστεί ότι κάθε σκάφος δημιουργεί 1,17 άμεσες θέσεις εργασίας και 9 έμμεσες θέσεις στην τοπική οικονομία, οι δυνατότητες που έχει η Ελλάδα των 3.000 νησιών είναι απεριόριστες. Έχει εκτιμηθεί ότι αν προσεγγιζόταν ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος με 67.000 σκάφη αναψυχής θα συνεπάγονταν 78.390 άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας. Στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία υποδομών και κατάλληλων προϋποθέσεων για προσέλκυση επενδύσεων στο yachting και στην κρουαζιέρα.

Τουρισμός παραλίας (sun & beach): Πρόκειται ουσιαστικά για την ναυαρχίδα του ελληνικού τουρισμού με έσοδα 8,5 δις και μερίδιο 8,5% στην Ευρώπη. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου αποτελεί ουσιαστικό στοίχημα που αν κερδηθεί, διεκδικείται μερίδιο σε μια πίτα 90 δις ευρώ. Οι κλιματολογικές συνθήκες και η γεωγραφική θέση αποτελούν σύμμαχο στην προσπάθεια αυτή.

5.2 Η συμβολή του διαδικτύου στην τουριστική ανάπτυξη²⁰

Η χρήση του Ίντερνετ στην Ευρώπη αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς, από το 40% των νοικοκυριών της ΕΕ το 2004, το ποσοστό το 2012 έφτασε στο 70%. Η συνδεσιμότητα και η πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι βασική παράμετρος της επίδρασης της τεχνολογίας στη διεθνή τουριστική αγορά. Το National Science Foundation προβλέπει αύξηση 67% στον αριθμό των χρηστών του διαδικτύου παγκοσμίως μέχρι το 2020, με 5 δισ. χρήστες διαδικτύου έναντι 3 δισ. χρηστών, σήμερα. Η εύκολη πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών, η εξέλιξη των OTA και του mobile technology είναι αιτίες στην ολοένα και μεγαλύτερη εξάρτηση του τουριστικού κλάδου από την τεχνολογία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.2

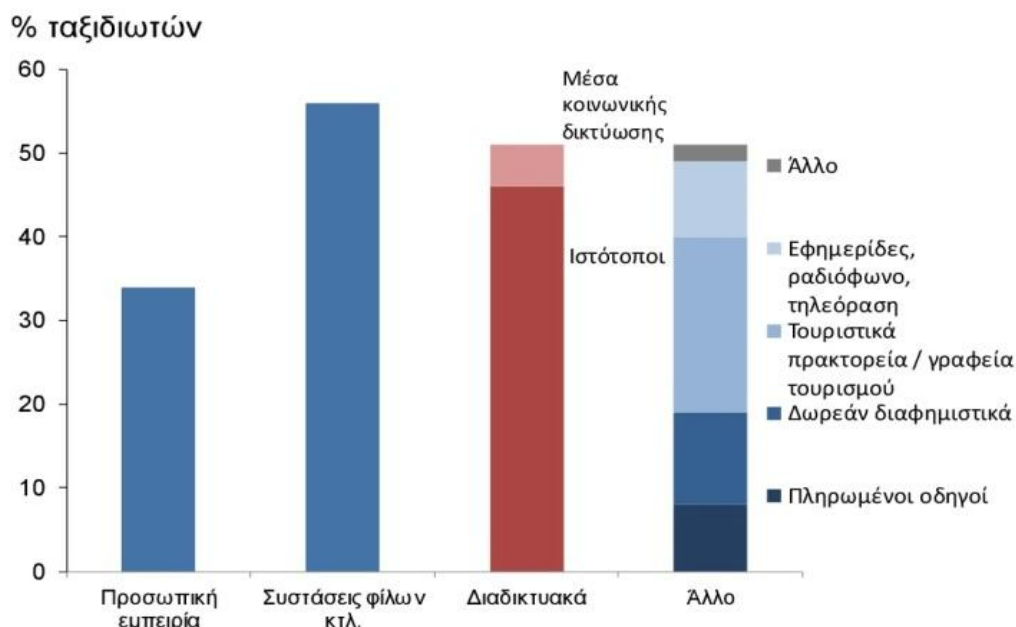

Τελευταία στοιχεία της Eurostat έδειξαν ότι το 40% των νοικοκυριών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για έρευνα στον ταξιδιωτικό κλάδο ενώ το 25% προχωράει και σε κρατήσεις (Διάγραμμα 5.3). Οι τάσεις δείχνουν ότι ολοένα και περισσότεροι καταναλωτές, θα ερευνούν και θα αγοράζουν διαδικτυακά τουριστικές υπηρεσίες. Σημαντική συμβολή είναι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αφού επιτρέπουν τη δημοσίευση φωτογραφιών και βίντεο και διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών. Σύμφωνα με έρευνα του Skyscanner το 2011, οι χρήστες του Facebook σε ποσοστό 52%, βλέποντας αναρτήσεις φωτογραφικού υλικού από έναν προορισμό από διακοπές άλλων χρηστών, ήταν αφορμή να προγραμματίσουν ταξίδι στο συγκεκριμένο προορισμό. Το 34% των Ευρωπαίων επηρεάζεται από χρήστες διαδικτυακών κοινωνικών μέσων, ως προς την απόφαση να επισκεφτούν κάποιον προορισμό. Ταξιδιωτικές ιστοσελίδες αξιολογήσεων παρέχουν όγκο πληροφοριών για περιοχές, αξιοθέατα και επιχειρήσεις. Οκτώ στους δέκα

καταναλωτές δήλωσαν ότι επηρεάζονται οι αποφάσεις τους από σχόλια και βαθμολογήσεις άλλων χρηστών στις διάφορες ταξιδιωτικές ιστοσελίδες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.3

Πιο σημαντικές πηγές ταξιδιωτικών πληροφοριών

Ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται τη δυναμική του διαδικτύου και την αυξανόμενη ζήτηση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και προϊόντα. Έρευνα της McKinsey σε 13 χώρες έδειξαν ότι οι ηλεκτρονικές πωλήσεις συνέβαλαν στο 3,4% του ΑΕΠ. Οι τάσεις δείχνουν αύξηση στις πωλήσεις στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στον τουριστικό κλάδο. Στην Ελλάδα οι διαδικτυακές πωλήσεις είναι μικρότερες κατά 73% σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο που αγγίζει το 15% του ΑΕΠ. Η πρόσβαση των νοικοκυριών στο διαδίκτυο είναι στο 54%, μειωμένη σε σχέση με την υπόλοιπη ΕΕ που έχει σαν μέσο όρο το 76% ενώ και το ποσοστό των ελληνικών επιχειρήσεων, υπολείπεται στη σύνδεση με το διαδίκτυο, κατά 50% σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σημαντικό μειονέκτημα είναι ότι η Ελλάδα υπολείπεται και από τους βασικούς ανταγωνιστές της Ιταλία, Ισπανία και Γαλλία. (Διάγραμμα 5.4)

Η διαδικτυακή παρουσία καθορίζει μέρος των εσόδων στον κλάδο του Τουρισμού. Η Ελλάδα σαν κορυφαία χώρα προορισμού στην Ευρώπη μπορεί να διεκδικήσει μεγαλύτερο κομμάτι στην τουριστική αγορά και στα τουριστικά έσοδα. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης της Oxford Economics, αν η Ελλάδα ενίσχυε την διαδικτυακή παρουσία φτάνοντας τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, μακροπρόθεσμα θα αύξανε την τουριστική ζήτηση κατά 2%, που θα οδηγούσε σε αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,2% και 100.000 νέες θέσεις εργασίας.

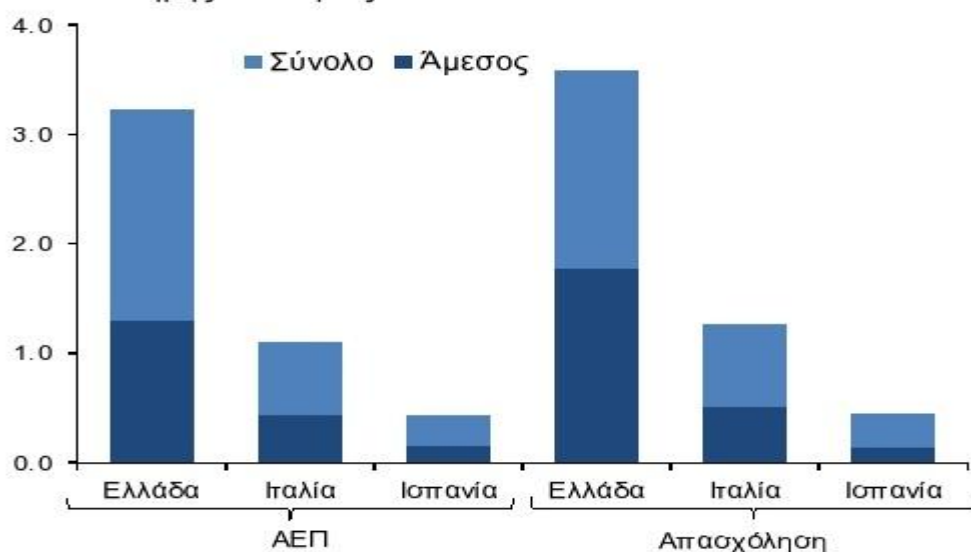
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.4

Δείκτες διαδικτυακών πωλήσεων, ζήτησης και προσφοράς						
	Διαδικτυακός κύκλος		Νοικοκυριά με πρόσβαση		Επιχειρήσεις που	
	%	diff EU*	%	diff EU*	%	diff EU*
ΕΥ 27	15		76		12	
Τσεχική Δημοκρατία	24	60%	65	-14%	15	25%
Λουξεμβούργο	23	53%	93	22%	9	-25%
Ιρλανδία	21	40%	81	7%	21	75%
Σουηδία	20	33%	92	21%	21	75%
Ουγγαρία	19	27%	69	-9%	6	-50%
Ηνωμένο Βασίλειο	19	27%	87	14%	16	33%
Φινλανδία	18	20%	87	14%	15	25%
Νορβηγία	18	20%	93	22%	29	142%
Δανία	17	13%	92	21%	19	58%
Γερμανία	17	13%	85	12%	18	50%
Βέλγιο	14	-7%	78	3%	20	67%
Ισπανία	14	-7%	68	-11%	10	-17%
Γαλλία	14	-7%	80	5%	12	0%
Ισλανδία	14	-7%	95	25%	0	-100%
Εσθονία	13	-13%	75	-1%	11	-8%
Μάλτα	13	-13%	77	1%	12	0%
Ολλανδία	13	-13%	94	24%	22	83%
Αυστρία	13	-13%	79	4%	10	-17%
Σλοβενία	13	-13%	74	-3%	11	-8%
Λιθουανία	12	-20%	62	-18%	18	50%
Πορτογαλία	12	-20%	61	-20%	16	33%
Σλοβακία	12	-20%	75	-1%	6	-50%
Πολωνία	10	-33%	70	-8%	5	-58%
Λετονία	7	-53%	69	-9%	4	-67%
Ιταλία	6	-60%	63	-17%	4	-67%
Κύπρος	5	-67%	62	-18%	7	-42%
Ελλάδα	4	-73%	54	-29%	6	-50%
Ρουμανία	4	-73%	54	-29%	3	-75%
Βουλγαρία	3	-80%	51	-33%	3	-75%

* % διαφορές από τον μέσο όρο στην ΕΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.5

Αυξητική ευκαιρία διαδικτυακού τουρισμού % ολόκληρης οικονομίας

Πηγή: Oxford Economics, WTTC

Αν η Ελλάδα βελτιώσει, την υστέρηση που παρουσιάζει στο συγκεκριμένο τομέα, θα μειώσει την απόσταση από τους ανταγωνιστές και θα ενισχύσει την οικονομία της. Εμπόδια που θα πρέπει να ξεπεραστούν είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων καταναλωτών για το διαδίκτυο και τα προσωπικά δεδομένα. Μόνο το 22% των Ευρωπαίων εμπιστεύονται διαδικτυακές εταιρίες στο θέμα των προσωπικών δεδομένων. Βασικά βήματα που πρέπει να προχωρήσουν οι επιχειρήσεις είναι η ανάρτηση περιεχομένου, σε διάφορες γλώσσες σε ιστοσελίδες και η δημιουργία εφαρμογών για τον τουριστικό κλάδο. Συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για παροχή πληροφοριών και υλικού προώθησης ενός προορισμού. Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης που θα προβάλλονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες και θα αφήνουν περιθώριο στον καταναλωτή να αξιολογήσει και να σχολιάσει το τουριστικό προϊόν.

5.3 Συμπεράσματα-Προτάσεις

Ο Τουρισμός αποτελεί ευκαιρία ανάκαμψης της Ελληνικής οικονομίας ύστερα από 6 χρόνια συνεχόμενης ύφεσης. Η συνδρομή του κλάδου τα επόμενα χρόνια μπορεί να γίνει ακόμα μεγαλύτερη με ανάκαμψη της ανεργίας και τόνωση της πραγματικής οικονομίας. Τα σημάδια για την εξέλιξη του κλάδου είναι παραπάνω από ενθαρρυντικά για τον επόμενο χρόνο με άνοδο των κρατήσεων από τη Βρετανική αγορά και την πρόθεση Γερμανών tour operator για μεγαλύτερη τροφοδότηση της Ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. Σε πρόσφατη έρευνα της McKinsey, έδειξε ότι η Ελλάδα μέχρι και το 2021 μπορεί να φτάσει τον αριθμό των 24 εκατ. τουριστών. Αυτό σημαίνει να αποφέρει ετησίως σε άμεσα έσοδα 18- 19 δις ευρώ και συνολικά 48- 50 δις ευρώ, έναντι 37 δις ευρώ που εκτιμήθηκαν για φέτος, άρα επιπλέον 9 μονάδες στο ΑΕΠ της χώρας. Αυτό μεταφράζεται συνολικά σε 1 εκατομμύριο εργαζόμενους στον κλάδο, άμεσα και έμμεσα, έναντι 657.000 που ήταν φέτος. Βασική προϋπόθεση να υλοποιηθούν επενδύσεις 3,3 δις ευρώ ανά έτος σε υποδομές. Η ανάπτυξη του Τουρισμού τα τελευταία χρόνια έχει προσελκύσει επενδύσεις που αφορούν την περαιτέρω βελτίωση των τουριστικών υποδομών και στην αύξηση των κλινών. Η βελτίωση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας δίνει δυναμική στον κλάδο που συντελεί στους ρυθμούς αύξησης της αγοράς. Η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού και η προώθηση των υπηρεσιών μέσω διαδικτύου αποτελούν σύμμαχο στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου που αποτελεί ουσιαστικά κλειδί για ακόμα μεγαλύτερη συνεισφορά του κλάδου στην οικονομία. Άλλωστε η συνεχής λειτουργία των ξενοδοχειακών μονάδων συμβάλλει θετικά στην απασχόληση, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στα ξενοδοχεία της Αθήνας. Μερικές προτάσεις για τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος, την ανταγωνιστικότητα και την αύξηση των τουριστικών εσόδων είναι:

- Κίνητρα για επενδύσεις σε άλλες μορφές τουρισμού όπως ο ιαματικός και ο θαλάσσιος τουρισμός, όπου στερούμαστε υποδομών.
- Δημιουργία ιστοσελίδων που θα προωθεί το θρησκευτικό τουρισμό σε χώρες όπως η Ρωσία και θα αναδείξει τον πολιτιστικό και γαστρονομικό τουρισμό.
- Ανάπλαση του παραλιακού μετώπου των Αθηνών ώστε να αναδειχθεί σαν προορισμός city break.
- Διευκόλυνση διαδικασιών έκδοσης βίζα για χώρες όπως η Ρωσία και ανερχόμενες οικονομικά δυνάμεις όπως η Κίνα και η Ινδία.
- Διακρατικές συμφωνίες με Σκανδιναβικές χώρες στα πλαίσια του ιαματικού και ιατρικού τουρισμού.
- Αξιοποίηση του ΕΣΠΑ 2014-2020 για βελτίωση των τουριστικών υποδομών και αύξηση της επιχειρηματικότητας.
- Διεύρυνση του κοινωνικού τουρισμού σε κοινωνικές ομάδες όπως άνεργους και φοιτητές για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού.
- Συμφωνίες με αεροπορικές εταιρίες χαμηλού κόστους για ανάδειξη τουριστικών περιοχών που έχουν αεροδρόμιο.
- Διασύνδεση των τουριστικών σχολών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Αύξηση του ύψους και της διάρκειας του επιδόματος ανεργίας των εποχιακών τουριστικών υπαλλήλων κίνητρο για την προσέλκυση εργαζομένων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Διαδικτυακές καμπάνιες στα social media που θα προβάλλουν την Ελλάδα ως τουριστικό προορισμό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
- Άνοιγμα στους τουρίστες της τρίτης ηλικίας εντός και εκτός Ε.Ε

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

UNWTO Tourism Highlights, 2014 Edition¹

UNWTO World Tourism Barometer, Απρίλιος 2014²

ΙΟΒΕ 'Η Επίδραση του Τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία', Σεπτέμβριος 2012³

ΙΤΕΠ 'Εξελίξεις στον Τουρισμό και στα Βασικά Μεγέθη της Ελληνικής Ξενοδοχίας το 2012'⁴

WEF The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013⁵

ΙΟΒΕ Ελληνική Οικονομία Έκθεση Τριμήνου, 2/2014⁶

ΙΟΒΕ Ελληνική Οικονομία Έκθεση Τριμήνου, 3/2014⁷

ΙΟΒΕ 'Η απασχόληση στον Τουριστικό τομέα', Ιανουάριος 2013⁸

ΙΤΕΠ "Η απασχόληση στον Τουριστικό τομέα", 2012⁹

Οι συνέπειες του διαδικτυακού περιεχομένου στον Ευρωπαϊκό Τουρισμό, Oxford Economics, Νοέμβριος 2013²⁰

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>¹⁰

<http://www.ambafrance-gr.org/1-%CE%97-%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CE%BF>¹¹

<http://www.euro2day.gr/specials/topics/article/1107419/evroperifereia-prosorinh-anakoyfish-o-toyrismos.html>¹²

<http://www.agelioforos.gr/default.asp?pid=7&ct=10&artid=130601>¹³

<http://www.sofokleousin.gr/archives/193361.html>¹⁴

<http://www.protothema.gr/travelling/article/420075/sta-14-dis-euro-ta-esoda-tou-tourismou-gia-to-2014-sumfona-me-ton-andreadi/>¹⁵

<http://www.agronews.gr/diatrofi-agrotourismos/politismos-tis-upaithrou/arthro/103876/trofodotis-tou-ellinikou-tourismou-o-protogenis-tomeas/>¹⁶

<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=583030>¹⁷

<http://www.kathimerini.gr/783672/article/oikonomia/epixeirhseis/ependyseis-anw-toy-misoy-dis-se-3enodoxeia-polyteleias>¹⁸

<http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1268099/toyrismosh-fotografia-enos-krymmenoy-thhsavroy-1.html>¹⁹

www.sete.gr

www.skai.gr

www.reporter.gr

www.zougla.gr

www.grhotel.gr

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οικονομική κρίση και ελληνική οικονομία: το τέλος των δημοσιονομικών αποκλίσεων και επιπτώσεις , Σταύρος Ζωγραφάκης κ' Παύλος Σπαθής για την Τράπεζα της Ελλάδος, Μάρτιος 2010²¹

ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

ALPHA BANK Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, Οκτώβριος 2014²²